

GHIDUL PROFESORULUI pentru GIMNAZIU
clasele a **VIII-a – IX-a**

RELATII ARMONIOASE ÎN FAMILIE

ARIA CURRICULARĂ
Educație socioumanistică

Aprobat:

Consiliul Național pentru Curriculum (proces-verbal nr. 29 din 7 septembrie 2022);
Ordinul Ministrului Educației și Cercetării (nr.948 din 27 septembrie 2022).

Prezentul document a fost elaborat în cadrul proiectului “Dezvoltarea, pilotarea și integrarea prevenirii timpurii a violenței în bază de gen și violenței împotriva femeii în programa școlară”, implementat de Centrul Internațional “LA STRADA”, în parteneriat cu UN Women Moldova și sprijinul financiar al Suediei. Drepturile de autor asupra produselor aparțin UN Women Moldova.

ECHIPA DE LUCRU:**AUTOARE:**

[Valentina OLARU](#), dr. în pedagogie, grad didactic superior, directoare al Liceului Teoretic „Lucian Blaga”, mun. Chișinău

[Viorica ANDRIȚCHI](#), dr.hab. în pedagogie, prof.univ.

[Tatiana TURCHINĂ](#), psihologă, șefa Centrului Formare Continuă, Universitatea de Stat din Moldova

CONSULTANTĂ:

[Corina LUNGU](#), consultantă principală, Direcția Învățământ General, Ministerul Educației și Cercetării.

COORDONATOARE:

[Liliana ISTRATE-BURCIU](#), Centrul Internațional „LA STRADA”

CUPRINS

Argument pentru a parcurge acest ghid	3
Compartimentul I. Repere psihopedagogice în implementarea disciplinei opționale „Relații armonioase în familie”	4
1.1. Repere conceptuale ale curriculumului la disciplina opțională „Relații armonioase în familie”	5
1.2. Repere metodologice pentru proiectarea și realizarea demersului educațional în cadrul disciplinei opționale „Relații armonioase în familie”	11
Compartimentul II. Cadrul metodologic de elaborare a strategiei de predare-învățare evaluare în cadrul disciplinei opționale „Relații armonioase în familie”	20
2.1. Strategii de predare-învățare în cadrul disciplinei opționale „Relații armonioase în familie”	21
2.2. Strategii de evaluare a rezultatelor învățării în cadrul disciplinei opționale „Relații armonioase în familie”	33
Compartimentul III. Recomandări metodice pentru proiectarea demersului didactic	41
3.1. Proiectarea calendaristică de lungă durată	42
3.2. Sugestii pentru proiectarea și desfășurarea lecțiilor la disciplina opțională „Relații armonioase în familie”	47
Bibliografie	84

Argument pentru a parcurge acest ghid

Stimate cadru didactic, oferind atenției Dumneavoastră un curriculum național la disciplina opțională **„Relații armonioase în familie”**, am considerat de obligațiunea noastră să vă propunem și un **Ghid al profesorului**, însoțit de un set de materiale complementare, ce va contribui la organizarea unui demers educațional eficient. Vă mulțumim pentru interesul manifestat față de domeniul relațiilor de familie și efortul cel veți depune pentru formarea competențelor acestei discipline școlare!

Scopul acestui Ghid este de a vă oferi modalități prin care să transformați disciplina „Relații armonioase în familie” în una captivantă și eficientă, iar prin metodele interactive și mesajele de învățare aplicate să demonstrați elevilor utilitatea practică pentru viață a acestei discipline. Sperăm că suportul didactic oferit în susținerea implementării curriculumului la această disciplină opțională va servi drept călăuză pentru fiecare dintre cadrele didactice implicate în această misiune dificilă pentru început, dar destul de nobilă și importantă pentru viitorul elevilor de la treapta gimnazială.

Ghidul profesorului vă propune o prezentare esențială a structurii, funcțiilor și modalităților de aplicare a curriculumului la disciplina opțională „Relații armonioase în familie”, metodologia formării competențelor specifice acestei discipline și recomandările pentru proiectarea demersului didactic. Toate acestea, sperăm, vă vor ajuta să construiți un demers didactic coerent și eficient, în corespundere cu toți parametrii psihopedagogici. În conținutul ghidului veți descoperi o varietate de metode și tehnici, prin care puteți asigura realizarea unui proces educațional captivant, formativ-dezvoltativ, axat pe nevoile celui care învață.

Sugestiile pentru o evaluare autentică în cadrul cursului Vă vor ajuta să verificați cât de reușit a fost procesul de instruire și să-l faceți pe cât se poate de axat pe succes, cu ajutorul diverselor forme și instrumente de evaluare.

Conștientizăm că povara grijilor didactice la început de an școlar este mult prea dificilă, iar proiectarea calendaristică de lungă durată este piatra de temelie cu care orice profesor începe predarea unei discipline școlare. De aceea, noi ne-am străduit să vă ușurăm puțin misiunea, oferindu-vă un model funcțional al macro-proiectării la disciplina opțională „Relații armonioase în familie”.

Pentru o mai mare reușită în procesul de implementare a curriculumului, am decis să oferim cadrelor didactice și modele recomandate pentru proiectarea lecțiilor, într-o perspectivă didactică de ansamblu.

Ne dorim ca, prin metodele și exemplele oferite, acest Ghid să devină un instrument util în activitatea de predare a disciplinei „Relații armonioase în familie”. Acest ghid constituie punctul de pornire în reflecția asupra procesului de construire a demersului educațional la disciplina în cauză, fapt ce vă oferă oportunitatea de-a valorifica ideile prezentate de autoare în construirea propriilor proiecte didactice și de a decide ce activități interesante mai puteți realiza cu elevii pentru a implementa eficient finalitățile curriculare a disciplinei „Relații armonioase în familie”.

Sperăm că, sugestiile pe care le veți prelua de pe paginile acestui Ghid să contribuie la implementarea cu succes a disciplinei opționale în cauză și să vă familiarizeze cu aspectele psihopedagogice în formarea unor abilități și atitudini relevante unui comportament adecvat în relațiile de familie.

Studiu plăcut, demers didactic interesant și spor în aplicarea resurselor și strategiilor oferite!

Autoarele

Compartimentul I

Repere psihopedagogice în implementarea disciplinei opționale „Relații armonioase în familie”

1.1. Repere conceptuale ale curriculumului la disciplina opțională
„Relații armonioase în familie”

1.2. Repere metodologice pentru proiectarea și realizarea
demersului educațional în cadrul disciplinei opționale „Relații
armonioase în familie”

REPERE CONCEPTUALE ALE CURRICULUMULUI LA DISCIPLINA OPȚIONALĂ „RELAȚII ARMONIOASE ÎN FAMILIE”

Curriculumul pentru disciplina opțională „Relații armonioase în familie” reprezintă documentul reglator de bază, ce prefigurează traseul educațional al elevilor din clasele VIII-IX în vederea formării/autoformării competenței de **relaționare armonioasă în familie/cu prietenii/sentimentală**.

Curriculumul pentru disciplina opțională „Relații armonioase în familie” demonstrează:

- structurare hexagonală: concepția didactică, sistemul de competențe și unități de competențe; administrarea disciplinei; module/unități de învățare/conținuturi, sugestii de predare-învățare; repere de evaluare;
- centrarea tuturor componentelor curriculare pe finalități- competențe specifice;
- raportarea competențelor specifice la competențele-cheie/transversale, competențele transdisciplinare (pe trepte de învățământ) precum și la atributele generice ale absolvenților școlilor din Republica Moldova;
- derivarea logică a unităților de competențe/pre-achiziții, ca și etape în formarea competențelor specifice;
- asigurarea continuității la nivelul claselor și a ciclurilor;
- valorificarea unităților de conținut ca mijloc de formare a competențelor;
- asigurarea actualității și a relevanței conținuturilor conform intereselor, nevoilor educaționale și particularităților de vârstă ale elevilor;
- corelarea strategiilor didactice cu unitățile de competență și particularitățile de învățare ale elevilor adolescenți;
- abordare inter- și transdisciplinară a problematicii relațiilor armonioase în familie / de prietenie / sentimentale.

Rolul prioritar în proiectarea curriculumului pentru disciplina opțională „Relații armonioase în familie” revine sistemului de competențe specifice, în baza cărora au fost structurate celelalte elemente curriculare-unitățile de competență/pre-achizițiile, conținuturile, strategiile de predare-învățare-evaluare. În contextul disciplinei opționale „Relații armonioase în familie”, competența specifică reprezintă un sistem integrat de cunoștințe, abilități, atitudini și valori dobândite/ formate și dezvoltate prin învățare, a căror mobilizare permite identificarea și rezolvarea diferitor probleme specifice relațiilor armonioase în familie / de prietenie / sentimentale, în diverse contexte, situații de viață.

Sistemul de **competențe specifice** pentru disciplina opțională „Relații armonioase în familie” include:

CS 1. Configurarea propriului model de relații armonioase în familie, de prietenie, sentimentale, în baza sistemului de valori general-umane, demonstrând integritate morală și responsabilitate pentru deciziile asumate.

CS 2. Manifestarea comportamentului aserv în relațiile de familie, de prietenie, sentimentale, demonstrând demnitate și încredere în propriile forțe și acțiuni.

CS 3. Aplicarea strategiilor de prevenire a comportamentelor de risc în relațiile de familie, de prietenie, sentimentale, dând dovadă de corectitudine și responsabilitate față de sine și față de cei din jur.

Sistemul de competențe specifice - comun pentru clasele a VIII și a IX - derivă din competențele-cheie/transversale competențele și cele transdisciplinare, reprezentând sisteme integrate de cunoștințe, abilități, valori și atitudini care pot fi formate elevilor către finele clasei a IX. Fiecare competență specifică reprezintă concomitent

- 1) instrument al calității și al performanței școlare,
- 2) obiectiv al curriculumului și
- 3) finalitate/rezultat al învățării.

În conformitate cu particularitățile formării graduale, etapizate a competențelor, curriculumul specifică unitățile de competențe/pre-achizițiile, deduse în baza competențelor specifice, ce reprezintă etape de formare a competențelor specifice, dar și bază pentru descriptorii în baza cărora poate fi măsurată/evaluată competența specifică. Pre-achizițiile /unitățile de competență sunt părți constituente ale competențelor, ce indică asupra cunoașterii anterioare necesare elevului pentru a aborda cu bune șanse de reușită o nouă învățare. Deci, pre-achizițiile /unitățile de competență devin „cadru asimilator” al noului element cognitiv, ce facilitează formarea competențelor specifice [2].

Pre-achizițiile (unitățile de competențe) sunt structurate și dezvoltate pe parcursul unui an școlar, reprezentând sisteme specifice (analitice) ce integrează, la rândul lor, cunoștințe, abilități și atitudini/valori.

Cunoștințele-cheie (specifice sistemului de valori familiale, culturii relațiilor armonioase în adolescență, strategiilor de prevenire a comportamentelor de risc într-o relație etc.) conduc la formarea diferitor tipuri de abilități.

Abilitățile, ca element al unităților de competență, urmează etapele procesului de învățare: de la cunoaștere și înțelegere, interpretare și explicare, spre aplicare, și, în final, spre formulare de judecăți apreciative de evaluare, integrare și transfer în alte situații, contexte.

Valorile/atitudinile reprezintă un element-cheie care asigură succesul și durabilitatea formării unității de competență/competenței.

Contribuția valorică/ formativă a disciplinei opționale „Relații armonioase în familie” pentru profilul atitudinal [2] al elevilor din clasele VII-IX rezidă în formarea:

1. Încrederii în sine și în propriile forțe, inclusiv: a-și pune în valoare atitudinile față de problematica relațiilor armonioase; a manifesta respect și empatie pentru membrii familiei, colegi, prieteni, cei din jur; a demonstra integritate morală, corectitudine, demnitate, onestitate în relațiile de familie/ de prietenie/ sentimentale; a formula coerent puncte de vedere față de problematica relațiilor armonioase și a le argumenta convingător, respectând puncte de vedere diferite; a-și evalua convingerile în domeniul construirii unor relații armonioase și a lua decizii pertinente și argumentate, în raport cu propria dezvoltare în domeniu;

2. deschiderii pentru învățare pe parcursul întregii vieți, inclusiv: atitudine pozitivă, interes și motivare pentru învățarea modelelor de relații armonioase de familie/ de prietenie/ sentimentale; a participa activ la discuții și dezbateri; a identifica situații și contexte de învățare din viața cotidiană; a selecta informații relevante pentru propria dezvoltare în domeniul construirii unor relații armonioase;

3. proactivității și creativității, inclusiv: a propune și a dezbate soluții pentru diverse probleme specifice relațiilor armonioase în familie / de prietenie/ sentimentale; a colabora cu cei din jur la rezolvarea problemelor specifice relațiilor armonioase; a iniția și implementa proiecte individuale și de grup relevante pentru construirea unor relații armonioase; a propune soluții creative pentru diverse situații specifice relațiilor armonioase; a accepta autodezvoltarea în domeniul construirii unor relații armonioase în familie/ de prietenie/ sentimentale; a identifica și a urma modele de relații armonioase în familie/ de prietenie/ sentimentale;

4. angajamentului civic și al responsabilității, inclusiv: a identifica probleme din comunitate specifice problematicii relațiilor în familie/de prietenie/ sentimentale și a-și expune atitudinea în raport cu acestea; a se implica în activități de voluntariat pentru sprijinirea persoanelor aflate în dificultate; a participa activ la viața socială și culturală a comunității, a localității etc.

În special, procesul de formare a competențelor specifice în cadrul disciplinei opționale „**Relații armonioase în familie**” se axează pe:

- integritatea morală,
- responsabilitatea pentru deciziile asumate,
- demnitatea,
- încrederea în propriile forțe,
- corectitudinea și responsabilitatea față de sine și față de cei din jur.

Acest sistem de atitudini intervin în modelarea personalității adolescenților din perspectivă instrumentală; de protecție a imaginii de sine; de exprimare a valorilor personale; de sistematizare a stimulilor sociali exteriori.

În context, cadrul didactic este invitat să construiască demersul educațional prin raportare la toate cele trei dimensiuni ale atitudinii:

- ☑ **Dimensiunea cognitivă**, reprezentată de cunoștințele, informațiile, convingerile despre relațiile armonioase în familie / de prietenie/ sentimentale.
- ☑ **Dimensiunea afectivă** sau evaluativă a atitudinii, reprezentată de emoții, sentimente în raport cu problema relațiilor armonioase în familie / de prietenie/ sentimentale.
- ☑ **Dimensiunea intențională/comportamentală** a atitudinii, reprezentată de dorința, voința și acțiunea concretă de a construi și menține relații armonioase în familie / de prietenie/ sentimentale.

Pentru aceasta cadrul didactic va respecta consecutivității etapelor formării unei atitudini:

1) **Punerea problemei/cunoașterea ideilor, faptelor** – etapă ce se caracterizează prin operații de analiză, confruntare, meditație, declanșare, căutare de noi informații/semnificații.

2) **Formarea noilor atitudini** – etapă ce se caracterizează prin asimilarea treptată a unor noi experiențe, baza constituind sistemul atitudinal deja existent, cu care noile atitudini se sudează sau, dimpotrivă, are loc confruntarea acestora.

3) **Etapă sistematizării și consolidării noilor atitudini** – etapă ce se caracterizează prin stabilizarea noilor valori privind relațiile armonioase în familie / de prietenie/ sentimentale și cristalizarea lor ca sistem coerent [13].

Taxonomia finalităților, acțiunile pedagogice, acțiunile elevului și activitățile de formare recomandate pentru formarea atitudinilor în cadrul disciplinei opționale „Relații armonioase în familie” include [9]:

Finalitatea	Contextul/ Activități de formare	Acțiunea elevului
<i>Receptarea mesajului atitudinal</i>	1. identificarea termenilor / elementelor referitoare la atitudini și valori; 2. manifestarea interesului pentru ascultarea mesajului; 3. înțelegerea mesajului receptat și alegerea unui răspuns adecvat; 4. construirea unui răspuns structurat, argumentat.	să accepte/ respingă, să aleagă, să asculte, să diferențieze, se separe, să manifeste interes, să opteze etc.
<i>Răspunsul la mesajul receptat</i>	5. respectul pentru valorile altora; 6. aprecierea critică a contextului unor situații de viață; 7. oferirea unor justificări în sprijinul opiniei formulate; 8. discutarea opiniei receptate.	să urmeze, să aprobe, să discute, să practice, să argumenteze, etc.
<i>Valorizarea axiologică a mesajului atitudinal</i>	9. valorizarea diferitelor opinii exprimate; 10. respectul față de adevăr; 11. înțelegerea diversității umane; 12. înțelegerea oportunităților și a limitelor limbajului ca instrument de comunicare atitudinală; 13. angajare individuală pentru o anumită opțiune; 14. dezvoltarea interesului pentru comunicarea opțiunilor; 15. utilizarea constructivă a argumentelor; 16. acceptarea compromisurilor.	să renunțe, să specifice, să încurajeze, să protesteze, să nege, să discearnă, să critice, să convingă etc.

Finalitatea	Contextul/ Activități de formare	Acțiunea elevului
Organizarea comportamentului personal	17. compararea tipurilor de demersuri atitudinale posibile; 18. compararea unor alternative, colaborarea, discutarea unor idei sau propuneri; 19. autodezvoltarea motivației intrinseci în învățare.	să armonizeze, să organizeze, să compare, să omogenizeze etc.
Caracterizarea dimensiunii atitudinale	20. evaluarea validității unui demers; 21. încrederea în sine și susținerea unui demers; 22. orientarea unor activități personale sau de grup în sensul unor aprecieri manifestate de colegi; 23. explicarea oportunităților subiectului dezbătut pentru viață; 24. asumarea unor inițiative personale (sau colective) de acțiune.	să schimbe, să completeze, să aprecieze, să evite, să colaboreze, să reziste, să persevereze.

Conținuturile curriculare reprezintă un mijloc/instrument de formare/dezvoltare a competențelor specifice ale elevilor. Unitățile de conținut sânt raportate la nevoile și interesele elevilor, identificate de către autorii curriculumului în cadrul studiului de diagnoză, cu implicarea reprezentanților elevilor din clasele VIII-IX din țară. În rezultat, în corespundere cu finalitățile proiectate, a fost identificat nucleul „cunoștințelor de bază”, pertinente pentru formarea eficientă a competențelor și relevante intereselor, nevoilor și particularităților individuale și de vârstă ale elevilor.

Formarea sistemului de unități de competență specifice disciplinei este facilitată de valorificarea **activităților de învățare și evaluare**. Este oportun să se promoveze metode și tehnici didactice care valorifică experiența elevilor, posibilitățile lor de exprimare creativă și productivă, resursele inteligențelor multiple, transformă elevul în coelev al propriei deveniri, îi asigură posibilitatea de a se manifesta ca personalitate, ca membru al unei echipe.

Pentru predarea-învățarea disciplinei opționale „Relații armonioase în familie” este recomandată **abordarea inter - și transdisciplinară**, care invită cadrul didactic să angajeze elevii în soluționarea unor situații semnificative, adaptate nivelului lor de pregătire în domeniu (și zonei proximei dezvoltări); să centreze procesul de învățare pe investigație colaborativă, învățare integrată, identificare și rezolvare de situații de problemă; să creeze contexte pentru transferul experienței personale a elevilor în procesul de învățare în grup.

Este recomandabil ca sistemul de **activități**, conjugate în strategii activ-participative, să anihileze cele mai accentuate temeri ale adolescenților:

- teama de a nu fi luat în seamă,
- de a fi considerat mic,
- de a nu fi suficient apreciat;
- teama de a nu fi înțeleș,
- de a fi ridiculizat,
- minimalizat sau marginalizat;
- teama de a fi pedepsit pentru că nu a răspuns exigențelor adulților;
- teama de a nu fi el/ea însuși/însăși [12].

Cu referire la luarea în calcul a nivelului de dezvoltare socioemoțională și a identității, este necesar de a reține că adolescenții demonstrează: intensitate emoțională crescută; influența grupului de co-vârstnici; dorință de autonomie (în decizii, în relații); conștientizarea sinelui; conștientizare socială; autoreglare în proces de dezvoltare; dorința de a comunica cu alții pentru a construi noi relații de prietenie; “audiență imaginată” - consideră că toată lumea e atentă la comportamentele lor; “fabula personală”(nu mi se poate

întâmpla mie); dorința de intimitate și sexualitate [12].

De asemenea, se va lua în calcul că adolescența este perioada în care predomină stereotipurile legate de relațiile cu persoanele de sex opus, de aceea este necesar a forma percepții corecte ale relațiilor armonioase familiale/de prietenie/sentimentale. În același context, adolescenții caută soluții pentru problemele cu care se confruntă. Ei nu au nevoie de „predici” sau „sfaturi”; ei au nevoie să fie percepuți ca parte a soluției, nu ca o parte a problemei; să fie văzuți (și creditați) ca actori al schimbării și al promovării relațiilor armonioase, nu ca pe „problemă” pe care alții (adulții) trebuie să o schimbe.

Și, nu în ultimul rând, e bine de ținut cont că adolescenții învață ceea ce observă, dar imită doar ceea ce este recompensat, întărit. De aceea este necesar să fie întărite comportamentele care au consecințe pozitive asupra relaționării asertive în familie/cu prietenii.

În situația în care procesul de predare-învățare-evaluare a disciplinei se va desfășura la distanță, inclusiv on-line, așa numitul ”triunghi didactic” compus din conexiunea dintre profesor – conținut- elev în procesul de predare-învățare-evaluare la distanță se va transforma într-un **”pentagon didactic” dintre profesor – conținut – elev – părinte – tehnologii informaționale moderne**. În aceste condiții, succesul predării la distanță poate fi asigurat de următorii factori:

- ☑ Capacitatea cadrului didactic de a selecta și adapta metodele de predare specifice colaborării la distanță.
- ☑ Alegerea corectă a platformelor de comunicare la distanță cu elevii.
- ☑ Competențe digitale de bază și o bună cunoaștere a platformelor de predare sincronă, asincronă și cea de tip hibrid.
- ☑ Accesul la internet și asigurarea cu echipament necesar.
- ☑ Comunicarea eficientă cu elevii.

Pentru crearea unui mediu digital favorabil învățării, se recomandă integrarea strategiilor didactice active și interactive în **predarea sincronă, asincronă și cea hibridă**. Cadrul didactic va selecta acele platforme online, care permit utilizarea cu succes a strategiilor **expozitive, ilustrativ – explicative, euristice, algoritmice, de învățare prin cooperare și problematizate**.

Predarea la distanță poate valorifica **alternativele metodologice de predare-învățare-evaluare**

- ☑ a învățării active,
- ☑ învățării prin descoperire,
- ☑ învățării în bază de sarcini,
- ☑ învățării în bază de probleme,
- ☑ învățării în bază de proiecte.

Învățarea la distanță activă – presupune îndeplinirea anumitor sarcini nemijlocit în mediul digital sau cu ajutorul unor platforme online care să-l implice activ pe elev în procesul de învățare-predare-evaluare, urmărindu-se dezvoltarea gândirii critice, stimularea creativității și dezvoltarea interesului pentru învățare. Fie că realizează un film digital, elaborează un poster tradițional/digital sau prezintă argumentele pro și contra în cadrul unei dezbateri online, elevii sunt implicați activ în fiecare etapă a învățării la distanță.

Învățarea la distanță prin descoperire – reprezintă o modalitate de lucru pe platformele web prin intermediul căreia elevii sunt puși în situația de a descoperi adevărul cu ajutorul resurselor digitale. Elevul va utiliza diverse resurse și instrumente digitale pentru a organiza, corela, structura și interpreta date, astfel exersând operațiile gândirii și valorificând intuiția, imaginația și creativitatea. Fie că analizează un filmuleț de scurt metraj/desen animat/bandă desenată/carte digitală, discută online pe un forum sau rețea de socializare în baza unui studiu de caz, elaborează un poster interactiv în format digital sau comunică online cu semenii, elevii sunt implicați în activități autentice, care îi motivează să descopere soluțiile pentru a stabili relații armonioase în familie, cu prietenii, sentimentale.

Învățarea la distanță în bază de sarcini – presupune implicarea elevilor în realizarea unei sarcini, pentru rezolvarea căreia este nevoie de a utiliza resurse digitale sau de a colabora cu alți elevi nemijlocit în mediul digital. Pentru a găsi o soluție, elevul va fi ajutat în a-și dezvolta un spectru larg de abilități, de exemplu gestionarea timpului, planificarea activității, cooperarea în echipe, obținerea de materiale și selectarea informațiilor, găsirea și utilizarea instrumentelor potrivite, toate cu ajutorul platformelor web sau resurselor digitale.

Învățarea la distanță în bază de probleme – prin intermediul platformelor web, profesorii pot deveni facilitatori ai învățării atunci când îi provoacă pe elevi să rezolve o problemă care creează condiții pentru a descoperi informații și a formula opinii și soluții diverse. Elevii sunt invitați să creeze soluții creative și inovatoare care le pun la încercare toate abilitățile și competențele, dar și să mănuiască abil diverse platforme și instrumente web.

Învățarea la distanță în bază de proiecte – îi implică pe elevi în activități de investigare a unor probleme specifice relațiilor armonioase în familie/de prietenie/ sentimentale cu ajutorul resurselor și instrumentelor web și are drept rezultat crearea unor produse de învățare creative și autentice. Cadrele didactice pot recurge la o serie de platforme și instrumente web care să le permită implicarea activă a elevilor pentru a rezolva o problemă, pentru a efectua investigații, pentru a face cercetare.

REPERE METODOLOGICE PENTRU PROIECTAREA ȘI REALIZAREA DEMERSULUI EDUCAȚIONAL ÎN CADRUL DISCIPLINEI OPȚIONALE „RELAȚII ARMONIOASE ÎN FAMILIE”

Pentru a implementa cu succes curriculumul la disciplina opțională „**Relații armonioase în familie**” și a forma competențele specifice disciplinei, cadrul didactic va valorifica:

- ☑ **ghidul profesorului;**
- ☑ **caietul elevului;**
- ☑ **suportul informațional.**

Ghidul profesorului este un instrument didactic funcțional, care permite cadrului didactic să-și asigure coerența în implementarea curriculumului la disciplină și să dezvolte creativ sugestiile metodice. Ghidul profesorului este punctul de conexiune a tuturor resurselor didactice, care sunt vizate în proiectarea de lungă durată și în modelele de proiecte didactice. În baza strategiei concepute în modelele de proiecte didactice putem valorifica caietul elevului și suportul informațional. Suportul informațional conferă siguranță profesorului în abordarea conceptuală a subiectelor de studiu. El poate fi utilizat atât de profesor, cât și de elevi, deoarece este conceput într-un limbaj accesibil. Nu sunt impuse anumite rigori pentru utilizarea suportului respectiv. El va fi de ajutor la momentul oportun cu preponderență în cadrul orelor acestui curs, la alte ore cu caracter educativ, dar și în diverse situații neprogramate.

Caietul elevului reprezintă o resursă suplimentară în formarea competențelor elevilor, ce oferă sarcini relevante formării cu succes a unităților de competență:

- **Repere în promovarea valorilor familiale**, etc. – acest compartiment va contribui la formarea cunoștințelor și consolidarea percepției subiectului de studiu.
- **Mă implic/ Acționez** – rezolvarea exercițiilor propuse sub această titulatură vor forma abilitățile relevante componentei cognitive.
- **Analizez și exprim** – acest compartiment va solicita elevilor formarea de comportamente în baza atitudinilor exprimate.
- **Mesajul cheie** – ideile menționate la această rubrică au rol de nota bene pentru fiecare elev, fapt ce contribuie la consolidarea componentei cognitive.
- **Jurnalul de reflecții** – oferă elevilor posibilitatea de a-și dezvolta abilitatea de gândire critică și autoevaluare.

Cadrul didactic, care va purcede la implementarea curriculumului la disciplina opțională „**Relații armonioase în familie**” **va parcurge succesiv următoarele etape:**

- ☑ Analiza curriculumului disciplinei opționale „**Relații armonioase în familie**”.
- ☑ Identificarea așteptărilor / nevoilor educaționale ale elevilor în domeniul de referință și ierarhizarea/prioritizarea unităților de conținut.
- ☑ Proiectarea didactică eșalonată (de lungă durată, pe unități de învățare (opțional), de scurtă durată/zilnică).
- ☑ Realizarea/implementarea proiectului didactic.
- ☑ Evaluarea rezultatelor învățării/performanțelor elevilor.
- ☑ Analiza SWOT a rezultatelor învățării și îmbunătățirea demersului educațional.

Proiectul didactic de lungă durată se va întocmi de către cadrul didactic la începutul anului, având ca reper:

- curriculumul;
- ghidul metodologic de implementare a curriculumului;
- particularitățile de învățare și așteptările/interesele elevilor, ale clasei ca grup/comunitate de învățare;
- viziunea didactică proprie, experiența și măiestria cadrului didactic.

Este oportun ca **proiectul didactic de lungă durată să poarte caracter personalizat**, profesorul revendicându-și dreptul de a lua decizii asupra modalităților pe care le consideră optime în formarea competențelor specifice, în asigurarea calității procesului educațional, dar și asumându-și responsabilitatea de a asigura elevilor parcurșuri individualizate în domeniul de referință.

Proiectarea didactică de lungă durată presupune:

- ☑ Selectarea modelului structural al proiectului didactic de lungă durată, în mare parte determinat de structura curriculumului.
- ☑ Stabilirea modalităților de transfer a prevederilor curriculumului pe toate componentele în cadrul proiectului didactic de lungă durată.
- ☑ Repartizarea materiei de studiu în unități de învățare.
- ☑ Asocierea competențelor specifice, a unităților de competență cu unitățile de învățare.
- ☑ Stabilirea succesiunii de parcurgere a unităților de învățare, prioritizate conform intereselor elevilor, și alocarea timpului necesar pentru atingerea finalităților proiectate în cadrul fiecărei unități de învățare.

Competențele specifice reperează proiectarea de lungă durată la disciplină. Proiectarea didactică anuală a disciplinei se realizează conform datelor din *Administrarea disciplinei*, ținând cont de *Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare*. Este recomandabil ca în procesul de proiectare de lungă durată să se țină cont de:

- respectarea corelației competențele specifice– unitățile de competență- conținuturi- activități de învățare;
- structurarea coerentă a unităților de învățare, care vor cuprinde conținuturile curriculare;
- eșalonarea calendaristică corectă în raport cu structura anului de studii și numărul de ore la disciplină;
- respectarea ponderii orelor pentru fiecare unitate de învățare.

Profesorul dispune de libertate în corelarea unităților de conținut, ordinea abordării temelor și și timpul optim pentru fiecare unitate de învățare.

Pentru proiectarea didactică de lungă durată cadrul didactic va parcurge următorii pași:

- ☑ Analiza curriculumului și identificarea competențelor specifice, examinarea operațiilor logice prevăzute în unitățile de competență, asocierea unităților de competență cu unitățile de învățare, observarea logicii ordonării conținuturilor și analiza activităților de învățare.
- ☑ Stabilirea succesiunii unităților de învățare care vor contribui la realizarea unităților de competență. De fapt, la această etapă urmează să se găsească răspuns la întrebarea: Care sunt informațiile necesare pentru formarea unităților de competență? Care informații corespund intereselor elevilor?
- ☑ Identificarea temelor/unităților de conținut din interiorul fiecărei unități de învățare. Ierarhizarea/prioritizarea temelor/unităților de conținut în dependență de interesele/așteptările elevilor.
- ☑ Stabilirea succesiunii de parcurgere a unităților de învățare și a timpului necesar pentru fiecare unitate.
- ☑ Determinarea activităților de învățare, în funcție de fiecare unitate de competență necesară de format. Din propriul arsenal de strategii și tehnici de instruire profesorul le va selecta pe cele care, în opinia sa, corespund cel mai bine particularităților și nevoilor individuale ale elevilor.
- ☑ Determinarea frecvenței și a formelor de desfășurare a evaluării rezultatelor învățării.

NB!:

- Competențele specifice se raportează la toate unitățile de învățare.
- Sistemul de unități de competențe, proiectat pentru o unitate de învățare, sunt prevăzute pentru evaluarea de tip cumulativ la finele respectivei unități de învățare și selectiv – pentru evaluarea formativă pe parcurs. Aceste sisteme reperează proiectarea didactică a unităților de învățare și proiectarea didactică de scurtă durată. Sistemul de unități de competențe este prevăzut pentru evaluarea finală.

- Unitatea de învățare se constituie din trei elemente-cheie în interconexiune permanentă: unități de competențe/pre-achiziții, unități de conținuturi, activități de învățare, ce asigură formarea eficientă a competențelor prin achiziționarea unităților de competențe/pre-achiziții și transferul lor în cadrul următoarei unități de învățare, deja în calitate de „temelie” a altor achiziții (unități de competențe/pre-achiziții) 2.
- Unitățile de conținut constituie mijloace informaționale prin care se urmărește formarea unităților de competențe proiectate pentru unitatea de învățare dată. Respectiv, se vizează și realizarea competențelor specifice disciplinei, dar și a celor transversale/transdisciplinare.
- Activitățile de învățare și produsele învățării recomandate prezintă liste deschise de contexte semnificative de manifestare a unităților de competențe proiectate pentru formare/dezvoltare și evaluare în cadrul unității respective de învățare.
- Numărul de ore alocate se stabilește în funcție de numărul total de ore, complexitatea operațiilor incluse în unitatea de competență, complexitatea conținuturilor; ritmul de învățare al elevilor, preachițiile elevilor.
- Evaluarea - se proiectează numărul de evaluări inițiale (EI), evaluări formative (EF) și evaluări sumative (ES) în cursul fiecărei unități de învățare.

Cadrul didactic va decide oportunitatea elaborării **proiectelor didactice pe unități de învățare**.

Unitatea de învățare reprezintă un bloc de lecții orientate spre formarea unor unități de competență – etape în formarea competențelor specifice în cadrul disciplinei.

Proiectarea didactică pe unități de învățare are menirea:

- ☑ de a asigura interconexiunea competențe – unități de competențe – conținuturi – strategii didactice de predare/învățare/evaluare – resurse;
- ☑ de a păstra logica și coerența formării competențelor;
- ☑ de a valorifica particularitățile elevilor/clasei și ale mediului de învățare.

Proiectarea unei unități de învățare vizează:

centrarea demersului didactic pe unități de competență (nu pe conținut), conform modelului curricular; implicarea în proiectare a următorilor factori: finalități (ce?);

- ☑ activități de învățare (cum?);
- ☑ resurse (cu ce?);
- ☑ evaluare (cât?)/ descriptor de performanță [14, p.280].

Proiectarea lecției/proiectarea didactică de scurtă durată are ca finalitate un scenariu didactic personalizat, conceput de fiecare profesor în parte, determinat de:

- curriculum;
- proiectul didactic de lungă durată;
- proiectul didactic pe unități de învățare;
- nivelul de pregătire al elevilor;
- viziunea didactică și măiestria pedagogică, potențialul creativ al cadrului didactic etc.

Demersul didactic personalizat valorifică trei repere intercon condiționate: ceea ce ne propunem să realizăm – obiectivele lecției; elementele de suport pentru a realiza ceea ce ne-am propus – conținuturi și strategii didactice (forme; metode, procedee și tehnici; mijloace); modul în care măsurăm eficiența învățării – strategii de evaluare.

Proiectul lecției va avea caracter orientativ și o structură flexibilă și dinamică. La finele unei lecții din sistemul de lecții în cadrul unității de învățare se va asimila constituențele competențelor, prin respectarea consecutivității în formarea unităților de competențe în cadrul ansamblului de lecții, proiectate în baza unității de învățare. La ultima lecție din ansamblul lecțiilor din cadrul unității de învățare se va realiza activități de integrare a cunoștințelor, capacităților, atitudinilor și evaluarea. Toate tipurile de evaluare a rezultatelor învățării pot fi aplicate în cadrul studierii unității de învățare (abordare ciclică).

Proiectarea didactică a lecției este determinată de mai mulți factori: de competențele specifice și unitățile de competențe; de tipul și locul lecției în ansamblul lecțiilor proiectate pe unități de învățare; de

natura conținutului unității de învățare; de valențele predominant informative sau formative ale acestora; de tipul strategiilor didactice și al celor de evaluare; de valențele resurselor didactice; timpul alocat etc.

Recomandări metodologice pentru proiectarea zilnică/de scurtă durată:

Sistemul obiectivelor operaționale se stabilește în dependență de operațiile logice/ comportamentul elevului, precizat în unitatea de competență.

Operaționalizarea obiectivelor presupune precizarea comportamentelor, operațiilor, manifestărilor, conduitelor elevilor. Obiectivele operaționale trebuie să se centreze pe procese, acțiuni, acte, operații observabile, ușor constatabile și să desemneze cu precizie rezultatele scontate, imediate, în cadrul diferitelor secvențe și situații de predare-învățare 16.

Este important a respecta:

a) Norme pedagogice în formularea obiectivelor [16]:

- Într-un obiectiv nu se formulează informația, ideea, problema de rezolvat, ci operația logică sau abilitatea mentală activată în vederea definirii modului de raportare a elevului la conținut.
- Obiectivele trebuie să corespundă nivelului de dezvoltare a inteligenței elevilor, experiențelor anterioare de învățare.
- Operațiile, abilitățile specificate în conținutul obiectivelor trebuie să parcurgă logica cunoaștere-înțelegere-aplicare-analiză-sinteză-evaluare, să fie cât mai variate (de la operații simple de gândire la operații complicate de gândire, gândire creativă).

b) Norme pedagogice pentru forma obiectivelor:

- Obiectivul nu descrie activitatea profesorului, ci schimbarea care se așteaptă să se producă în comportamentul elevului.
- Operaționalizarea obiectivelor se va realiza conform celor 3 nivele, selectând operația logică/comportamentul elevului potrivit pentru formarea unității de competență:

1) Cunoaștere și înțelegere	2) Aplicare	3) Integrare	
A reproduce	A aplica	A elaborează	A coordonează
A traduce	A determină	A modifică	A programează
A distinge	A extinde	A proiectează	A propune
A descrie	A stabilește legături	A produce	A influențează
A recunoaște	A organizează	A dezvoltă	A construiește
A definește	A se servă de	A formulează	A realizează
A identifică	A transferă	A argumentează	A fabrică
A relatează despre	A restructurează	A estimează	A compune
A determină	A clasifică	A decide	A optimizează
A interpretează	A generalizează	A consideră	A selectează
	A compară	A reevaluează	
	A argumentează	A prezintă	
	A demonstrează	A validează	
	A repartizează	A evaluează / autoevaluează	
	A măsoară	A recomandă	
	A ascultă	A anticipează	
	A dialogă		

- Obiectivul va fi exprimat prin utilizarea unor verbe de acțiune, ce desemnează comportamente direct observabile, „măsurabile” de tipul: a identifica, a denumi, a formula, a enumera, a clasifica, a rezuma, a descrie, a scrie, a rezolva, a desena, a explica, a selecta, a demonstra, a elabora, a experimenta, a defini, a preciza, a face distincție etc. Verbele să știe, să învețe, să afle, să cunoască, să poată, să perceapă, să priceapă, să înțeleagă, să posede, să stăpânească, să sesizeze, să însușească nu se vor

- utiliza în formularea obiectivelor operaționale pentru o lecție.
- Obiectivele vor fi grupate, integrate și derivabile logic. Profesorul, în conformitate cu proiectarea de lungă durată, va constata care sunt unitățile de competență prioritare pentru lecția respectivă și le va converti în obiective operaționale.
 - Sistemul de obiective proiectate pentru o lecție trebuie să includă: cel puțin un obiectiv ce vizează dobândirea cunoștințelor (Ce va ști elevul?); cel puțin un obiectiv ce se referă la aplicarea celor studiate, formarea priceperilor, deprinderilor, abilităților, dezvoltarea capacităților (Ce va ști să facă elevul?) și cel puțin un obiectiv care vizează atitudinile și valorile (Cum va ști să fie elevul?). În ansamblu, pentru o lecție de 45 de minute, sunt acceptate 3-6 obiective (operaționale) pentru 1- 4 unități de competență.

Etapele lecției.

Cu referire la etapele lecției rămâne actual cadrul pentru gândire, învățare și formare de competențe „Evocare – Realizarea sensului – Reflecție – Extindere” (ERRE) [6]:

A. Evocarea este prima etapă în procesul de formare a unităților de competențe. Specificul evocării rezidă în:

- ☑ Crearea contextului în care elevul își amintește ce știe despre un anumit subiect, începe să se gândească la subiectul pe care în curând îl va examina în detalii.
- ☑ Stabilirea unui punct de plecare bazat pe cunoștințele, experiența proprie a elevului de învățare, la care se pot adăuga altele noi.
- ☑ Conectarea noului la ceea ce este deja cunoscut, căci informațiile prezentate fără un context sau cele pe care elevii nu le pot corela cu altele deja cunoscute se uită foarte repede.
- ☑ Implicarea activă a elevului, căci învățarea este un proces activ și nu unul pasiv; elevii trebuie să-și exprime cunoștințele scriind sau vorbind, în felul acesta, cunoștințele fiecăruia sunt conștientizate și este exteriorizată "schema" preexistentă în legătură cu un anumit subiect sau idee. Construind această schemă în mod conștient, elevul poate să coreleze mai bine informațiile noi cu ceea ce știa deja, deoarece contextul necesar pentru înțelegere a devenit evident.
- ☑ Corelarea informațiilor noi cu schemele preexistente și motivarea elevului pentru explorarea subiectului, stabilirea scopului propriu în această investigație, căci interesul și scopul sunt esențiale pentru menținerea implicării active a elevului în învățare.

Sarcinile de învățare specifice etapei de Evocare pot fi cele care permit ca elevii să conștientizeze nivelul de dezvoltare, informare în raport cu sarcina propusă; să identifice experiența proprie; să exteriorizeze cunoștințele, abilitățile, atitudinile la subiect. Toate acestea reprezintă schema cognitivă inițială/pre-achizițiile, un anumit nivel de dezvoltare a competenței.

B. A doua etapă a cadrului pentru gândire, învățare și formare de competențe este **Realizarea sensului**. La această fază elevul vine în contact cu noile informații sau idei prezentate sub forma unui text, film, discurs, studiu de caz sau un experiment. Specificul acestei etape constă în:

- ☑ Menținerea implicării și a interesului, stabilit în faza de evocare prin diferite strategii de predare. Un instrument util în acest sens sunt tehnicile de învățare care permit elevilor să-și monitorizeze în mod activ înțelegerea.
- ☑ Susținerea eforturilor elevilor în monitorizarea propriei înțelegeri (cei care învață sau citesc în mod eficient își monitorizează propria înțelegere când întâlnesc informații noi, iar când elevii își monitorizează propria înțelegere, ei completează cu noi informații schemele cognitive inițiale, corelează informația nouă cu ceea ce le este cunoscut).
- ☑ Încurajarea stabilirii de către elevi a scopurilor, analizei critice, analizei comparate și sinteza.

Pentru **realizarea sensului** este bine să se propună sarcini de lectură sau ascultare activă care solicite reproducerea, traducerea, interpretarea, aplicarea, analiza materiei informaționale noi. Aplicând acest tip de sarcini, se completează și se modifică schema cognitivă a elevului, se asigură prelucrarea și înțelegerea ei de

către elev, se menține implicarea prin sarcini care facilitează contactul cu informația nouă și procesarea ei. Pentru ca procesul de realizare a sensului să fie eficient și durabil este recomandabilă parcurgerea a trei etape în procesul de predare-învățare: **prezentarea, aplicarea și revizuirea**:

Prezentarea. Elevului i se prezintă noile cunoștințe, concepte, aptitudini, teorii, explicații etc. Explicațiile sunt date (sau create de către elev) pentru a lega, în mod persuasiv, materia predată de învățarea și experiența anterioară. În acest scop profesorul susține o sesiune de întrebări și răspunsuri pentru verificare prin susținerea materialelor video, TIC și alte instrumente vizuale, materiale scrise etc. Metodele învățării active privind prezentarea sunt descoperirea și întrebările socratice.

Aplicarea. Elevul desfășoară o activitate prin care aplică materialul prezentat prin întrebări și răspunsuri, exerciții și exemple, fișe de lucru, probleme, evaluarea unui studiu de caz etc. Pe măsură ce se descoperă erorile și omisiunile din concepțiile sale, elevul își corectează și își completează învățarea. Acest lucru este stimulat de către autoevaluare, autoverificare, verificarea și explicațiile din partea colegilor, acțiunile întreprinse în urma reacției profesorului, compararea propriei sale activități cu alte răspunsuri sau cu răspunsurile-model, efectuarea de corecturi sau completări pentru a-și îmbunătăți munca.

Revizuirea. Elementele cheie sunt confirmate și subliniate prin intermediul explicațiilor care fac legătura dintre noua învățare și învățarea anterioară. Acest lucru întărește legăturile care vor fi utilizate cu ocazia reamintirii ulterioare, stimulează retenția. Elevul își formează concepte mai stabile și le leagă de învățarea anterioară. Cunoștințele și aptitudinile sunt organizate într-o structură logică, iar aceasta stimulează memoria. Pe măsură ce sunt descoperite erorile și omisiunile, concepțiile formate sunt corectate și extinse. Metodele utilizate variază în funcție de obiectivele de învățare ale elevului, de natura sarcinii de învățare și de stilul de învățare preferat al elevului.

C. A treia etapă a cadrului este Reflecția. Particularitățile specifice acestei etape constă în:

- ☒ Consolidarea cunoștințelor noi și restructurarea activă a schemei cognitive inițiale pentru a include în ea noi concepte.
- ☒ Crearea condițiilor pentru ca elevii să exprime în propriile lor cuvinte ideile și informațiile atestate/asimilate.
- ☒ Generarea unui schimb sănătos de idei între elevi, prin care să-și dezvolte vocabularul și capacitatea de exprimare.
- ☒ Crearea contextului pentru exteriorizarea atitudinilor în raport cu cele învățate.

Sarcinile oferite la această etapă vor fi cele care au menirea de a menține implicarea prin schimb sănătos de idei, formarea și exprimarea atitudinilor, restructurarea durabilă a schemelor cognitive inițiale, condiționarea schimbărilor comportamentale, constituirea unui sistem de cunoștințe, abilități și atitudini cu referire la subiectul studiat.

D. Etapa Extindere urmărește definitivarea ciclului de formare a unității de competență, prin exersarea diferitelor situații de integrare, corelând teoria și practică, realizând transferul de cunoaștere. Pentru a realiza acest lucru, vom practica studii de caz, incidentele critice etc. Sarcina cadrelor didactice este să creeze contextul pentru simularea, exersarea competențelor, astfel învățarea capătă sens, sporește motivația, implicând activ aspecte intrinseci și extrinseci.

În sinteză, conform cadrului ERRE se recomandă următoarele etape ale lecției:

<i>Evocarea</i>	1. Crearea contextului motivant pentru învățarea eficientă. 2. Stabilirea punctului de plecare bazat pe cunoștințele, experiența proprie de învățare a elevului. 3. Stabilirea scopului și a obiectivelor proprii de învățare, personalizarea procesului de învățare.
<i>Realizarea sensului</i>	4. Menținerea implicării și a interesului. 5. Corelarea informațiilor noi cu schemele preexistente și motivarea elevului pentru explorarea subiectului. 6. Monitorizarea procesului de explorare a informației noi. 7. Încurajarea stabilirii scopurilor, analiza critică, analiza comparată și sinteza etc. 8. Susținerea eforturilor elevilor în monitorizarea propriei înțelegeri.
<i>Reflecția</i>	9. Consolidarea cunoștințelor noi și restructurarea activă a schemei cognitive inițiale. 10. Crearea condițiilor pentru exprimare în propriile lor cuvinte a ideilor și informațiilor asimilate. 11. Generarea schimbului de idei între elevi, dezvoltarea vocabularului și a capacității de exprimare și argumentare. 12. Crearea contextului pentru exteriorizarea atitudinilor în raport cu cele învățate.
<i>Extensia</i>	13. Exersarea diferitelor situații de integrare, transfer de cunoaștere.

Din perspectiva educației centrate pe elev, pentru a conduce în mod efectiv elevul spre construcția înțelegerii problemelor specifice relațiilor armonioase în familie/cu prietenii, spre rezolvarea situațiilor reale din viața de familie/relațiile de prietenie/sentimentale, pot fi valorificate și alte modele activ-participative de organizare a învățării [1, p.76]:

A. Modelul OSIOS

Etapa	Conținut
<i>Orientarea în noua temă</i>	→ Asigurarea resurselor, condițiilor care să faciliteze abordarea noii teme. → Reactualizarea experiențelor anterioare. → Precizarea elementelor procesului de învățare. → Stimularea motivației.
<i>Scanarea materialelor suport oferite</i>	→ Orientarea, observarea, investigarea directă a materialelor oferite. → Surprinderea informațiilor semnificative. → Consemnarea observațiilor.
<i>Interpretări proprii</i>	→ Formularea întrebărilor de înțelegere. → Analiza critică a informației. → Conturarea unor opinii personale.
<i>Organizarea noilor cunoștințe</i>	→ Dezbateră în grup. → Efectuarea de clasificări, comparații. → Formularea concluziilor.
<i>Schematizarea</i>	→ Structurarea constatărilor. → Reprezentarea grafică a noilor cunoștințe.

B. Modelul 5 D

Etapa	Conținut
<i>Descifrarea</i>	→ Explorarea materialelor suport și identificarea elementele-cheie ale problemei, complexitatea acesteia.
<i>Definirea problemei</i>	→ Reflectarea asupra problemei și raportarea la experiența anterioară. → Stabilirea relațiilor, conexiunilor între elementele-cheie identificate în etapa anterioară. → Exprimarea constatărilor, formularea definiției proprii. → Definitivarea definiției proprii prin confruntare, colaborare.
<i>Dezvoltarea problemei</i>	→ Analiza, extinderea înțelegerii prin stabilirea relațiilor între punctele – cheie / elementele problemei. → Lansarea problemei într-un context mai larg. → Construirea cunoașterii prin formularea de întrebări și ipoteze. → Selectarea variantei de soluționare.
<i>Delegarea sarcinii</i>	→ Reorganizarea schemei personale prin confruntare cu modul de construcție a soluționărilor colegilor/ alte sensuri ale problemei. → Extinderea înțelegerii prin introducerea datelor obținute în noua interpretare, construcție. → Îmbunătățirea/ consolidarea schemelor mentale inițiale.
<i>Design-ul problemei</i>	→ Reprezentarea grafică a cunoașterii construite, elaborarea hărților conceptuale/noționale.

C. Modelul ACERA

Etapa	Conținut
<i>Analiza sarcinii</i>	→ Prezentarea sarcinilor, organizarea materialelor și acțiunilor necesare. → Reflectarea asupra contextului în mod subiectiv, personalizat, prin prisma experienței anterioare, atitudinilor intereselor proprii.
<i>Construirea înțelegerii</i>	→ Identificarea modului propriu de construire a înțelegerii și rezolvării sarcinii. → Ordonarea acțiunilor de căutare și analiză, de descifrare a textului. → Raportarea la maniera proprie de înțelegere.
<i>Extinderea câmpului</i>	→ Integrarea într-un grup de 2-3 persoane pentru învățarea cunoașterii sub forma discuției. → Extinderea câmpului de comparație, conștientizarea gradului de eficiență a strategiilor abordate și, după caz, corecția / înlocuirea celor ineficiente. → Colaborarea în grup, confruntarea, comparația, evaluarea reciprocă. → Elaborarea hărții cognitive.
<i>Reflecțiile</i>	→ Verbalizarea propriilor reflecții privind modul de înțelegere, cunoaștere, decizie, rezolvare. → Analiza manierei de rezolvare, a priceperilor necesare, a cunoștințelor antrenate.
<i>Aprecierea</i>	→ Post-procesarea, analiza modului de îndeplinire a sarcinilor, a progresului cognitiv și acțional. → Implicarea în discuții cu profesorul / colegii, autoevaluarea gradului de achiziție a cunoștințelor și deprinderilor, a soluțiilor abordate.

În procesul de implementare a proiectului didactic profesorul va respecta [9]:

- ☑ **Principiul individualității** – elevul va fi ajutat să devină un subiect autentic al activității; vor fi create condițiile de formare a experienței proprii.
- ☑ **Principiul creativității și succesului** – formarea imaginii de sine pozitive; descoperirea și dezvoltarea particularităților individuale și a unicității grupului de învățare.
- ☑ **Principiul încrederii și susținerii** – se va ține cont de faptul că mobilurile interne ale elevului, susținute de motivația externă, determină succesul în educație.
- ☑ **Principiul învățării experiențiale** – facilitățile oferite de tehnologiile moderne vor fi utilizate pentru realizarea unei educații nondirective, accentul punându-se pe dinamica dezvoltării personalității, iar tehnologiile aplicate vor valorifica învățarea experiențială.

Compartimentul II

Cadrul metodologic de elaborare a strategiei de predare-învățare evaluare în cadrul disciplinei opționale „Relații armonioase în familie”

2.1. Strategii de predare-învățare în cadrul disciplinei opționale „Relații armonioase în familie”

2.1. Strategii de evaluare a rezultatelor învățării în cadrul disciplinei opționale „Relații armonioase în familie”

STRATEGII DE PREDARE-ÎNVĂȚARE ÎN CADRUL DISCIPLINEI OPȚIONALE „RELAȚII ARMONIOASE ÎN FAMILIE”

Proiectarea strategiilor didactice constituie o activitate complexă din partea profesorului care presupune, în primul rând, selectarea, combinarea metodelor în raport cu unitățile de competență și obiectivele operaționale, având în vedere: particularitățile de vârstă și individuale ale elevilor; particularitățile clasei de elevi; formele de organizare a procesului de predare-învățare-evaluare; suporturile didactice; timpul rezervat pentru abordarea subiectului; timpul necesar pentru aplicarea metodelor didactice selectate; experiența și măiestria cadrului didactic, inclusiv de management al clasei de elevi; resursele materiale / instrumentale disponibile etc.

Proiectarea și formarea indicatorilor în comportamentul real al elevilor este principalul deziderat al strategiei didactice. În funcție de indicatori, profesorul construiește strategia „design-ului activității de învățare” prin:

- selectarea conținuturilor adecvate, care permit atingerea obiectivelor într-o manieră optimă;
- determinarea formelor de activitate didactică;
- selectarea metodelor și mijloacelor favorabile obiectivelor prin vehicularea conținuturilor ce se finalizează cu formarea indicatorilor curriculari.

Logica proiectării strategiilor didactice cuprinde [28]:

- Identificarea unității/unităților de competență și a unității/unităților de conținut; precizarea timpului rezervat.
- Operaționalizarea obiectivelor prin raportare la unitatea de competență.
- Formularea sarcinilor didactice și selectarea conținuturilor relevante.
- Identificarea tipului de strategie didactică relevantă pentru obiectivele / finalitățile preconizate și alți factori ce țin de stilul pedagogic, de particularitățile grupului etc.
- Stabilirea metodei de bază/dominante în cadrul strategiei și modelarea / combinarea metodelor complementare în vederea atingerii obiectivelor operaționale.
- Determinarea celei mai potrivite forme de organizare a procesului de predare-învățare.
- Prezentarea strategiei didactice într-un proiect didactic.
- Aplicarea strategiei didactice, în mod flexibil și particular.
- Evaluarea, aprecierea și realizarea feed-back-ului privind eficiența strategiei didactice aplicate.

În cadrul disciplinei opționale „Relații armonioase în familie” pot fi valorificate cu succes [27]:

1.Strategia învățării active, ce presupune renunțarea la metodele expositive de predare și facilitarea de contacte cât mai frecvente și mai diverse cu materialul de învățat.

2. Strategia simulării de cazuri este o strategie didactică bazată pe date contextuale (reale sau imaginare) în situații reale sau care aproximează realitatea. Simularea de cazuri este o modalitate de a prezenta conținuturi relevante într-o formă coerentă, cu situații și date reale sau concepute special în acest scop, dar care simulează situații ce pot fi întâlnite în realitate.

3. Strategia învățării experiențiale este o strategie didactică bazată pe experimentarea de situații inedite și transferul de cunoștințe în situații noi de învățare. Cel mai utilizat model este cel a lui Kolb D., denumit Ciclul Învățării Experiențiale (CIE), ce analizează preferințele elevilor pentru:

- experiență concretă (învățare prin implicare directă);
- conceptualizare abstractă (învățare prin construire de concepte și teorii pentru descrierea, explicarea și înțelegerea propriilor observații);
- observație reflexivă (învățare prin observarea celorlalți sau prin reflecția asupra experiențelor proprii sau ale altora);
- experimentare activă (învățare prin utilizarea teoriilor și conceptelor disponibile în vederea rezolvării de probleme și a luării deciziilor).

Conform acestui model **învățarea parcurge patru etape:**

I. etapa experiențială- etapa concretă, activă, în care elevul este expus unei experiențe de învățare;

II. etapa reflexivă- recapitulativă, în care elevul observă consecințele acțiunii sale, analizează experiența de învățare;

III. etapa concluzivă - este o etapa a conceptualizării experienței, bazată pe observația elementelor comune cu alte experiențe similare;

IV. etapa de planificare- este o etapă activă, de planificare și experimentare a unor noi experiențe.

4. Strategia învățării mediate este o modalitate de facilitare și capacitate a elevului cu ajutorul intervenției adultului în structurarea activității de învățare. Învățarea mediată transmite persoanei mediate sensul interacțiunii, semnificația acesteia, de ce sau cu ce scop sunt mediate anumite cunoștințe, fiind exprimat astfel explicit scopul imediat al interacțiunii.

5. Strategia învățării colaborative (denumită și cooperativă sau prin cooperare) este o strategie didactică bazată pe lucrul în echipă. Echipele pot fi grupuri de elevi, diade de elevi sau chiar diada profesor-elev. Strategia încurajează exprimarea elevilor în grupul din care fac parte, gândirea critică, munca în echipă, dezvoltarea abilităților metacognitive. Ideal este ca, în cazul adoptării acestei strategii, să se selecteze activități bazate pe experiențe anterioare ale elevilor. Dacă activitățile selectate sunt importante/interesante pentru elevi, gradul lor de implicare în activitate va crește. Strategia poate fi folosită cu succes, deoarece angajează cognitiv elevul; prin forma sa, ea solicită activitate și implicare din partea elevului.

Aplicarea oricărui tip de strategie va urmări:

1. Stimularea motivației de învățare a elevilor. Precizăm că factorii importanți pentru consolidarea motivației învățării sunt: dezvoltarea impulsului cognitiv; delegarea de responsabilități elevilor; valorificarea interacțiunilor dinamice dintre elevi etc. Pentru stimularea motivației de învățare se recomandă [20]: cunoașterea și valorificarea necesităților și particularităților individuale de învățare ale elevilor, dezvoltarea impulsului cognitiv, prin utilizarea celor mai pertinente metode, procedee de predare, care să prezinte interes pentru elevi, captarea interesului prin diverse tehnici, precum și prin entuziasmul, măiestria profesorului, practicarea tehnicii întrebărilor succesive și a disonanței cognitive.

2. Organizarea condițiilor, crearea climatului specific:

- ☒ ca organizare a spațiului, materialelor, sala de clasă trebuie să permită și activitatea individuală, cu materialele-suport, dar și cea în grup, pentru dezbateri;
- ☒ organizarea grupului de dezbateri va ține cont de compoziția sa eterogenă, de dozarea timpului între munca individuală și cea în grup, de coordonarea relațiilor intragrupale în dezbateri și negociere, de nevoia de flexibilizare a grupurilor, de dinamica discuțiilor și de respectarea opiniilor celorlalți, de afirmarea echitabilă a tuturor, de posibilitatea efectuării generalizărilor finale;
- ☒ încurajarea independenței, limitarea constrângerilor, încurajarea comunicării, eliminarea atitudinilor de blocaj;
- ☒ prevederea din timp a materialelor suport pentru utilizarea de către elevi în timpul cercetării individuale: informații variate, situații, cazuri, exemple, probleme, texte, imagini, surse primare materiale, mape tematice, proiecte pentru analize, reviste, scheme, hărți cognitive, diferite instrumente de reprezentare a problemelor, modele cognitive, sinteze cu informații anterioare;
- ☒ susținerea unui climat stimulat, ce încurajează reflecția personală, stimulează autocontrolul și controlul reciproc, evaluează progresul [23].

3. Alegerea, utilizarea strategiilor, metodelor, procedeele adecvate. În acest sens se recomandă pregătirea și antrenarea elevilor în selectarea strategiilor/modelelor de învățare, în combinarea lor în funcție de scopuri, probleme de rezolvat, etapa cunoașterii, instrumentele disponibile. Se vor da prioritate învățării prin cercetare, învățării experiențiale, învățării situaționale/contextuale, învățării prin rezolvarea situațiilor de probleme ș.a.

Pot fi utilizate cu succes analizele critice, studiile de caz, metodele inductive și deductive, modelarea, procedeele de interpretare și argumentare, procedeele de procesare mentală și de organizare cognitivă a informațiilor (scheme, rețele, hărți cognitive), tehnicile de colaborare/ cooperare, dezbateri și negociere, procedee de proiectare a verificării ipotezelor ș.a..

Metodele pot fi optimizate prin apelul la corelații intra- și interdisciplinare, efectuarea de analogii, găsirea

de relații și explicații generale, sugerarea de noi abordări, formulări de ipoteze, reconstrucția schemelor mentale, afirmarea creativității [23].

Strategiile didactice active/interactive au la bază următoarele principii:

- ☑ Construirea propriilor înțelegeri și interpretări ale conținuturilor.
- ☑ Discutarea și negocierea obiectivelor.
- ☑ Promovarea alternativelor metodologice de predare-învățare-evaluare.
- ☑ Solicitarea informațiilor transdisciplinare și a analizelor multidimensionale ale realității curriculare.
- ☑ Evaluarea mai puțin criterială și mai accentuat reflexivă, prin metode alternative de evaluare.
- ☑ Promovarea învățării prin descoperire și prin rezolvare de probleme [16].

Se va avea grijă ca strategiile didactice să fie relevante, adică să fie construite în baza unor situații reale din viața de familie; să fie active, or, elevii învață prin acțiune; să fie interactive- să se organizeze pe baza unor discuții dirijate și dezbateri; să fie bazate pe colaborare, adică să se desfășoare activități în grupuri și prin cooperare.

Strategiile se vor orienta spre înțelegerea conexiunilor între: *a învăța să știi /să cunoști, a învăța să faci, a învăța să muncești cu ceilalți, a învăța să fii, a învăța să te transformi pe tine și să schimbi societatea*. Pentru aceasta elevii vor fi dirijați să parcurgă calea de la informare la acțiune, care constă din câțiva pași: de la însușirea unui volum de cunoștințe, la formarea capacităților de analiză a informațiilor, de apreciere și exprimare a opiniei personale. Mai apoi, elevii învață cum să identifice probleme și să ia decizii, cum să-și formeze atitudini valorice, cum să inițieze activități în cooperare, cum să elaboreze și să implementeze proiecte individuale.

Eficiența strategiilor didactice va fi validată în raport cu un ansamblu de indicatori: gradul de satisfacție în învățare, pe care îl conferă strategia didactică elevilor, motivându-i să-și construiască propriile înțelegeri și să comunice interactiv cu colegii săi; eficiența în formarea și dezvoltarea competențelor în diferite contexte; raportul dintre necesarul de timp solicitat de strategia didactică aleasă și timpul disponibil; stilul de comunicare; gradul de sociabilitate; gradul de inhibare etc.

Elementele componente ale strategiei didactice sânt:

A. Sarcina didactică- un enunț/o instrucțiune, derivat (ă) din obiectivul operațional, adresat (ă) elevilor, în vederea realizării operației logice/acțiunii de învățare precizate în obiectivul operațional 8.

B. Forma de organizare a învățării – un alt element al strategiei didactice – vizează modalitățile specifice de proiectare a procesului de învățământ, realizabilă în diferite contexte conform finalităților preconizate a fi atinse. Taxonomia formelor de organizare a activității didactice este dependentă de: ponderea acțiunii frontale, grupale, individuale în structura de organizare a activității didactice; ponderea metodelor de comunicare, de cercetare, de experimentare, de aplicație, angajate în activitatea didactică; ponderea resurselor implicate în realizarea activității didactice 8:

C. Metodele constituie nucleul / componenta de bază a unei strategii și se referă la calea ce trebuie urmată, drumul ce conduce la atingerea obiectivelor educaționale. Metodele sunt instrumente de lucru atât ale profesorului, cât și ale elevilor, cu implicații atât asupra predării, cât și a învățării și evaluării. Alegerea metodei se face în funcție de două categorii de factori: obiectivi (natura finalitatilor; logica internă a științei; mecanismele învățării etc.); subiectivi (contextul uman și didactic în care se aplică metoda; personalitatea profesorului; psihologia elevului /a clasei), stilurile de învățare ale elevilor etc. [8]:

Metoda se aplică printr-un ansamblu de operații concrete, numite procedee. **Procedeul didactic** reprezintă o secvență a metodei, un simplu detaliu, o tehnică mai limitată de acțiune, o componentă sau chiar o particularizare a metodei [5].

În cadrul disciplinei opționale „Relații armonioase în familie” pot fi valorificate diverse metode, selectate conform valorii lor formative în raport cu unitățile de competență.

Astfel, pentru **formarea unităților de competență din categoria: cunoaștere, înțelegere, interpretare și explicare** pot fi aplicate [6], [7],[22], [23], [26]:

- ☑ **GPP (Gândește-Perechi-Prezintă)**. Algoritm de aplicare: Se formează perechi, se enunță un subiect pentru elevul A și unul similar pentru elevul B. Apoi se acordă timp pentru realizarea scrisă a sarcinii, max. 5 min. După ce au finalizat de scris, partenerii își prezintă reciproc textele. Perechea va fi prima etapă de apreciere critică a opiniei exprimate verbal. Partenerii decid asupra prezentării pe care ar

putea s-o face. Urmează 2-3 prezentări în grupul mare în funcție de timpul rămas și obiectivele propuse.

- ☑ **Grafitele.** Algoritmul de aplicare: Grafitele este o tehnică care facilitează recoltarea de informații într-un grup, exploatează informații, deci se încadrează în etapa evocării. Algoritmul de aplicare: Cuvântul (o noțiune sau o temă) pus în discuție se scrie în centrul unui poster sau pe tablă. Elevii scriu pe întreaga suprafață liberă ceea ce știu sau cred că știu referitor la acest cuvânt. Important este să participe toți, să se exprime liber fiecare, fără teama blocajului sau a criticii. Cele scrise nu se semnează și nu se evaluează ad-hoc. La a doua etapă a activității elevii, împreună cu profesorul, examinează posterul și discută pe marginea celor obținute. Fiind în general foarte flexibilă, tehnica poate fi aplicată atât la începutul unei teme, ca evocare, cât și la finalul ei, ca evaluare neformală. Este interesant să se scrie grafitele la prima oră, de vreme ce oricum demersul didactic presupune ca profesorul să dea niște explicații vizavi de subiectul discuției.
- ☑ **Asociațiile libere.** Algoritmul de aplicare: Elevilor li se propune o temă, formulată ca îmbinare de cuvinte. Fiecare scrie, individual și fără să discute cu colegii, toate cuvintele asociate, pentru el, cu cei doi termeni ai enunțului dat. Cele două colonițe de cuvinte obținute se completează prin Gândește-Perechi- Prezintă și interogare frontală de tip brainstorming. Materialul adunat se valorifică pentru alcătuirea colectivă a răspunsului. Ca și grafitele, asociațiile libere sânt utilizabile la debutul unei teme. Libertatea scrierii este mai mare, de vreme ce asociațiile implică atât informații, cât și idei proprii.
- ☑ **Metoda fulgerului.** Algoritmul de aplicare: Fiecare elev este invitat să-și spună părerea într-o problemă de conținut, fără o discuție între membrii grupului. Cine nu vrea să participe spune „mă abțin”. Apoi se decide cum să se procedeze cu opiniile exprimate. De exemplu, grupul poate decide să rețină și să discute părerile importante. Pentru un fulger inițial este favorabilă tema cercetării așteptărilor și a intereselor elevilor, pentru un fulger intermediar abordarea întrebărilor deschise și a problemelor, iar pentru un fulger final primirea sugestiilor și a feed – back-ului. Utilitate: fiecare elev primește automat cuvântul. Eficacitate: metoda fulgerului ajută la formarea unei priviri de ansamblu asupra unui subiect.
- ☑ **Explozia stelară.** Explozia stelară este o metodă ce facilitează participarea întregului colectiv, stimulează crearea de întrebări la întrebări. Algoritmul de aplicare: Se scrie ideea sau problema pe o foaie de hârtie și se înșiră cât mai multe întrebări care au legătură cu ea. Un bun punct de plecare îl constituie cele de tipul: Ce? Cine? Unde? De ce? Când? Lista de întrebări inițiale poate genera altele neașteptate care, posibil, solicită o și mai mare concentrare pentru a răspunde la ele. Etapele metodei: propunerea unei probleme; organizarea colectivului în grupuri preferențiale; munca în echipă pentru a elabora o listă cu cât mai multe întrebări și cât mai diverse; comunicarea rezultatelor muncii de grup; evidențierea celor mai interesante întrebări și aprecierea muncii în cooperare.

Pentru formarea **unităților de competență** din categoria **aplicare** este bine să se valorifice astfel de metode precum [6], [7], [22], [23], [26]:

- ☑ **Metoda expunerii active.** De fapt această metodă este potrivită atunci când se constată lipsa sau insuficiența materialelor scrise pentru anumite teme noi; elevii trebuie atenționați operativ în legătură cu materiale nou apărute (care nu figurează în listele bibliografice existente) sau în legătură cu relațiile dintre aceste materiale noi și cele deja studiate. Pentru a activa elevii și a-i implica în activitate pot fi practicate diverse tehnici specifice metodei expunerii:
 - *Tehnica momentelor critice.* În esență, tehnica presupune prezentarea unor controverse legate de unele elemente de conținut ale expunerii. Este important ca profesorul să nu-și prezinte de la început punctul de vedere. El va prezenta pe rând, cu obiectivitate, argumentele sau demonstrațiile ce se aduc în sprijinul punctelor de vedere controversate, lăsând timp auditoriului pentru a analiza informațiile și a căuta o soluție.
 - *Tehnica opoziției.* Tehnica presupune prezentarea în opoziție a unor opinii, soluții. Tehnica este potrivită îndeosebi de cadrele didactice care sunt bine familiarizate cu evoluția concepțiilor sau teoriilor din domeniul de cunoaștere abordat, punerea în opoziție a unor concepții dominante în anumite epoci constituind un bun exemplu în acest sens.

- *Tehnica întrebărilor-problemă.* Denumirea tehnicii constituie și esența acesteia, nu întotdeauna este necesar să fie formulate răspunsuri-întrebările pot fi și retorice. Important este însă ca de fiecare dată după formularea unei întrebări problemă să se facă o pauză. Momentul cel mai recomandabil pentru utilizarea tehnicii este la începutul expunerii.
- *Tehnica prezentării unor puncte de vedere personale.* În esență, tehnica presupune formularea și prezentarea unor puncte de vedere personale, cu elemente de originalitate, în legătură cu unele elemente de conținut ale expunerii.
- *Tehnica inductivă.* Esența tehnicii constă în utilizarea unor serii de exemple și argumente pentru a se asigura înțelegerea regulilor, conceptelor.
- *Tehnica deductivă.* Esența tehnicii constă în utilizarea ca punct de plecare a unei definiții, în legătură cu care furnizează exemple sau explicații privind modul în care conceptul, legea sau principiul se aplică în situații concrete.
- *Tehnica analogiilor.* Esența tehnicii constă în utilizarea de analogii, pornind de la elemente bine cunoscute sau care nu pun probleme de înțelegere auditoriului.
- *Tehnica demonstrării prin date statistice.* Esența tehnicii constă în utilizarea de date statistice structurate în tabele sau grafice pentru facilitarea înțelegerii unor unități de conținut.
- *Tehnica demonstrării prin folosirea mijloacelor audio-vizuale.* Esența tehnicii constă în utilizarea înregistrărilor video și audio, montajelor audio-vizuale complexe. Pe lângă efectul direct de facilitare a înțelegerii, care rezultă din diversificarea modalităților de codificare a informației, există și efecte indirecte, care rezultă a) din posibilitățile crescute ale profesorului de a păstra contactul vizual cu auditoriul, de a înregistra semnalele care sugerează dificultăți de înțelegere sau de adaptare la ritmul expunerii, b) din câștigul de timp pentru explicații suplimentare.
- ☑ **Metoda socratică** constă într-o succesiune de întrebări formulate de profesor în alternanță cu răspunsurile elevilor. Este o metodă de tip „întrebare- răspuns”. Algoritm de aplicare: În procesul de formare a competențelor de relaționare armonioasă cu membrii familiei, prietenii se pot formula:
 - *Întrebări care atrag atenția asupra cunoștințelor /Aducere aminte:* pentru ca elevii să vorbească despre ceea ce deja știu, ceea ce au perceput sau au experimentat deja. Unele dintre abilitățile de gândire sunt: recunoașterea, definirea, identificarea, aducerea aminte. Cuvintele-cheie care marchează aceste întrebări sunt: Ce?Cine?Când? Unde?Identificați...Definiți...
 - *Întrebări care testează înțelegerea (înțelegere).* Abilitățile de gândire solicitate sunt: reformulare, comparație, explicație, interpretare, descriere, ilustrare, asociere, diferențiere. Întrebările se caracterizează prin fraze ca: Ce se înțelege prin?Care este diferența?Care este ideea principală? Descrieți...Explicați... Deci, se solicită descoperirea conexiunilor dintre fapte, idei, definiții, valori.
 - *Întrebări care solicită aplicații (rezolvare).* Abilitățile de gândire sunt: rezolvare de probleme, exemplificări, clasificări, selectare, transfer, aplicare, formulare de ipoteze, relatare. Întrebările sunt deseori caracterizate prin fraze ca: Pe cine ați alege? Ce s-ar întâmpla dacă?Ce ați? Dacă ... cum?Ce fel de exemple ...? Observăm că se solicită demonstrarea înțelegerii sensului practic; se oferă oportunitatea de a rezolva probleme de logică sau raționamente întâlnite în procesul de relaționare cu cei din jur.
 - *Întrebări care încurajează analiza (a face raționamente).* Abilitățile de gândire sunt: analiză, determinarea dovezilor/ evidențelor, elaborarea concluziilor, raționare logică/ critică, ordonare. Întrebările sunt caracterizate prin fraze ca: De ce? Dar dacă? Care a fost scopul? Este un fapt că? Putem să ne asumăm faptul că? Observăm că se solicită capacitatea de a demonstra relațiile dintre componentele individuale.
 - *Întrebări care invită la sinteză (creație).* Abilitățile de gândire sunt: combinare, integrare, anticipare, proiectare, dezvoltare, îmbunătățire, reflecție, presupuziție. Întrebările se caracterizează prin fraze ca: Cum am putea? Cum ...? Credeți că ...?
 - *Întrebări care promovează evaluarea (judecata).* Abilitățile de gândire sunt: rezumare, judecare, apărare, evaluare, argumentare, raționare, apreciere, critică, selectare, deducere, deciderea asupra priorităților. Întrebările sunt caracterizate prin fraze ca: Sunteți de acord că? Ar fi mai bine dacă? Care este opinia dumneavoastră? Cum este mai bine?

☑ **Metoda discuției dirijate** reprezintă un ansamblu de tehnici de comunicare și interacțiune între profesor și elevi, prin care se urmărește mobilizarea grupului la efectuarea unor analize, explorarea inițială sau aprofundarea unor teme, concepte sau probleme, prin abordarea unei secvențe prestabilite de teme de discuție. Valorificarea potențialului formativ al discuției dirijate este dependent de pregătirea judicioasă a acesteia, pregătire care se concretizează în parcurgerea unei serii de etape:

- *Stabilirea obiectivelor discuției.* În stabilirea obiectivelor se va avea în vedere menționarea explicită a elementelor de cunoaștere, abilităților sau eventual atitudinilor care se doresc valorificate, structurate, aplicate sau transferate.
- *Analiza subiectului.* La nivelul acestei etape urmează a se stabili succesiunea etapelor logice necesare pentru realizarea obiectivelor.
- *Definitivarea succesiunii tematice.* La nivelul acestei etape urmează a se stabili succesiunea temelor ce vor fi aduse în discuție, de preferință sub forma unei succesiuni de întrebări. Numărul de componente ale listei de teme, în corelație cu contribuțiile așteptate din partea participanților, pot conduce la o estimare a intervalului de timp necesar pentru finalizarea discuției.
- *Elaborarea introducerii.* Funcționalitatea introducerii este aceea de a motiva elevii și de a uniformiza capitalul de cunoaștere și abilități cu care aceștia abordează discuția.
- *Asamblarea planului discuției.* La nivelul acestei etape se redactează forma finală a planului discuției, care poate căpăta noi elemente, provenind din modul în care a fost elaborată introducerea.

Pentru a asigura eficacitatea acestei metode este recomandabil: așezarea participanților astfel încât să permită stabilirea contactului vizual cu colegii de discuție (așezarea în semicerc sau în cerc); pregătirea din timp a listei temelor-cheie ale discuției; orientarea discuțiilor prin sintetizări și reformulări ale contribuțiilor participanților; egalizarea participării și stimularea, respectiv controlul liderilor de discuții productivi sau contraproductivi, care se afirmă în cadrul grupului; returnarea unei întrebări formulate de un elev, chiar către acesta; furnizarea de către profesor a unui punct de vedere, în situația în care nu se poate ajunge, într-un interval de timp rezonabil, la o perspectivă cu care cea mai mare parte a membrilor să fie de acord.

☑ **Metoda problematizării.** În esență, metoda problematizării presupune utilizarea unui complex de tehnici pentru obținerea de rezultate de învățare consecutiv formulării de răspunsuri la întrebări problemă, sau rezolvării de probleme sau situații problemă.

- Întrebarea-problemă solicită de regulă formularea unui răspuns în domeniul tematic al cauzalității- “De ce...?”.
- Problema solicită de regulă găsirea unei soluții de rezolvare a unei situații noi, pornind de la elemente de cunoaștere și abilități deja stăpânite- “Cum...?”.
- Situația problemă solicită inclusiv identificarea mijloacelor pentru găsirea soluțiilor, care pot fi multiple, fiecare având asociate avantaje și dezavantaje, “Care sunt soluțiile pentru...?”.

Tehnici caracteristice pentru metoda problematizării:

Tehnica moderării se va concretiza în întrebări și reformulări.

Întrebările pot fi:

- *Întrebări de clarificare a mesajului* - Ce înțelegi prin ... ?, Când spuneiți ... ce aveți în vedere?
- *Întrebări de elaborare* - Ați putea să spuneiți mai multe ...?
- *Întrebări care solicită argumente* - Ce vă face să afirmați că ...?, Care este dovada că ...?
- *Întrebări care solicită exemple* - Puteți să-mi dați un exemplu ... ?
- *Întrebări de demonstrare* - Cum trebuie procedat în această situație?
- *Întrebări de clarificare a semnificațiilor* - Ce concluzie trageți dvs de aici?

Reformulările pot fi:

- *Rezumatul reflexiv* - semnalizează atenția, înțelegerea aportului adus de membrii grupurilor, acceptarea contribuției și recompensarea acesteia.
- *Rezumatul de clarificare* - Să vedem dacă am înțeles bine punctul dvs. de vedere ...
- *Rezumatul tematic* - Ați început prin a vorbi despre ... apoi ați trecut la ... și în sfârșit v-ați referit la ... Care dintre aceste aspecte credeți că ar trebui aprofundat mai întâi?

- ☑ **Analiza cauzelor și consecințelor** se aplică în baza unui tabel care conține: problema, cauzele, consecințele, dificultatea de a corecta problema și notarea stării critice prin cinci puncte. Această metodă dezvoltă capacitățile și abilitățile metacognitive de analiză, sinteză și realizare a pronosticului.
- ☑ **Metoda cardurilor cu sarcini.** Metoda ține de exersarea elevilor în învățarea asociativă. Cardul poate fi pregătit variat. Spre exemplu: o subgrupă de elevi are rolul de expert și pregătesc cardurile, apoi le taie astfel ca sarcina și rezultatul să fie separate. Cealaltă subgrupă de elevi găsesc sarcina și răspunsul potrivit, apoi se analizează și discută rezultatele. Elevii-experti sunt rugați să cerceteze/studieze tema/modulul de sine stătător, să selecteze sarcini interesante și să elaboreze răspunsurile într-un mod incomplet pentru ca ceilalți să reflecteze, să le dezvolte și să completeze răspunsurile.
- ☑ **Diagrama cauzelor și a efectului.** Constituirea diagramei cauzelor și a efectului oferă posibilitatea de a pune în evidență izvoarele unei probleme, unui eveniment sau unui rezultat. Diagramele sunt folosite de grup ca un proces creativ de generare și organizare a cauzelor majore (principale) și minore (secundare) ale unui efect. Regulile de organizare și etapele de realizare a diagramei cauzelor și a efectului sunt următoarele:
 - Se împarte grupul în echipe de lucru.
 - Se stabilește problema de discutat care este rezultatul unei întâmplări sau unui eveniment deosebit – efectul; fiecare grup are de analizat câte un efect.
 - Are loc dezbateră în fiecare grup pentru a descoperi cauzele care au condus la efectul discutat; înregistrarea cauzelor se face pe hârtie sau pe tablă.
 - Pe axa principală a diagramei se trece efectul, pe ramurile axei principale se trec cauzele majore (principale) ale efectului corespunzând celor 6 întrebări: Când? Unde? Cine? De ce? Ce? Cum? (s-a întâmplat); cauzele minore (secundare) ce decurg din cele principale se trec pe câte o ramură mai mică ce se deduce din cea a cauzei majore.
 - Etapa examinării listei de cauze generate de fiecare grup.
 - Evaluarea modului în care s-a făcut distincție între cauzele majore și cele minore și a plasării lor corecte în diagramă, cele majore pe ramurile principale, cele minore pe cele secundare, relaționând și/sau decurgând din acestea; evaluarea diagramei fiecărui grup și discutarea lor.
 - Stabilirea concluziilor și a importanței cauzelor majore.
- ☑ **Harta conceptuală** se practică pentru: a comunica sau a prezenta idei complexe; a explica modul cum noile cunoștințe se integrează în sistemul celor vechi într-un domeniu de studiu; a crea soluții alternative unei probleme date; a analiza și a evalua rezultatele; a facilita înțelegerea și a accesibiliza cunoașterea; a ilustra modul de percepție, reprezentare și gândire a unei realități, fapte, lucruri; a reprezenta rețelele între concepte și a diagnostica lacunele și lipsa legăturilor între acestea.

Sunt 4 mari categorii de hărți conceptuale. Ele se disting prin forme diferite de reprezentare a informațiilor:

- *Hărți conceptuale cu forma „pânzei de păianjen”:* în centru se află un concept central, o temă unificatoare de la care pleacă legăturile sub formă de raze către celelalte concepte secundare.
- *Harta conceptuală ierarhică:* prezintă informațiile în ordinea descrescătoare a importanței. Cea mai importantă se află în vârf. În funcție de gradul de generalitate, de modul cum decurg unul din celălalt și de alți factori, sunt aranjate celelalte concepte. Această aranjare în termenii unei clasificări începând de la ceea ce este mai important și coborând prin divizări progresive către elementele secundare se mai numește hartă conceptuală sub formă de copac.
- *Harta conceptuală lineară:* informațiile sunt prezentate într-un format linear.
- ☑ **Studiul de caz.** Algoritmul de aplicare: În aplicarea metodei studiului de caz se parcurg șase etape [26]:

Etapă 1. Prezentarea cadrului general în care s-a produs evenimentul și a cazului respectiv. Profesorul va alege un „caz” semnificativ, care să evidențieze aspecte semnificative pentru construirea unor relații armonioase cu cei din jur. Prezentarea trebuie să fie cât mai clară, precisă și completă.

Etapă 2. Sesizarea detaliilor cazului concomitent cu înțelegerea necesității rezolvării lui de către elevi. La această etapă are loc stabilirea aspectelor neclare, se pun întrebări de clarificare, se solicită informații

suplimentare privitoare la modul de soluționare a cazului.

Etapa 3. Studiul individual al cazului propus. Elevii se documentează, găsesc și notează soluții.

Etapa 4. Dezbaterea în grup a modurilor de soluționare a cazului. Se analizează variantele fie mai întâi în grupuri mici (5-6 membri) și apoi în plen, fie direct în plen. Fiecare elev/ grup își expune varianta, rezultatele obținute fiind comparate și analizate critic printr-o dezbatere liberă, moderată de profesor (variantele pot fi ierarhizate).

Etapa 5. Formularea concluziilor optime pe baza luării unor decizii unanime.

Etapa 6. Evaluarea modului de rezolvare a situației-caz și evaluarea grupului de elevi, analizându-se gradul de participare. În evaluare se ține cont de următoarele criterii: puterea de convingere a argumentelor și dovezilor care susțin soluția propusă; caracterul practic al soluției propuse; dovezi care să arate că membrii grupului au reflectat și au evaluat propria soluție. Totodată, se fac predicțiuni asupra importanței reținerii modalităților de soluționare în vederea aplicării lor în situații similare din viață.

Rolul profesorului este de incitator și de provocator al demersurilor de rezolvare a cazului. Cu abilitate și discreție el trebuie să aplaneze eventualele conflicte și să manifeste răbdare față de dificultățile participanților în soluționarea cazului, punând accent pe participarea activă și productivă, individuală și de grup. Cadrul didactic [17]:

- Se va asigura că problema, cazul în discuție este relevant pentru participanți și are potențial formativ.
- Va identifica clar efectele formative așteptate- în plan cognitiv, atitudinal, al proceselor de grup.
- Va căuta și va pregăti materialul necesar care va conține descrierea cazului, aspectele care vor trebui avute în vedere, procedura de rezolvare- activitate individuală, pe perechi, în grupuri mici etc.- și de raportare precum și timpul alocat.
- Va asigura un instructaj clar și se va asigura că toți elevii au înțeles sarcina de lucru.
- Va ajuta grupul cu date suplimentare și cu indicații, va focaliza activitatea grupului pe elementele esențiale:
 - Care este problema reală ?
 - Care sunt cauzele situației respective ?
 - Care sunt determinanții esențiali ai situației și de ce sunt ei importanți ?
 - A cui este, de fapt, problema respectivă ?
 - Ce posibilități de acțiune există ?
 - Care sunt efectele soluțiilor identificate ?
- Se va realiza ulterior discuții sau alte activități care vor lega cazul respectiv și soluțiile propuse cu (alte) situații reale.
- Vor fi luate în considerare și următoarele aspecte problematice:
- Elevii pot considera soluțiile găsite ca aplicabile imediat și ca atare în realitate. De aceea, vor fi avertizați că deciziile luate în activitatea reală vor diferi, adesea, de cele luate în cadrul lecțiilor.
- Soluțiile propuse pot fi, dimpotrivă, nerealiste sau foarte simpliste. În aceste cazuri, profesorul va sugera continuarea căutării.
- Studiul de caz poate dura foarte mult timp.
- ☑ **Jocul de rol** presupune o modalitate de predare-învățare prin intermediul acțiunilor, rolurilor, în condiții asemănătoare sau care le imită pe cele originale. Jocul de rol este o metodă de formare activă, bazată pe explorarea unui subiect relevant, oferindu-le elevilor un scenariu în care fiecare are un anumit rol specific.

Scopul jocului de rol constă în:

- conștientizarea de către elevi a multiplelor perspective, valori, stiluri de comunicare și norme de relaționare și învățarea modalității de a le face față;
- asigurarea de abilități practice pentru a face față situațiilor neprevăzute;
- scoaterea în evidență a variatelor opțiuni pentru rezolvarea unor situații-problemă.

Elementele unei interpretări de rol:

- O situație relevantă și realistă.
- Un scop clar formulat.

- Un element neprevăzut integrat în conceperea situației: de exemplu, distribuirea de roluri diferite, care conțin informații contradictorii.
- Informații generale clare, instrucțiuni clare pentru fiecare participant.
- Un interval de timp bine stabilit.
- Sarcini stabilite pentru observatori.

Algoritmul de aplicare: Se prezintă o demonstrație a unei situații prin implicarea elevilor în interpretarea rolurilor care sunt puse în discuție. Elevii „interpretează” situația ca o demonstrație.

Limite:

- ↳ Consumă mult timp.
- ↳ Este nevoie de un profesor competent și experimentat în dirijarea scenariului jocului.
- ☑ **Simularea** este o metodă de formare a competențelor de relaționare prin crearea unor împrejurări specifice, pentru a trăi o experiență similară celei reale, fără ca prin aceasta să producă urmările nefaste pe care experiența reală o poate provoca. Obiectivul primar al simulării este facilitarea transferului în practică a cunoștințelor teoretice cu referire la stabilirea și menținerea relațiilor armonioase cu membrii familiei/prietenii, în cadrul unui mediu care, deși reproduce condițiile reale, rămâne, totuși, un mediu protejat. Spre deosebire de jocul de rol, simularea nu are la bază un scenariu prestabilit.

Avantajele simulării:

- Permite contactul cu situații similare celor reale.
- Stimulează interesul elevului pentru autodezvoltare.
- Produce schimbări atitudinale și comportamentale.
- Permite cumulara altor metode (exercițiul, studiu de caz).
- Dezvoltă gândirea critică.
- Implică transferul de experiențe de la un elev la altul, astfel facilitând învățarea reciprocă.

Limite:

- Sub aspect de derulare, consumă mult timp.
- Necesită un efort de pregătire important din partea profesorului.
- ☑ Ca și metodă eficientă de formare a atitudinilor poate fi recomandată **metoda exemplului/modelului**, în condiția îndeplinirii a cel puțin două condiții:
 - 1) modelul dispune de o forță capabilă să impună respect;
 - 2) modelul dispune de o un sistem de valori-nucleu cu care elevul se poate identifica- situație de tipul întărire prin substituție.

Algoritmul de aplicare: Dacă mizăm pe formarea atitudinilor prin intermediul modelelor urmează să respectăm logica:

- Prezentarea modelului, respectiv a sistemului de valori.
- Descrierea comportamentului atitudinal și a valorilor ce urmează a fi promovate.
- Demonstrarea de către model/profesor a avantajelor asimilării comportamentului vizat.

Pentru formarea unităților de competență din categoria formulare de judecăți apreciative de evaluare, integrare și transfer pot valorificate așa metode precum [6],[7],[22], [23], [26]:

- ☑ **Linia valorilor.** Algoritmul de aplicare: Profesorul pune o întrebare sau prezintă o problemă cu mai multe alternative de rezolvare. În mod independent elevii se gândesc, formându-și o anumită poziție sau un anumit răspuns. La solicitarea profesorului, elevii se așează pe o linie, în funcție de poziția adoptată față de problema în discuție. La un capăt al liniei se situează elevii cu opinii pro, la celălalt capăt al liniei se situează elevii cu opinii contra. Dispunerea elevilor mai spre extremitățile liniei valorice exprimă intensitatea atitudinilor față de subiectul în discuție. Elevii discută cu vecinii lor răspunsurile la întrebarea pusă. Cei indeciși se pot plasa în mijlocul liniei valorice sau într-o parte separată a sălii și pot fi convinși (prin susținerea cu argumente a poziției adoptată) de o tabără sau alta să li se alăture.
- ☑ **Argumentarea&Contraargumentarea** [22]. Argumentarea poate fi combinată cu tehnici de tipul:
 - explicația, analogia, inducția, deducția, ipoteza, dilema, paradoxul, asocierea, opoziția, schemele

- discursive (de tipul situație-soluții-respingerea obiecțiilor-avantajul soluțiilor propuse);
- schemele dialectice (sub formă de teză-antiteză-sinteză);
- schemele alternative (apelul la teza adversă);
- respingerea tezei adverse; criticarea tezei adverse;
- argumente în favoarea propriei teze).
- O tehnică eficientă de argumentare, spre exemplu, este tehnica AIDA (A-Atrag atenția; T-Trezesc interesul; D-Demonstrez că înțeleg ce se propune; D-Manifest dorința; A-Mă antrenez în acțiune).

Contrargumentarea poate fi combinată cu tehnici de tipul:

- contestarea valorii analogiilor (se demonstrează că compararea nu are valoare, iar analogia nu este justificată);
- contestarea autorității invocate (se demonstrează că modelul/ personalitatea nu are prestigii declarat sau că există personalități ce promovează opinii contrare);
- demonstrarea invalidității argumentelor cauză-efect (se demonstrează că nu există un raport causal sau că elementul cauză nu este singurul);
- sugerarea contradicției (demonstrarea incompatibilității între argumentele invocate);
- redefinirea, redescrierea (se invocă mai multe definiții, proprietăți pentru a demonstra că ideea este discutabilă);
- destrămarea dilemei (se demonstrează că există și alte argumente pentru alte soluții).

☑ **Cvintetul.** Algoritmul de aplicare: La finele orei elevii vor sintetiza ceea ce au învățat prin intermediul cvintetului: 1) Tema – un subiect; 2) Descrierea temei – două adjective; 3) Acțiuni legate de temă – trei verbe la gerunziu. 4) Sentimentele generate de temă – o expresie formată din patru cuvinte. 5) Un sinonim pentru temă – un alt subiect.

☑ **Rezumă-lucrează în perechi-comunică.** Metoda solicită ca elevii să se gândească puțin la informația pe care au primit-o mai înainte și să o rezume în două sau trei fraze. Discută cu colegul rezumatul, identifică asemănările și deosebirile dintre rezumatele lor sau elaborează un rezumat comun. Această activitate poate fi folosită după ascultarea unei prezentări, după discutarea unui subiect.

☑ **Metoda ciorchinelui** constă în exprimarea grafică a conexiunilor dintre idei, a realiza asociații noi de idei sau de a releva noi sensuri ale ideilor. Algoritmul de aplicare: Realizarea unui ciorchine presupune parcurgerea câtorva pași:

- se scrie o noțiune sau o propoziție-nucleu în mijlocul tablei sau al paginii, se notează toate cuvintele sau sintagmele aferente/asocierile cu nucleul scris anterior,
- se leagă ideile sau propozițiile găsite ulterior de nucleul pe care l-am scris la început cu ajutorul unor linii care exprimă grafic conexiunile dintre idei,
- se scriu toate ideile în legătură cu tema/problema propusă până la expirarea timpului alocat acestui exercițiu sau până când epuizăm toate ideile care se corelează cu tema propusă.

☑ **Metoda cubului.** Algoritmul de aplicare: Se pregătește din timp un cub, pe fațetele căruia sunt scrise: descrie; compară; asociază; analizează; aplică; argumentează. Se anunță tema/situația pusă în discuție. Se împarte grupa în șase microgrupuri, care examinează tema conform cerinței înscrise pe fața cubului alocată fiecărui grup: Descrie, Compară, Asociază, Analizează. Aplică, Argumentează. Elevii, prin brainstorming, sunt în situația de a emite idei, de a le identifica pe cele inedite (novatoare), pe care le includ în tema respectivă, în paragrafe distincte. Fiecare grup prezintă concluziile la care a ajuns (materialul elaborat). Pe tablă vor fi desfășurate concluziile celor șase grupuri, se comentează și, în final, se dă un format integrat final.

☑ **Graficul T.** Algoritmul de aplicare: Se formulează o problemă binară, o opțiune în procesul de analiză sau rezolvare a problemei. Se poate utiliza un tabel cu două coloane simetrice, conținând în stânga partea afirmativă a binomului: da, bine, pro, forte, prioritate, iar în dreapta - partea negativă a binomului: nu, contra, puncte vulnerabile. Elevii cercetează problema și completează ambele aripi ale graficului, apoi examinează relația dintre argumente și contraargumente, bifând argumentul și contraargumentul-pereche. Se estimează ponderea unei aripi a graficului. Se formulează concluzia generală asupra problemei. Evaluarea produsului presupune marcarea argumentelor valide (mai ales

dacă s-a solicitat un număr minim), analiza relațiilor constatate dintre argumente și contraargumente.

- ☑ **S.W.O.T.** Este o tehnică de analiză a deciziilor luate, similară cu Graficul T în cadranele superioare, dar care conține, în plus, o ajustare a deciziei luate la situația/cazul concret, prin elucidarea oportunităților și a temerilor în raport cu decizia. Algoritmul de aplicare: Pentru aplicarea tehnicii S.W.O.T., se desenează 4 cadrane, în care se vor înscrie în procesul discuției argumentele:

Punctele forte	Punctele slabe
Oportunitățile	Temerile sau dificultățile

Completarea poate începe cu determinarea punctelor forte, după care urmează punctele slabe. Fiecare punct slab poate genera temeri sau să constituie rezultatul unor dificultăți. Dificultățile sânt analizate, fiind propuse oportunități, care ar contribui la mărirea numărului de puncte forte. Prin completarea cadranelor se evaluează gradul de cunoaștere și înțelegere a subiectului, subordonat temei studiate.

Evaluarea procesului este asemănătoare cu orice altă evaluare a activităților de grup. Produsul - cadranele completate - se apreciază în conformitate cu validitatea/corectitudinea enunțurilor înscrise și raportarea lor la subiectul enunțat. Dacă s-a specificat o limită de argumente (enunțuri), evaluarea pornește de la această cantitate și fiecare afirmație se examinează din unghiul corectitudinii științifice, al validității și al corespunderii cu subiectul pus în discuție.

- ☑ **Diagrama Venn** este o tehnică de organizare grafică a informației, rezultând din discutarea a două și mai multe concepte, noțiuni, idei, texte, care au afinități și deosebiri. Se utilizează pentru introducerea în scheme proprii a conceptelor analizate, a sensurilor deduse etc. și pentru prezentarea grafică a informațiilor cunoscute. Fiecare concept/idee/noțiune este prezentat/ă printr-un cerc, iar aranjarea cercurilor în imagine, intersectarea sau suprapunerea lor reflectă tangența sau caracterul complementar al noțiunilor respective. Urmează un comentariu oral pentru reprezentarea grafică făcută. Evaluarea prin această tehnică are în câmpul atenției două momente: a) cunoștințele propriu-zise sau cunoașterea surselor de informare, necesare pentru realizarea sarcinii; b) capacitatea de a analiza, de a califica o relație și de a structura un răspuns vizual, însoțit de comentarii verbale.
- ☑ **Graficul „Ce am, ce-mi mai trebuie”** este un model de diagramă ce oferă elevilor posibilitatea de a găsi mai multe soluții, de a alege cea mai bună alternativă și a dezvolta un plan de acțiune pentru a implementa decizia luată. Prin spargerea în pași concreți a procesului de luare a deciziilor și prin generarea mai multor posibile soluții, elevii pot deveni mai creativi în rezolvarea problemelor. Exemplu: Care este problema? Care sunt opțiunile? Care este opțiunea care mi-ar satisface cel mai bine nevoile? Ce resurse am la dispoziție? Ce resurse îmi sunt necesare? Cum pot să verific dacă planul funcționează?
- ☑ **Tehnica 3-2-1** este folosită pentru a aprecia rezultatele unei secvențe sau a unei activități, având valoare constatativă și de feed-back. Denumirea se datorează faptului că elevii scriu individual sau în grupuri: 3 termeni (concepte) din ceea ce au învățat; 2 idei despre care ar dori să afle mai multe; o capacitate, o pricepere sau o abilitate pe care consideră ei că au dobândit-o în urma activităților în grupuri. Pașii care trebuie parcurși sânt: motivarea elevilor pentru activitățile ce vor fi întreprinse; comunicarea/elaborarea obiectivelor la începutul activității; desfășurarea activității propriu-zise; completarea fișei 3-2-1; analiza rezultatelor (cu fiecare în parte sau împreună cu toți); trasarea obiectivelor noi.
- ☑ **Proiect de grup** este o metodă interactivă de predare/învățare/evaluare care îl solicită pe elev să facă o cercetare, o activitate în echipă, o creație, pentru a studia profund anumite aspecte ale problemei abordate. El se poate realiza atât în cadrul orelor, cât și în afara lor, după cum urmează: Alegerea temei/problemei. Elaborarea criteriilor de evaluare a proiectului. (Este bine ca ele să fie concepute în comun de profesor și elevi). Planificarea activității și distribuirea responsabilităților în grup. Cercetarea temei/problemei. Realizarea materialelor sau produsului finit. Prezentarea rezultatelor. Evaluarea.

Cu referire la **valorificarea mijloacelor TIC**, un program practicat cu succes de către cadrele didactice este

Microsoft PowerPoint, utilizat pentru efectuarea unor prezentări grafice, integrate într-o prezentare a informațiilor create cu aplicațiile Word și Excel. Pentru valorificarea prezentărilor PPT în cadrul orelor se recomandă [13]:

- Stabiliți un format simplu și păstrați-l pe tot parcursul prezentării.
- Introduceți o singură idee per slide.
- Alegeți titluri care să atragă atenția.
- Folosiți cuvinte și propoziții simple.
- Construiți un text concis.
- Utilizați același timp verbal în cadrul unui slide.
- Utilizați puține prepoziții, adverbe, adjective.
- Nu utilizați mai mult de 6-8 cuvinte/rând.
- Nu utilizați mai mult de 50 de cuvinte /slide.
- Nu folosiți litere numai mari, sunt greu de citit.
- Utilizați:

a) Liniile:

- pentru prezentarea unor tendințe, curente,
- pentru prezentarea unui număr mare de date/puncte,
- limitați la 4 linii /grafic,
- faceți liniile ușor de distins una față de alta (prin culoare și grosime),
- liniile axelor trebuie să fie subțiri.

b) Bare:

- pentru reliefaarea diferențelor între date la momente diferite,
- puneți culori diferite între bare,
- prezentați elementele pozitive în culori diferite față de cele negative,
- dacă trebuie să includeți multe date, utilizați bare orizontal.

c) Cercuri:

- pentru a arăta componentele unui tot,
- limitați la 6 felii,
- felia importantă se așează în dreapta sus și în continuare în sensul acelor de ceas,
- scoateți în evidență datele importante, separând felia și prin culoare,
- textul se pune în afara cercului,
- procentele tot în afara cercului.

Un rol important revine alegerii culorilor. Utilizarea eficientă a culorilor în procesul didactic: sporește calitatea și randamentul muncii intelectuale; creează o stare de confort psihic, înviorare și bună dispoziție; asigură diminuarea oboselii intelectuale și deconectarea nervoasă; facilitează percepția vizuală, concentrarea atenției și memorarea, dezvoltă imaginația și gândirea creatoare; sporește gradul de receptivitate, înțelegere și asimilare a cunoștințelor de către cei ce învață; influențează pozitiv starea celor ce învață.

Se recomandă:

- Nu alegeți prea multe culori (cel mult 3).
- Folosiți consecvent o culoare pentru fundal, o culoare pentru titlu și o culoare pentru text.
- Textul și fundalul trebuie să contrasteze.
- Alegeți culori reci pentru fundal și culori calde pentru text.
- Fiți consecvent și păstrați aceleași culori pe parcursul prezentării.
- Nu combinați culoarea verde cu roșu.
- Alegeți atent fonturile (tip de litere): San Serifs (Helvetica și Arial) se citesc cel mai ușor de la distanță; evitați fonturi prea ornate (de ex. Lucida Blackletter) pentru că se citesc greu; nu amestecați fonturi în prezentare (nu mai mult de două fonturi).

STRATEGII DE EVALUARE A REZULTATELOR ÎNVĂȚĂRII ÎN CADRUL DISCIPLINEI OPȚIONALE „RELAȚII ARMONIOASE ÎN FAMILIE”

Luând în considerare faptul că disciplina opțională „Relații armonioase în familie” nu constă în obiectul evaluărilor externe și naționale, evaluarea se realizează prin descriptori, sub forma observării procesului de formare a comportamentului așteptat și prin oferirea pentru elevi din partea cadrului didactic a unui feedback constructiv, menit să releve nivelul de formare la elevi a finalităților proiectate/competențelor specifice. Evaluarea rezultatelor învățării se realizează în conformitate cu succesiunea logică a unui proces evaluativ: la debutul implementării disciplinei (inițială), pe parcurs/continuu (formativă), la final (sumativă) [24]:

Evaluarea inițială – se recomandă a fi realizată la începutul studierii disciplinei, chiar de la prima lecție în scop diagnostic și prognostic, de construire a designului formării competențelor, prin raportare la nivelul de pregătire al elevului, nevoile și așteptările acestora. Este recomandat ca această evaluare să fie desfășurată în formă orală prin intermediul unei discuții ghidate, prin care cadrul didactic va reuși să identifice motivația, interesul elevilor pentru această disciplină, dar și să anticipeze anumite probleme cu care posibil se va confrunta în abordarea subiectelor de studiu.

O tehnică posibilă ar fi un Grafic T cu antetele coloanelor Știu și Vreau să știu. Merită ca profesorul să determine obiectivele de rigoare și să racordeze la ele algoritmul de întrebări pentru discuția preconizată. Această evaluare se va finaliza cu constatări și concluzii pe care cadrul didactic le va lua în considerație pentru organizarea procesului didactic.

Evaluarea formativă – principalul tip de evaluare utilizată în cadrul demersului didactic este evaluarea formativă. Acest tip de evaluare informează elevul și profesorul asupra gradului de atingere a obiectivelor, ajutându-i să determine mai bine achizițiile necesare pentru a aborda sarcina următoare; asigură o reglare a procesului de formare; este continuă, analitică, centrată mai mult pe cel ce învață, decât pe produsul finit. Este important a realiza un proces evaluativ care să stimuleze autorefecția, autoevaluarea, metacogniția, autocontrolul, autoreglarea, percepția eficacității personale etc.

Se va pune accent pe evaluarea proceselor de învățare, a competențelor achiziționate, a progresului realizat, a produselor activității elevilor, va permite elevilor să demonstreze noi acțiuni, să încerce noi experiențe de relaționare, astfel accentuând aplicabilitatea disciplinei date. Observarea informală în cadrul activităților de învățare furnizează informații valoroase cu privire la modul în care elevii utilizează concepte, aplică abilități și exprimă atitudini ce țin de domeniul relațiilor interpersonale. Toate aceste informații trebuie puse la baza proiectării activităților ulterioare, astfel încât să contribuie în măsură maximă la dezvoltarea elevilor.

Profesorul va proiecta oportunități de învățare adecvate pentru elevi și va încerca să implice părinții, elevii, colegii, și ceilalți profesori în evaluare. Astfel elevii ce vor studia disciplina dată vor primi feed-back constructiv de la cei din jur, nu doar de la profesorul ce va preda disciplina. Pentru aceasta, profesorii au nevoie de mai multe informații despre cum învață elevii clasei date, care sunt stilurile lor de învățare etc. Evaluarea trebuie contextualizată, bazată pe legătura dintre experiențele concrete de viață și ceea ce se învață în cadrul disciplinei.

În cadrul disciplinei opționale „Relații armonioase în familie” se mizează pe efectele evaluării formative, care presupune asumarea de către elevul însuși a propriei învățări: la început conștientizarea, eventual negocierea obiectivelor de atins și apoi integrarea de către subiect a datelor furnizate prin demersul evaluativ în administrarea propriului parcurs. Evaluarea formativă, are drept scop: conștientizarea metacognitivă,

autoreglarea procesului de formare [21]. Evaluarea formatoare este mult mai eficientă pentru că vine din propria inițiativă a elevului ce se implică în realizarea unor materiale cu scop evaluativ, sporindu-și, în același timp, capacitățile de autoevaluare. Dat fiind specificul subiectelor abordate și caracterul predominant formativ al acestora, o atenție deosebită se va acorda autoevaluării, iar cadrele didactice vor avea mai mult rolul unui facilitator: prezentarea sarcinilor de formare și crearea atmosferei corespunzătoare pentru formare și interpretare.

În cadrul evaluării formative, cadrul didactic poate folosi metode și tehnici de evaluare orală și scrisă. În scopul proiectării cât mai eficiente a activităților didactice, se recomandă să fie utilizate instrumente centrate, în special, pe evaluarea procesului, deoarece interesează nu doar produsul realizat de elev, ci, mai cu seamă, cum a fost realizat acesta, cum a ajuns elevul la performanță. Aceste tehnici îi ajută pe elevi să-și dezvolte într-o manieră personalizată gândirea critică, să exprime opinii, să manifeste atitudini și să se autoevalueze.

Evaluarea curentă va releva gradul de realizare a obiectivelor din cadrul lecțiilor și a ciclurilor de lecții. Sistemul de unități de competențe proiectat pentru o unitate de învățare, sunt prevăzute pentru evaluarea de tip cumulativ la finele respectivei unități de învățare și selectiv – pentru evaluarea formativă pe parcurs.

Astfel, pentru a proiecta și realiza o **probă de evaluare cadrul didactic va urma algoritmul:**

- va deduce obiectivele de evaluare, acoperind tot ansamblul de achiziții: cunoștințe, abilități, atitudini;
- va stabili forma de desfășurare a evaluării: în scris, oral sau combinat;
- va selecta din situațiile de integrare propuse în curriculum sau va formula singur situații problemă, care sunt în acord cu obiectivele de evaluare;
- pentru fiecare sarcină vor fi propuse criterii de evaluare;

Recomandăm promovarea principiilor evaluării ecologice, ce urmărește excluderea încărcăturii emoționale negative, prin [9]:

- Tactul pedagogic al profesorului.
- Crearea unei atmosfere echilibrate/relexante: calmul, răbdarea, încurajările verbale sunt câteva dintre modalitățile cele mai simple care stau la îndemâna profesorului pentru a induce elevului încrederea în forțele proprii; profesorul trebuie să considere elevul chiar și în momentul evaluării un partener, care trebuie tratat cu respect și înțelegere.
- O atenție deosebită trebuie acordată concordanței dintre scopul evaluării și conținutul efectiv al probei.

Evaluarea sumativă [25] se realizează la finalul fiecărui modul și la momentul finalizării disciplinei de studiu. Elementul de bază al acestor evaluări îl reprezintă deschiderea spre contextul social, adică aprecierea nu doar a cunoștințelor obținute și a capacităților formate la ore, ci și a acțiunilor întreprinse în familie, grupurile de semeni, în localitate. E important ca strategiile de evaluare propuse să posede conotații motivaționale de învățare și schimbare a comportamentului în relațiile interpersonale, propunând elevilor să estimeze acțiunile din perspectiva rolului de potențial partener activ și responsabil, informat și pregătit pentru formarea relațiilor de familie sănătoase.

Pentru evaluarea sumativă, pot fi solicitate, ca produse/ instrumente de evaluare: portofoliul, proiectul tematic, proiectul de cercetare, proiectul de acțiune, hărți și tabele conceptuale, jurnalul reflexiv, reflecții structurate etc.

Sarcinile propuse vor solicita elevului să demonstreze ce poate face în situații similare din afara școlii, rezolvarea de sarcini complexe, cautarea de soluții, care le permit să integreze competențele dobândite și să genereze cunoștințe și experiențe noi. Sarcinile de evaluare vor fi relevante performanțelor elevilor și vor provoca elevii spre analiză, integrarea și valorificarea cunoștințelor obținute, spre creativitate, nu spre memorarea informației.

Pentru orice produs propus pentru evaluare sumativă este important să elaboreze criteriile de evaluare, care trebuie să fie clare, măsurabile, accesibile, cunoscute de către elevi anterior demarării procesului de evaluare.

Spre exemplu:

Rezultate/ Produce ale învățării	Criterii de evaluare a produselor
<i>Harta noțională</i>	→ Punerea în evidență a subiectului general. → Elaborarea corectă a schemei (de la noțiunile de bază spre cele specifice domeniului). → Organizarea corectă a informației despre subiectul solicitat. → Corectitudinea logică a formulărilor. → Originalitatea expunerii noțiunilor subiectului propus.
<i>Argumentare scrisă</i>	→ Corespunderea formulărilor temei. → Selectarea și structurarea logică a argumentelor în corespundere cu tezele puse în discuție.
<i>Argumentare orală</i>	→ Apelarea la propria experiență în argumentarea tezelor puse în discuție. → Corespunderea formulărilor temei. → Selectarea și structurarea logică a argumentelor în corespundere cu tezele puse în discuție. → Apelarea la propria experiență în argumentarea tezelor puse în discuție. → Utilizarea corectă și adecvată a mijloacelor orale de exprimare (intonația, gesturile, vocabularul etc.).
<i>Planul de idei</i>	→ Calitatea și relevanța planului de idei. → Nivelul de detaliere a planului. → Originalitatea planului.
<i>Fișe de lucru</i>	→ Corectitudinea și rigoarea formulării răspunsurilor. → Selectarea și structurarea logică a argumentelor. → Rezolvarea corectă a sarcinilor din fișe. → Complexitatea formulării concluziilor.
<i>Proiect elaborat</i>	→ Validitatea proiectului - gradul în care acesta acoperă unitar și coerent, logic și argumentat tema propusă. → Completitudinea proiectului - felul în care au fost evidențiate conexiunile și perspectivele interdisciplinare ale temei, competențele și abilitățile de ordin teoretic și practic și maniera în care acestea servesc conținutului științific. → Elaborarea și structura proiectului- acuratețea, rigoarea și coerența ideilor, logica și argumentarea ideilor, corectitudinea concluziilor. → Varietatea surselor de informare, relevanța și actualitatea acestora, semnificația datelor colectate s.a. → Creativitatea- gradul de noutate pe care-l aduce proiectul în abordarea temei sau în soluționarea problemei.
<i>Rezumat oral</i>	→ Expunerea tematicii lucrării în cauză. → Utilizarea formulărilor proprii, fără a distorsiona mesajul lucrării supuse rezumării. → Expunerea orală concisă, structurată logic. → Respectarea coeficientului de reducere a textului: 1/3 din textul inițial.

<i>Studiu de caz</i>	→ Calitatea soluțiilor, ipotezelor propuse, argumentarea acestora. → Corespunderea soluțiilor, ipotezelor propuse pentru rezolvarea adecvată a cazului analizat. → Punerea în evidență a subiectului, problematicii și formularea. → Completitudinea informației și coerența între subiect și documentele studiate. → Exactitudinea rezultatelor și rigoarea probelor. → Capacitatea de analiză și de sinteză a documentelor, adaptarea conținutului. → Originalitatea lucrului, a formulării și a realizării. → Aprecierea critică, judecată personală a elevului.
<i>Investigația</i>	→ Definirea și înțelegerea problemei investigate. → Formularea și verificarea ipotezei. → Prezentarea metodelor de cercetare în ordinea în care au fost utilizate. → Comentariul comparativ al surselor de documentare. → Descrierea observațiilor. → Selectarea și oportunitatea surselor bibliografice. → Rezumarea celor constatate într-o concluzie exprimată succint și raportată la ipoteza inițială.
<i>Prezentare PowerPoint</i>	→ Calitatea materialului, varietatea surselor de informare, relevanța și actualitatea acestora ș.a. → Coerența și logica expunerii.
<i>Poster</i>	→ Titlul trebuie să fie de o mărime suficientă, pentru a fi văzut de la o distanță de 3 m. → Prezența esențialului unei probleme. → Utilizarea un font simplu de dimensiuni adecvate. → Text sugestiv cu evidențierea ideilor de studiu. → Utilizarea obiectelor ilustrative (imagini, figuri, diagrame, grafice, tabele) pentru o mai bună înțelegere a textului.
<i>Pliant</i>	→ Corespunderea conținutului pliantului cu subiectul propus. → Corespunderea conținutului prezentat cu materialul ilustrativ. → Text sugestiv cu evidențierea ideilor de studiu. → Corectitudinea selectării materialului în dependență de grupul țintă. → Gradul de originalitate și de noutate.

Indiferent de produsul elaborat, important este procesul de învățare și formare a comportamentului așteptat, care va fi observat pe tot parcursul procesului de studiu cu ajutorul descriptorilor de competență care, de fapt, constau în un set de descrieri pozitive ale comportamentelor observabile. Procesul de evaluare prin descriptori se realizează prin observarea comportamentelor elevilor pe parcursul activităților, inclusiv în procesul de elaborare/realizare de către ei a produselor, precum și prin activități de reflecție, autoevaluare și evaluare reciprocă. Efectuată în mod regulat, observarea devine parte componentă a procesului educațional. Cadrul didactic observă comportamentul elevului, pentru a stabili manifestarea competenței specifice/ a unităților de competență.

Rolul descriptorilor este de a oferi criterii riguroase și obiective pentru evaluare și acordarea calificavelor, îndeplinind funcția unui etalon de evaluare care să ofere rezultate comparabile, relativ standardizate, la evaluări diferite. În conformitate cu nivelul atins, descriptorii permit acordarea de calificative: **„suficient”, „bine”, „foarte bine”** la sfârșitul anului școlar.

Cadrul didactic are obligația să introducă sistematic și regulat (pe toată durata anului de studii), în catalogul clasei, la pagina rezervată disciplinei „Relații armonioase în familie”, în dreptul fiecărui elev, numărul de ordine al descriptorilor de competență corespunzători comportamentelor manifestate de elev și care reflectă competențele specifice ale disciplinei.

Cadrul didactic explică într-un mod accesibil elevilor și reprezentanților legali ai acestora esența descriptorilor de competență pentru clasa respectivă și îi informează periodic despre modalitatea de înregistrare a rezultatelor învățării în catalogul școlar.

Pentru fiecare competență specifică disciplinei, pe parcursul anului școlar, se înregistrează în catalogul clasei descriptorul din listă o singură dată, în baza observării comportamentului elevului în diferite situații și contexte ale vieții școlare și extrașcolare. Nu este obligatoriu ca la fiecare lecție și pentru fiecare elev să fie înregistrat un descriptor. Cadrul didactic, până sau după consemnarea numărului unui descriptor în catalogul școlar, oferă feedback comportamental elevului. Forma (oral sau scris) și modalitatea de oferire a feedbackului este stabilită împreună cu elevul (de exemplu, în agenda elevului, la rubrica note, în caietul elevului etc.).

De asemenea, este posibil, în special la lecția de reflecție, ca pentru unii elevi să fie observat un număr mai mare de descriptori, corespunzători mai multor competențe specifice. În acest caz, cadrul didactic înregistrează descriptorii identificați în spațiile libere anterioare zilei în care a avut loc lecția.

Astfel, în catalogul școlar, **la disciplina „Relații armonioase în familie”, cadrul didactic înregistrează:**

ZILNIC – data, prezența la lecții a elevilor, conținuturile curriculare studiate la lecție și tema pentru acasă, dacă aceasta este planificată;

SISTEMIC și pentru fiecare elev (în rubrica notarea rezultatelor învățării) – numărul de ordine al descriptorilor (conform tabelului Descriptorii de competență din curriculum-ul la disciplină) care s-au manifestat în mod firesc, oferind elevului feedback descriptiv/comportamental;

LA FINAL DE AN ȘCOLAR – calificativul (FB – „foarte bine”, B – „bine”, S – „satisfăcător”) oferind elevului feedback descriptiv/comportamental.

Pentru stabilirea calificativului, la final de an de studii, se aplică următorul algoritm de contorizare a numărului de unități de competență formate:

- **100-81%** sau de la 12 până la 9 din numărul total de unități de competență formate corespunde calificativului „foarte bine”;
- **80-56%** sau de la 8 până la 6 unități de competență formate corespunde calificativului „bine”;
- **55-25%** sau de 5 până la 3 unități de competență formate corespunde calificativului „suficient”.

Printre metodele și tehnicile de evaluare recomandate se înscrie următoarele [3, 26]:

1. Acvariul - o tehnică aplicabilă în demersul educațional la diferite etape și cu diverse obiective. Grupa se împarte în 2 subgrupe. O parte dintre elevi realizează o sarcină, fiind urmărită- asemeni peștilor din acvariu- de ceilalți elevi. Cei din acvariu trebuie să fie într-o cantitate rezonabilă (4-6 persoane), să aibă condiții pentru a îndeplini o sarcină concretă, cum ar fi să producă ceva sau să discute o problemă, într-o secvență de timp limitată, iar cei din exterior, observatorii, trebuie să fie instruiți să urmărească: întreg grupul sau o persoană anume din grup; comportamentul în ansamblu sau anumite aspecte ale comportamentului, modul de comunicare, calitatea intervențiilor verbale, profunzimea abordării problemei etc.

În proiectarea activității se solicită claritate și managementul timpului (Cât timp se va acorda pentru realizarea sarcinii? E posibil ca sarcina să fie realizată în secvența aceasta de timp? Cât timp se va rezerva discuției observatorilor?) și acțiunile observatorilor, care nu trebuie să se implice în realizarea sarcinii, să stimuleze persoanele observate, dar nici să se detașeze, să se plictisească și să efectueze o evaluare formală. Astfel evaluarea devine un proces în care se implică toți elevii, nu doar profesorul. Măiestria profesorului de a dirija discuția ulterioară nu va permite spargerea sticlei între cei observați și observatori și îi va crea oportunitatea să evalueze nu numai persoanele aflate în acvariu (printr-un sistem de calificative, puncte, aprecieri), ci și pe cele care au fost pe rol de observatori.

2. Interviu în trei trepte este o tehnică de evaluare reciprocă, în cadrul căreia partenerii se interviează în legătură cu un anumit subiect. Acesta poate fi stabilit din timp, elevii pregătindu-se pentru discuție, sau

prezentat ad-hoc.

A. Se poate aplica pentru evaluarea formativă:

- Se acordă 10-15 minute pentru formularea independentă a întrebărilor.
- Elevii sunt distribuiți în echipe de câte 3 persoane; se numără de la 1 la 3 (sau de la A la C) și fiecare își urmărește schimbarea de rol, conform numărului. Timpul necesar: câte 5-7 minute pentru un dialog = 15-21 de minute pentru o tură.
- În timpul interviului (unul întreabă, altul răspunde), un al treilea membru al echipei îndeplinește funcția de secretar și înregistrează toate informațiile. Prin rotație, fiecare dintre participanți este și reporter/profesor, și secretar, și respondent/elev.

La primul pas, elevul A (reporterul) îl interviează pe elevul B (respondentul), iar C (secretarul) înregistrează în scris întrebările formulate:

- a) Timpul pentru un interviu este limitat (5-7 minute).
- b) La expirarea timpului, A va fi secretar, B va intervieva, iar C va răspunde la întrebări.
- c) În a treia treaptă a interviului, A răspunde la întrebări, B este secretar, iar C pune întrebări.
- d) La sfârșit, este bine să se discute în plen cele mai interesante întrebări din 3 interviuri ale unei echipe sau să se facă o generalizare a celor învățate.

B. Activitatea respectivă poate deveni suport pentru o evaluare sumativă, solicitându-se la încheiere un rezumat al textului, o prezentare a problemei sau un eseu argumentativ pentru una dintre chestiunile-cheie ale subiectului abordat.

3. Comerțul cu o problemă se poate aplica:

A: pentru evaluarea formativă:

- Elevii formează perechi și identifică în text 4-5 probleme importante.
- Perechile formează grupuri de 4 și discută problemele esențiale, mai ales în scopul soluționării incertitudinilor și semnelor de întrebare.
- Fiecare pereche alege câteva întrebări sau probleme, pe care cealaltă pereche trebuie să le soluționeze.
- Perechile se interoghează reciproc și își analizează răspunsurile.
- Profesorul monitorizează o discuție în plen: o singură problemă din partea unui grup de 4 și un singur răspuns din partea altui grup de 4, astfel ca fiecare grup să prezinte o întrebare și un răspuns, fără a le repeta.

B. Pentru evaluarea sumativă activitatea se poate încheia prin:

- Elaborarea individuală a unui rezumat asupra celor învățate.
- Evaluarea reciprocă în baza unei grile.
- Desfășurarea unei activități de evaluare normativă, probă scrisă în baza textului dat.

4. Ghidul pentru învățare - constă în confruntarea unui șir de întrebări, elaborate anterior, cu textul care conține răspunsul la aceste întrebări. Se va aplica pentru evaluarea formativă, însă rezultatele pot fi verificate și printr-o probă finală:

- Profesorul recomandă un text pentru lectură independentă și pregătește un set de întrebări asupra lui.
- Setul de întrebări va conține diverse formule interrogative, într-o ordine arbitrară. Se recomandă ca întrebările să-1 facă pe elev să gândească, să analizeze și să sintetizeze, nu doar să găsească răspunsul.
- Elevul caută independent răspuns la întrebări, utilizând textul recomandat.
- Ulterior se va face o interogare frontală, se va lansa o discuție sau se va aplica o formă de evaluare reciprocă.

5. Știu - Vreau să știu – Am învățat se aplică, în special, pentru evaluarea formativă:

- Profesorul anunță subiectul sau problema care va fi studiată.
- Profesorul va monitoriza completarea tabelului central, iar fiecare elev își va ține în caiet propriul tabel. Elevii lucrează în perechi și discută timp de 4-5 minute ce știu sau cred că știu în legătură cu subiectul enunțat.

- Cât se desfășoară discuția, profesorul schițează tabelul Ș-VȘ-Î.
- Fiecare pereche își împărtășește ideile (ce cred că știu), iar profesorul completează tabelul, având dreptul să înscrie informația, structurând-o pe parcurs.
- Momentele asupra cărora elevii nu au o viziune clară, de care nu sânt siguri vor fi înscrise în coloana a doua.
- Se citește materialul și se caută răspuns la întrebările din coloana a doua.
- Profesorul le cere elevilor să-și enunțe răspunsurile la chestiunile din coloana Vreau să știu și le înscrie în coloana Învăț.

6. Cel mai des utilizat instrument de evaluare sumativă este portofoliul.

Portofoliul [7] presupune stocarea sistemică, funcțională, progresivă și constructivă a unui șir tematic de materiale elaborate de către elev. Obiectivul urmărit prin aplicarea tehnicii date de evaluare este axat pe calitatea realizării sarcinilor, pe documentarea asupra unor subiecte etc. Proiectarea, structura și componența unui portofoliu trebuie să fie în concordanță cu unitățile de competență ce urmează a fi evaluate. Deci, structura, elementele componente obligatorii și criteriile de evaluare se subordonează unităților de competență și competențelor specifice prevăzute în curriculum. Evaluarea portofoliului începe de obicei prin explicarea de către profesor a obiectivelor și finalităților vizate. Se convine asupra produselor pe care trebuie să le conțină portofoliul și care să dovedească îndeplinirea obiectivelor. Evaluarea portofoliului este îmbinată cu autoevaluarea și evaluarea reciprocă. Elementele constitutive ale portofoliului sânt evaluate separat pe baza criteriilor comunicate în prealabil:

- Validitatea (adecvarea la cerința, modul de concepere).
- Completitudinea/finalizarea.
- Elaborarea și structura (acuratețea, rigoarea, logica, coerența etc.).
- Calitatea materialului utilizat.
- Creativitatea, originalitatea.
- Redactarea (respectarea convențiilor, capacitatea de sinteză).
- Corectitudinea limbajului (exprimare, ortografie, punctuație etc).
- Mai pot fi luate în considerare: motivația/ lipsa de motivație pentru activitate; progresul sau regresul înregistrat în dobândirea competențelor generale și specifice; raportul efort/ rezultate etc.

7. Observarea comportamentului [7] permite profesorului să dobândească informații despre elev în diverse ipostaze și în condiții firești, naturale de manifestare. Metoda permite urmărirea intenționată și înregistrarea exactă a diferitelor manifestări comportamentale ale elevului ca și contextul situațional al comportamentului. Această metodă este derulată în timp, prezintă anumite faze, este necesar un plan de desfășurare, cu rol pregătitor dar și de control. Pentru realizarea observării parcurgem următoarele etape:

- Pregătirea procesului care presupune: lansarea unei/ unor ipoteze; precizarea obiectivului/ scopului urmărit; pregătirea instrumentelor și materialelor necesare.
- Observarea propriu- zisă, care presupune: observări repetate și confirmări pe alte căi/ modalități a constatărilor; menținerea discreției.
- Prelucrarea și interpretarea datelor: stabilirea elementelor esențiale; stabilirea raporturilor, a relațiilor cauzale; desprinderea generalului, a concluziilor.

8. Proiectul presupune o activitate de evaluare mai amplă, care începe în clasă, prin definirea și înțelegerea sarcinii de lucru, eventual prin începerea rezolvării acesteia, se continuă individual, pe parcursul a câtorva zile, timp în care elevul are permanente consultări cu profesorul, și se încheie tot în clasă, prin prezentarea în fața colegilor a unui raport asupra rezultatelor obținute și, dacă este cazul, a produsului realizat [25, p.128-129].

Etapele realizării unui proiect:

- alegerea temei;
- planificarea activității;
- cercetarea propriu-zisă;
- elaborarea materialelor;
- prezentarea rezultatelor cercetării și /sau a materialelor create;

- evaluarea cercetării de ansamblu;
- modului de lucru;
- produsului realizat.

Structura recomandată a unui proiect:

- Pagina de titlu, pe care, de obicei, se consemnează date sintetice de identificare: tema proiectului, numele autorului, perioada în care s-a elaborat proiectul.
- Cuprinsul proiectului care prezintă titlul, capitolele, subcapitolele.
- Introducerea, prezentarea cadrului conceptual.
- Dezvoltarea elementelor de conținut.
- Concluziile care sintetizează elementele de referință desprinse în urma studiului temei respective, sugestii, propuneri.
- Bibliografia.
- Anexe.

Compartimentul III

Recomandări metodice pentru proiectarea demersului didactic

3.1. Proiectarea calendaristică de lungă durată

3.2. Sugestii pentru proiectarea și desfășurarea lecțiilor la disciplina opțională „Relații armonioase în familie”

PROIECTAREA CALENDARISTICĂ DE LUNGĂ DURATĂ

În contextul curriculumului la disciplina opțională „Relații armonioase în familie”, planificarea calendaristică este prima operație importantă pe care o realizează profesorul la începutul anului școlar. Ea este realizată pe baza curriculum-ului în care sunt indicate competențele specifice, unitățile de competență pentru fiecare lecție, conținuturile și numărul de ore posibil de alocat pentru valorificarea și formarea lor. Planificarea calendaristică anuală sau semestrială este un instrument necesar și util activității didactice în măsura în care:

- oferă o imagine clară asupra modului de realizare în timp a competențelor specifice, unităților de competență și unităților de conținut;
- este funcțională (destinată uzului didactic și ca instrument de autocontrol, pentru profesor);
- este realizată într-o formă simplă, accesibilă.

Proiectul de lungă durată are rolul de a promova un demers educațional de calitate. Fiind conștienți de faptul că o competență nu poate fi formată într-o perioadă scurtă de timp, cum ar fi de exemplu pe parcursul unei lecții, este binevenit ca elementele de conținut să fie grupate în unități de învățare, care în realitățile curriculumului de față se va suprapune cu conceptul de modul.

O unitate de învățare este o structură didactică unitară din punct de vedere tematic, care cuprinde mai multe subiecte și se desfășoară pe o perioadă determinată de timp. Este coerentă în raport cu competențele specifice, determină obligatoriu formarea la elevi a unităților de competență relevante competenței specifice și se finalizează prin evaluare sumativă axată pe evaluarea unei competențe specifice. Unitatea de învățare operează prin intermediul unor metode de învățare/predare și subordonează lecția, ca element operațional. Proiectarea de lungă durată pe care o oferim ca model în continuare nu este un produs obligatoriu impus. Produsul oferit poate fi modificat, adaptat la stilul de predare a cadrului didactic și la viziunile sale pedagogice sau intențiile de strategie didactică.

Modulul I. FAMILIA ȘI SISTEMUL VALORILOR FAMILIALE

CS 1. Configurarea propriului model de relații armonioase în familie, de prietenie, sentimentale, în baza sistemului de valori general-umane, demonstrând integritate morală și responsabilitate pentru deciziile asumate.

Unități de competență	Descriptori Elevul:	Conținuturi de învățare	Nr.de ore	Data	Activități
<i>Deducerea sistemului de valori familiale pertinent pentru constituirea și menținerea relațiilor armonioase în familie.</i>	1. Prezintă dovezi convingătoare în favoarea dezvoltării relațiilor armonioase de familie în baza sistemului de valori general-umane. 2. Reflectă critic asupra sistemului de valori promovat în relațiile din cadrul familiei sale.	1. Prezentarea disciplinei opționale. Evaluare inițială.	1		Cinquain, Grafitti, Prezentare cu suport PPT , Discuție dirijată
		2. Evoluția modelului familiei de-a lungul istoriei. Familia – ieri, azi și mâine.	1		B.B.B (brainstorming cu mapa de imagini), Gândește – Perechi – Prezintă, Proiect de grup, Eseu de 5 min.
		3. Sistemul de valori familiale. Diferențe în sistemele de valori familiale.	1		Asocieri libere, Discuție dirijată, Mini-prelegere interactivă, Exercițiu, Pro-Contra.
<i>Argumentarea rolurilor și a responsabilităților individuale ale membrilor familiei în constituirea și menținerea relațiilor armonioase în familie.</i>	3. Evaluează riscurile asociate cu promovarea nonvalorilor în relațiile din cadrul familiei. 5. Argumentează rolul și responsabilitățile sale în relaționarea armonioasă cu membrii familiei.	4-5. Familia și aspecte legale. Roluri, funcții și responsabilități familiale.	2		Mini-test, Proiect de grup, Studiu de caz, Mini-prelegere interactivă.
<i>Sintetizarea condițiilor propice pentru dezvoltarea culturii relațiilor armonioase în familie.</i>	7. Reflectă critic asupra propriilor prejudecăți și stereotipuri cu referire la modelul relațiilor de familie. 8. Își adaptează comportamentul în relațiile familiale, luând în considerare lecțiile învățate.	6-7. Cultura relațiilor armonioase în familie. Valoarea Sinelui, a cunoașterii de sine, a încrederii în sine, a respectului de sine, a demnității umane – premiază în dezvoltarea unor relații armonioase în familie.	2		Proiect de grup, Sculptura vie Predare complementară Exercițiu Proiect de grup
<i>Aplicarea celor mai pertinente strategii de comunicare constructivă cu membrii familiei.</i>	4. Identifică și argumentează cauzele problemelor de comunicare în cadrul familiei. 6. Generează soluții potrivite pentru diverse situații de comunicare constructivă cu membrii familiei.	8-9. Artă de a comunica în familie. Rolul afectivității mamei, a tatei în crearea și păstrarea relațiilor armonioase în familie, în comunicarea cu fiica, fiul.	2		Scrisoare liberă, Lectură prin tehnica Request, Studiu de caz, Joc de rol
		10. Angajament și Responsabilitate în relațiile familiale.	1		Scrisoare liberă, Problematizare, Proiect de grup, Argument în patru pași
		11. Lecție de sinteză și recapitulare	1		Situații de integrare simulate
		12. Evaluare sumativă	1		Situații de integrare autentice; Produse: Jurnalul reflexiv;Proiect de grup;Caz soluționat;Codul Relațiilor Armonioase în Familie, etc.

Modulul II. CULTURA RELAȚIILOR ARMONIOASE ÎN ADOLESCENȚĂ

CS 2. Manifestarea comportamentului asertiv în relațiile de familie, de prietenie, sentimentale, demonstrând demnitate și încredere în propriile forțe și acțiuni.

Unități de competență	Descriptori Elevul:	Conținuturi de învățare	Nr.de ore	Data	Activități
<i>Aprecieră rolului afectivității și asertivității în relațiile de prietenie, sentimentale.</i>	9. Prezintă dovezi pentru a argumenta rolul afectivității și asertivității în stabilirea relațiilor de prietenie, sentimentale.	13. Prietenii și relații în adolescență.	1		Joc didactic „Pânza discuției”, Lectura „Mâna oarbă”, Tabel conceptual, Proiect de grup.
	14. Ia în considerare sentimentele membrilor familiei, prietenilor, colegilor în relaționarea sa cu aceștia.	14-15. Rolul afectivității în prietenie și relații sentimentale. Subtilitățile pasiunii, îndrăgostirii, iubirii. Miturile iubirii	2		Comentarea citatelor, Predare complementară, Tabel conceptual, Problematizare.
<i>Argumentarea punctului de vedere cu privire la dezvoltarea armonioasă a relației de prietenie, sentimentale, valorizând diferențele de gen.</i>	10. Oferă soluții practice pentru păstrarea relației armonioase de prietenie, sentimentale. 11. Își asumă responsabilitatea pentru comportamentul său în relațiile de prietenie, sentimentale.	16-17. Perspectiva de gen în formarea și menținerea relației.	2		Eseu de 5 minute, Comerțul cu o problemă, G.P.P., Studiu de caz
<i>Elaborarea propriului model de inițiere a unei relații de prietenie, sentimentale, inclusiv on-line.</i>	12. Evaluează riscurile asociate cu inițierea unei relații de prietenie, sentimentale, inclusiv on-line, în condiții de incertitudine.	18-19 Inițierea unei relații și cunoașterea reciprocă. Rolul consimțământului.	2		Organizator grafic, Brainstorming Turul Galeriei, Discuție dirijată, Cer și ofer consultanță
	16. Își construiește și își adaptează propriul model de inițiere a unei relații de prietenie, sentimentale, (inclusiv on-line), luând în considerare lecțiile învățate.	20. Cunoașterea on-line. Riscuri în relațiile on-line Semne dezirabile și indezirabile la etapa inițierii relației. Rolul granițelor în relație	1		Discuție ghidată; Problematizare; Proiect de grup; Studiu de caz;Grafic T; Cercetare.
<i>Aplicarea strategiilor eficiente de prevenire și gestionare a conflictelor între prieteni, în relațiile sentimentale, în familie.</i>	13. Își poate gestiona stresul emoțional, anxietatea și nesiguranța în situații de conflict cu membrii familiei, prietenii, colegii. 15. Ia decizii ferme cu privire la strategiile de prevenire și gestionare a conflictelor în relațiile de prietenie, sentimentale, familiale.	21-22. Disensiuni și conflicte între prieteni și în familie. Prevenirea și gestionarea eficientă a conflictelor.	2		Jocul didactic „Desenul conflictual”, Proiect de grup „Strategii de rezolvare a conflictelor”, Studiu de caz, Discuție dirijată.
		23. Lecție de sinteză și recapitulare	1		Situații de integrare simulate
		24. Evaluare sumativă	1		Situații de integrare autentice. Produse: Graficul T completat; Codul de Etică a Cursării; Ghidul de intercunoaștere online, etc.

Modulul III. PREVENIREA COMPORTAMENTELOR DE RISC ÎNTR-O RELAȚIE

CS 3. Aplicarea strategiilor de prevenire a comportamentelor de risc în relațiile de familie, de prietenie, sentimentale, dând dovadă de corectitudine și responsabilitate față de sine și față de cei din jur.

Unități de competență	Descriptori Elevul:	Conținuturi de învățare	Nr.de ore	Data	Activități
<i>Formularea judecăților apreciative privind consecințele negative ale unei relații toxice, abuzive.</i>	18. Explică consecințele negave ale unei relații toxice, abuzive; 19. Evaluează riscurile asociate relațiilor toxice, abuzive atât pe termen scurt cât și cele pe termen lung.	25. Persoane și relații „toxice”. Caracteristici și forme de comportament și limbaj în comunicare a persoanelor „toxice”.	1		Elaborarea Portretului psihologic al persoanei toxice; Studiu de caz; Exersarea recunoașterii formelor de comportament și limbajului de comunicare a persoanelor „toxice”.
<i>Argumentarea convingerilor proprii despre problema violenței și a abuzului în relațiile de prietenie / sentimentale/ familiale.</i>	17. Prezintă dovezi pentru a-și argumenta convingerile despre problema violenței și a abuzului în relațiile de prietenie, sentimentale, familiale. 22. Exprimă încredere că poate depăși temerile, grijile și nesiguranța legate de acțiunile sale în cazuri de violență și abuz în relațiile de prietenie, sentimentale, familiale.	26. Semne ale manipulării și controlului la etapa inițierii relațiilor. Afecțiuni sau control?	1		Proiect de grup, G.P.P, Studiu de caz, Grafitti.
<i>Aprecieri de eficacitate a strategiilor de prevenire a comportamentelor de risc în relațiile de prietenie / sentimentale/ familiale.</i>	20. Apreciază eficacitatea modalităților de prevenire a comportamentelor de risc în relațiile de prietenie, senmentale, familiale, în baza dovezilor și a experienței. 21. Evaluează în mod critic acțiunile celor care au responsabilități de a preveni și a interveni în cazuri de violență și abuz în relațiile de prietenie, senmentale, familiale.	27. Strategii de încheiere a relațiilor abuzive.	1		Interpretarea imaginii, Lectura 3 idei importante, Mâna oarbă, G.P.P., Interviu.
		28. Modalități de a spune „NU” unui potențial partener abuziv.	1		Scrisoare liberă, Microfonul magic, Mini-prelegere interactivă, Studiul de caz.
<i>Proiectarea unei strategii de intervenție/ acțiune în cazuri de violență și abuz în relațiile de prietenie / sentimentale/ familiale.</i>	23. Își construiește un plan de acțiuni și își adaptează propriul model de intervenție în cazuri (simulate) de violență și abuz în relațiile de prietenie, sentimentale, familiale, luând în considerare lecțiile învățate. 24. Își asumă responsabilitatea pentru modelul de comportament în cazuri de violență și abuz în relațiile de prietenie, senmentale, familiale.	29-30. Violența și abuzul în familie: forme, cauze, efecte. Caracterul ciclic al violenței și abuzului.	2		B.B.B.(Brainstorming cu mapa de imagini), Asocieri libere, Proiect de grup, Dezbateri.
		31. Prevederile legislației privind combaterea violenței în familie.	1		Scrisoare liberă, Mini-prelegere, Clustering, G.P.P., Argument în 4 pași.
		32. Servicii de suport și consiliere în cazuri de violență și abuz în familie. Cum acționăm în cazuri de violență și abuz în familie. Intervenție în cazuri de violență și abuz în familie.	1		Discuție dirijată, G.P.P, Proiect de grup, Scrisoare reflexivă.

Modulul III. PREVENIREA COMPORTAMENTELOR DE RISC ÎNTR-O RELAȚIE

CS 3. Aplicarea strategiilor de prevenire a comportamentelor de risc în relațiile de familie, de prietenie, sentimentale, dând dovadă de corectitudine și responsabilitate față de sine și față de cei din jur.

Unități de competență	Descriptori Elevul:	Conținuturi de învățare	Nr.de ore	Data	Activități
<i>Argumentarea convingerilor proprii despre problema violenței și a abuzului în relațiile de prietenie / sentimentale/ familiale.</i>	17. Prezintă dovezi pentru a-și argumenta convingerile despre problema violenței și a abuzului în relațiile de prietenie, sentimentale, familiale. 22. Exprimă încredere că poate depăși temerile, grijile și nesiguranța legate de acțiunile sale în cazuri de violență și abuz în relațiile de prietenie, sentimentale, familiale.	33. Lecție de sinteză și recapitulare	1		Situații de integrare simulate
		34. Evaluare sumativă	1		Situații de integrare autentice; Poster "Consecințele negave ale unei relații toxice, abuzive"; Codul Prieteniei Adevărate;
		35. Evaluare finală	1		Situații de integrare autentice; Scrisoare "Prietenului Meu"; Plan de dezvoltare personală, etc.

SUGESTII PENTRU PROIECTAREA ȘI DESFĂȘURAREA LECȚIILOR LA DISCIPLINA OPȚIONALĂ „RELAȚII ARMONIOASE ÎN FAMILIE”

Modulul I. FAMILIA ȘI SISTEMUL VALORILOR FAMILIALE

Tema 1. Prezentarea disciplinei opționale. Evaluare inițială

- ☑ **Competența specifică:** Configurarea propriului model de relații armonioase în familie, de prietenie, sentimentale, în baza sistemului de valori general-umane, demonstrând integritate morală și responsabilitate pentru deciziile asumate.
- ☑ **Unități de competență:** Deducerea sistemului de valori familiale pertinent pentru constituirea și menținerea relațiilor armonioase în familie.
- ☑ **Descriptori pentru evaluarea procesului de învățare:** Elevul:

1. Prezintă dovezi convingătoare în favoarea dezvoltării relațiilor armonioase de familie în baza sistemului de valori general-umane.

2. Reflectă critic asupra sistemului de valori promovat în relațiile din cadrul familiei sale.

- ☑ **Obiectivele operaționale:** La finalul activității didactice elevii vor fi capabili:

1. să descrie scopul și finalitățile disciplinei opționale;
2. să explice funcțiile și rolurile unei familii;
3. să autoevalueze propriile viziuni și valori familiale.

- ☑ **Tehnologie didactică**

Metode: Cinquain, Grafitti, Prezentare cu suport PPT, Discuție dirijată, Interviu.

Forme de activitate: Activitate individuală, Activitate în grup, Activitate frontală.

Resurse didactice: Suport informațional, Caiete de program pentru elevi.

Etapele activității	Obiective	Demers acțional	Timp	Tehnologie didactică
Evocare		Sarcină: Elaborați un cinquain al cuvântului „familia”: I – un singur cuvânt care denumește subiectul (substantiv); II – 2 cuvinte care descriu subiectul (2 adjective); III – 3 cuvinte care exprimă acțiunea (verbe, eventual la gerunziu); IV – 4 cuvinte care exprimă sentimentul față de subiect; V – un cuvânt care exprimă esența subiectului (reexprimarea esenței). Prezentări: Elevilor li se oferă timp pentru a produce textul, în mod individual. Toți doritorii citesc textul produs. Li se oferă timp să explice ce cred ei că înseamnă o familie și cum ei cred că trebuie să fie relațiile dintre membrii ei.		Cinquain/ Activitate individuală

Etapele activității	Obiective	Demers acțional	Timp	Tehnologie didactică
Realizarea sensului	O1	Profesorul va realiza o prezentare succintă a disciplinei opționale „Relații armonioase în familie”. În cadrul prezentării se va face referință la competențele, modulele și subiectele de studiu ale disciplinei așa ca elevii să fie motivați de a studia această disciplină. De asemenea, elevii vor fi familiarizați cu procedura de desfășurare a orelor, modalitatea de evaluare în cadrul disciplinei, precum și cu resursele de studiu care vor fi utilizare.		Prezentare cu suport PPT/ Activitate frontală/ Suport tehnic digital
	O2	Elevii sunt divizați în trei grupuri, au în față o foaie detașabilă. Sunt așezați în cerc. Sarcină pentru grupuri: <i>Descrieți pe foaie responsabilitățile familiale din perspectiva rolului membrului de familie care a revenit grupului:</i> → grupul 1 – conjugal (soție, soț); → grupul 2 – parental (mama și tata); → grupul 3 – fratern (sora, fratele). Fiecare membru al grupului își notează ideile pe foaie acolo unde ajunge, după care foaia este transmisă altui grup spre dreapta. Următorul grup repetă procedura. Fiecare membru poate să expună o idee nouă sau să dezvolte ideea lansată de alți colegi. Circulația continuă până când foaia revine la grupul ce a lansat-o. Grupul sistematizează cele notate și prezintă un răspuns complet la întrebarea: Care este rolul și responsabilitățile acestui membru de familie? Prezentări.		Grafitti/ Activitate de grup/ Foi detașabile A1
Reflecție	O3	Profesorul va iniția o discuție dirijată cu elevii pentru a depista care sunt viziunile elevilor despre relațiile familiale și a determina posibile dificultăți și probleme în abordarea ulterioară a subiectelor de studiu. → 1. Ce comportament se așteaptă de la tine în familie? → 2. Ce înseamnă a fi o soție sau soț, cel mai în vârstă din familie sau cel mai tânăr? → 3. Ce trebuie să ofere familia membrilor ei? → 4. Care sunt regulile, normele dictate de societate pentru fiecare membru al familiei? → 5. Argumentați-vă opinia față de următoarea situație: Mama și tata au împărțit responsabilitățile familiale: gătitul, spălarea rufelor, curățenia, procurarea produselor. Cu toate acestea, unele din responsabilități au revenit și copiilor. → 6. Argumentați-vă opinia față de următoarea situație: În timpul sărbătorilor de iarnă întreaga familie merge la schi. Și fiului de trei ani i-au		Evaluare inițială prin discuție dirijată/ Activitate frontală/ Setul de întrebări și sarcini pentru elevi

Etapele activității	Obiective	Demers acțional	Timp	Tehnologie didactică
		procurat schiuri. → 7. Argumentați-vă opinia față de următoarea situație: Tatăl petrece mult timp în garaj cu mașina: schimbă uleiul, umflă anvelopele... La început copiii priveau, pe urmă au început să-l ajute. → 8. Profesorul va propune unor elevi să extragă din bol un citat și să-și expună opinia despre el în baza unui exemplu concret: <i>„Familia este universul simțirilor pure, prime, nealterate de nevoia prefacerii în fața entităților străine sufletului nostru”. (Simion Burza)</i> <i>„Familia este asocierea stabilită în mod natural pentru satisfacerea nevoilor zilnice ale omului”. (Aristotel)</i> <i>„O familie este un loc unde principiile sunt ciocănite și ascuțite pe nicovaia vieții de zi cu zi”. (Charles Swindoll)</i> <i>„Familia reprezintă raiul într-o lume nemiloasă”. (Christopher Lasch)</i>		
Extindere	O1	Profesorul propune elevilor să reflecteze acasă asupra următoarelor sarcini: <i>Discutați cu membrii familiei despre timpurile când au fost elevi și dacă au studiat la școală cum trebuie să fie o familie. Interesați-vă ce își aduc aminte din cele studiate. Dacă nu au avut o astfel de experiență, întrebați de unde și cum au preluat cunoștințele și experiența despre viața familială.</i>		Interviu/ Activitate individuală/ Caiet pentru notițe sau dictofonul telefonului

Tema 2. Evoluția modelului familiei de-a lungul istoriei.

Familia – ieri, azi și mâine

- ☑ **Competența specifică:** Configurarea propriului model de relații armonioase în familie, de prietenie, sentimentale, în baza sistemului de valori general-umane, demonstrând integritate morală și responsabilitate pentru deciziile asumate.
- ☑ **Unități de competență:** Deducerea sistemului de valori familiale pertinent pentru constituirea și menținerea relațiilor armonioase în familie.
- ☑ **Descriptori pentru evaluarea procesului de învățare:** Elevul:

1. Prezintă dovezi convingătoare în favoarea dezvoltării relațiilor armonioase de familie în baza sistemului de valori general-umane.

2. Reflectă critic asupra sistemului de valori promovat în relațiile din cadrul familiei sale.

- ☑ **Obiectivele operaționale:** La finalul activității didactice elevii vor fi capabili:

1. să diferențieze tipurile de familii;
2. să analizeze evoluția în timp a modelului familiei;
3. să argumenteze avantajele și dezavantajele tendințelor actuale în evoluția familiei.

- ☑ **Tehnologie didactică**

Metode: B.B.B (brainstorming cu mapa de imagini), Exerciții individuale, Gândește-Perechi-Prezintă, Proiect de grup, Grafic T.

Forme de activitate: Activitate individuală, Activitate în perechi, Activitate în grup, Activitate frontală.

Resurse didactice: Suport informațional, Caiete de program pentru elevi, Anexa 1.

Etapele activității	Obiective	Demers acțional	Timp	Tehnologie didactică
Evocare		Apelul, valorificarea cunoștințelor anterioare, inclusiv sarcina de la extindere propusă la lecția precedentă. Sarcină: → 1. Priviți imaginea și caracterizați componența și relațiile ce există între membrii familiei reprezentate în imagine. Argumentați-vă opinia. (Anexa 1) → 2. Astfel de componența și relații există între membrii tuturor familiilor? Prezentări		B.B.B /Activitate frontală/ Anexa 1
Realizarea sensului	O1 O2	Profesorul va anunța subiectul lecției și le va propune elevilor să deschidă caietele de program Sarcină: → 1. Studiați cu atenție informația despre evoluția istorică a familiei și identificați cum a influențat asupra familiei de azi. → 2. Privește atent imaginile și identificați prin ce se aseamănă și prin ce se deosebesc. → 3. Cum ai putea defini aceste tipuri de familii? Prezentări Profesorul va distribui elevii în perechi și le va propune să discute despre evoluția familiei în diferite perioade istorice. În baza sarcinilor 4-5 din caietul elevului Prezentări Profesorul le va propune elevilor să formeze 4 grupuri și să realizeze sarcina 6 din caiete. Prezentări		Exerciții/ Activitate individuală/ Caiete de program pentru fiecare elev; G.P.P./ Activitate în perechi/ Caiete de program pentru fiecare elev; Proiect de grup/ Activitate de grup/ 4 postere, 4 markere, 4 suporturi informaționale
Reflecție	O3	Unii tineri de azi consideră că prin căsătorie le sunt îngădite anumite libertăți. Coabitarea cu partenerul de viață, fără a o legaliza prin căsătorie, a fost una dintre cele mai convenabile soluții, numită concubinaj. Unii concep această uniune consensuală drept o formă preliminară a căsătoriei, un fel de „căsătorie de probă”. Sarcină: Discutați în grup și determinați avantajele și dezavantajele acestui tip de comuniune. Plasați ideile pe un poster sub forma Graficului T. Prezentări. Discuții.		Grafic T/ Activitate de grup/ Caiete de program pentru fiecare elev; postere, markere.
Extindere		Profesorul propune elevilor să reflecteze acasă asupra următoarelor sarcini: Reflectează în scris, în caietul de program, asupra momentelor importante din viața unei familii din epoca contemporană.		Exercițiu/ Activitate individuală/ Caiete de program pentru fiecare elev;

Tema 3. Sistemul de valori familiale. Diferențe în sistemele de valori familiale. Valori materiale versus Valori spirituale

☑ **Competența specifică:** Configurarea propriului model de relații armonioase în familie, de prietenie, sentimentale, în baza sistemului de valori general-umane, demonstrând integritate morală și responsabilitate pentru deciziile asumate.

☑ **Unități de competență:** Deducerea sistemului de valori familiale pertinent pentru constituirea și menținerea relațiilor armonioase în familie.

☑ **Descriptori pentru evaluarea procesului de învățare:** Elevul:

1. Prezintă dovezi convingătoare în favoarea dezvoltării relațiilor armonioase de familie în baza sistemului de valori general-umane.

2. Reflectă critic asupra sistemului de valori promovat în relațiile din cadrul familiei sale.

☑ **Obiectivele operaționale:** La finalul activității didactice elevii vor fi capabili:

1. să stabilească propriul sistem de valori în familie;
2. să diferențieze valorile materiale de valorile spirituale;
3. să promoveze o atitudine responsabilă față de familie.

☑ **Tehnologie didactică**

Metode: Brainstorming scris, Discuție dirijată, Exercițiu, Organizator grafic, Studiu de caz, Autoevaluare.

Forme de activitate: Activitate individuală, Activitate în grup, Activitate frontală.

Resurse didactice: Suport informațional, Caiete de program pentru elevi.

Etapele activității	Obiective	Demers acțional	Timp	Tehnologie didactică
Evocare		Apelul, valorificarea cunoștințelor anterioare, inclusiv sarcina de la extindere propusă la lecția precedentă. Sarcină: Scrie în caiet o listă cu toate răspunsurile la întrebarea Ce este cu adevărat important pentru mine în viață? Evident, este foarte important să fii sincer și să răspunzi ceea ce crezi cu adevărat și nu ceea ce familia, prietenii, societatea așteaptă de la tine. Elevii notează ideile. Răspunsurile sunt prezentate selectiv la dorință. → 1. Cum te ajută cele scrise mai sus în dezvoltarea ta personală? → 2. De unde le-ai învățat pe acestea? → 3. Ce rol are familia în ceea ce ai scris mai sus? → 4. Ce sunt acestea pentru tine? → 5. Exprimă-ți opinia față de enunțul „fiecare familie are propria sa viziune a ceea ce este important pentru ea, își stabilește prioritățile!”. Se anunță tema lecției.		Brainstorming scris/Activitate individuală/ Caiete de program pentru fiecare elev
Realizarea sensului	O1	Sarcină: Studiază Lista valorilor familiei din caietul de suport și realizează exercițiul 3 Prezentări. Profesorul va desena pe tablă schema unui arbore. După rezolvarea acestui exercițiu, profesorul le va propune elevilor să fixeze valorile identificate pe un		Exercițiu/Acti- vitate individuală / Caiete de program pentru fiecare elev. Organizator grafic/Acti- vitate frontală.

Etapele activității	Obiective	Demers acțional	Timp	Tehnologie didactică
	O2	Pom al valorilor viitoarei familii și să argumenteze de ce este nevoie de această valoare în familie. Prezentări. Profesorul le va propune elevilor să citească fragmentul de text din exercițiul 5 și să răspundă la întrebări: → 1. Explică cum valorile materiale pot deveni un viciu. → 2. Formulează exemple când valorile materiale ocupă un spațiu mai mare în relații.		Analiza raționamentului /Activitate frontală/ Caiete de program pentru fiecare elev.
Reflecție	O3	Profesorul le va propune elevilor să formeze 4 grupuri și să realizeze sarcina 6 din caiete. Sarcină: Citește cele 2 povestioare de mai jos. Răspundeți în grup la următoarele întrebări: → 1. Care este sensul acestor povestioare? → 2. Prin ce se aseamănă și prin ce se deosebesc? → 3. Ce reprezintă monedele și bucațile de sticlă? → 4. Ce învățăminte extragem pentru viața de familie? Prezentări. Discuții.		Studiu de caz /Activitate de grup/ Caiete de program pentru fiecare elev.
Extindere		Profesorul propune elevilor să reflecteze acasă asupra următoarelor sarcini: Observă comportamentul tău în relație cu membrii familiei, și analizează-l conform schemei propuse la compartimentul Jurnalul de reflecții din Caietul de program al elevului.		Autoevaluare /Activitate individuală/ Caiete de program pentru fiecare elev.

Tema 4-5. Familia și aspecte legale. Roluri, funcții și responsabilități familiale

- ☑ **Competența specifică:** Configurarea propriului model de relații armonioase în familie, de prietenie, sentimentale, în baza sistemului de valori general-umane, demonstrând integritate morală și responsabilitate pentru deciziile asumate.
- ☑ **Unități de competență:** Argumentarea rolurilor și a responsabilităților individuale ale membrilor familiei în constituirea și menținerea relațiilor armonioase în familie.
- ☑ **Descriptori pentru evaluarea procesului de învățare:** Elevul:
 - 3. Evaluează riscurile asociate cu promovarea nonvalorilor în relațiile din cadrul familiei.
 - 5. Argumentează rolul și responsabilitățile sale în relaționarea armonioasă cu membrii familiei.
- ☑ **Obiectivele operaționale:** La finalul activității didactice elevii vor fi capabili:
 - 1. să explice unele prevederi legale din Codul Familiei;
 - 2. să descrie rolurile familiale din diverse perspective;
 - 3. să argumenteze necesitatea îndeplinirii funcțiilor familiei;
 - 4. să aprecieze importanța prevederilor legale în formarea și funcționarea unei familii.
- ☑ **Tehnologie didactică**

Metode: Mini-test, Exercițiu de grup, Lectură activă, Studiu de caz, Exercițiu individual.

Forme de activitate: Activitate individuală, în grup, în perechi.

Resurse didactice: Suport informațional, Caiete de program, fișe pentru grup, postere, marchere.

Etapele activității	Obiective	Demers acțional	Timp	Tehnologie didactică
Evocare		Apelul, valorificarea cunoștințelor anterioare, inclusiv sarcina de la extindere propusă la lecția precedentă. Profesorul propune elevilor să rezolve împreună un mini-test prin care să răspundă prin DA sau NU la întrebările din exercițiul 1 din caietele de program. Apoi propune elevilor să urmărească aceste răspunsuri pe parcursul lecției și dacă vor avea ceva de corectat, să intervină. Se anunță tema și obiectivele lecției.		Mini-test/ Activitate individuală/ Caiete de program pentru fiecare elev
Realizarea sensului	O1 O2 O3	Profesorul propune elevilor să lectureze atent suportului informațional din caiet și împreună cu colegul din dreapta să răspundă la exercițiile 2-4 din caiet: → Ce prevederi legale din Codul Familiei ar trebui să cunoască fiecare cetățean? → Ce condiții trebuie să respecte tinerii care doresc să treacă de la etapa de cuplu la cea de familie? → Argumentează necesitatea îndeplinirii funcțiilor familiei. Prezentări Profesorul distribuie elevii în 4 grupe și le va oferi fiecărui grup un set de beneficii (exercițiul 5 din caiet) și va formula pentru grupuri următoarea sarcină: Discutați în grup despre ce trebuie să ofere familia membrilor și ordonați pe un poster aceste beneficii ale familiei după importanța lor. Prezentările grupurilor. Profesorul le propune elevilor să compare listele prezentate de colegii și să argumenteze alegerea propriului grup. Prezentările grupurilor. După discuțiile de grup, profesorul propune elevilor să revină la activitate individuală și să realizeze o sarcină. Sarcină: Identifică care din funcțiile familiei sunt ilustrate în situațiile date la compartimentul <i>Aplic/ exersează</i> din caiet. Argumentează necesitatea îndeplinirii unui rol și a unei funcții a familiei. Prezentări.		Lectură activă/ Activitate în perechi/ Caiete de program pentru fiecare elev Exercițiu de grup/ Activitate de grup/Postere, marchere. Exercițiu/ Activitate individuală/ Caiete de program

Etapele activității	Obiective	Demers acțional	Timp	Tehnologie didactică
Reflecție	O4	Profesorul distribuie elevii în 4 grupe și propune fiecărui grup să lectureze Studiul de caz de la compartimentul <i>Aplic/ exersezi</i> din caiet, după care în grup să realizeze sarcina: Analizați studiul de caz și răspundeți la întrebările asociate. Prezentări Revenirea la mini-testul de la începutul orei și revizuirea răspunsurilor.		Studiu de caz/ Activitate în grup/Caiete de program
Extindere		Profesorul propune elevilor să reflecteze acasă asupra următoarelor sarcini: → Descrie cum participi la realizarea funcțiilor familiei. → Ce semnificație are pentru tine oficializarea relației de cuplu prin înregistrarea la Oficiul Stării Civile?		Exercițiu/ Activitate individuală/ Caiete de program pentru fiecare elev;

Tema 6-7. Cultura relațiilor armonioase în familie

- ☑ **Competența specifică:** Configurarea propriului model de relații armonioase în familie, de prietenie, sentimentale, în baza sistemului de valori general-umane, demonstrând integritate morală și responsabilitate pentru deciziile asumate.
- ☑ **Unități de competență:** Sintetizarea condițiilor propice pentru dezvoltarea culturii relațiilor armonioase în familie.

- ☑ **Descriptori pentru evaluarea procesului de învățare:** Elevul:

2. Reflectă critic asupra sistemului de valori promovat în relațiile din cadrul familiei sale.
8. Își adaptează comportamentul în relațiile familiale, luând în considerare lecțiile învățate.

- ☑ **Obiectivele operaționale:** La finalul activității didactice elevii vor fi capabili:

1. să stabilească traseul cunoașterii de sine
2. să determine impactul cunoașterii de sine în cultura relațiilor armonioase în familie;
3. să analizeze contribuția personală pentru crearea unei familii fericite;
4. să aprecieze valoarea și importanța familiei în viața unei persoane.

- ☑ **Tehnologie didactică**

Metode: Joc didactic „Sculptura vie”, Discuție dirijată, Predare complementară, Problematizare, Observație.

Forme de activitate: Activitate individuală, Activitate în grup, Activitate frontală.

Resurse didactice: Suport informațional, Caiete de program pentru elevi, Postere, markere.

Etapele activității	Obiective	Demers acțional	Timp	Tehnologie didactică
Evocare		Apelul, valorificarea cunoștințelor anterioare, inclusiv sarcina de la extindere propusă la lecția precedentă. Profesorul va împărți clasa în grupuri a câte șase elevi. Sarcină: Discutați în grup și elaborați o sculptură vie, prin care să redați caracteristicile unor relații armonioase în familie. Fiecare grup va demonstra sculptura vie colegilor în fața		Joc didactic Sculptura vie/ Activitate de grup și frontală

Etapele activității	Obiective	Demers acțional	Timp	Tehnologie didactică
		clasei, iar profesorul va ruga clasa să interpreteze mesajul transmis de sculptură. După finalizarea tuturor prezentărilor, profesorul va debriefa cu elevii viziunea lor asupra relațiilor armonioase în cadrul familiei. Ulterior profesorul va iniția o activitate frontală în care va afișa pe tablă tabelul de la compartimentul Analizez și exprim din caietul de program și va propune elevilor următoarea sarcină: Stabilăți prin săgeți corespondența dintre cele două colonițe. După realizarea corespondenței se va iniția o discuție dirijată în baza următoarelor întrebări: → 1. Care este rolul acestor „ingrediente” în construirea și menținerea armoniei într-o relație. → 2. Ce conexiune există dintre aceste „ingrediente” și demnitatea umană. → 3. Numește mai multe surse ale cunoașterii de sine. După încheierea discuției profesorul anunță tema lecției.		Discuție dirijată/ Activitate frontală
Realizarea sensului	O1	Profesorul va distribui elevii în grupuri și le va propune următoarea sarcină: Sarcină: Studiați suportul informațional din caietul de program și pregătiți-vă să-l explicați colegilor în baza unui poster. Prezentări		Predare complementară/ Activitate de grup și frontal/Postere, marchere
	O2	După finalizarea prezentărilor, profesorul va propune grupurilor să analizeze Studiul de caz (exercițiul 5 din caietul de program) prin realizarea sarcinilor asociate, iar pe urmă să participe la discuțiile frontale. Prezentări. Discuții.		Proiect de grup/ Activitate de grup/ Postere, marchere
	O3	Profesorul va propune fiecărui elev să reflecteze individual și să realizeze sarcinile de la compartimentul Aplic/ exersează din caietul de program, după care va iniția o discuție prin valorificarea răspunsurilor oferite de elevi în caiet. Prezentări. Discuții.		Problematizare / Activitate individuală/ Caiete de program
Reflecție	O4	Sarcină: Discutați în grup (4-5 persoane) și elaborați un mini-ghid sau poster cu denumirea: „Secrete ale calității relațiilor”. Prezentări		Proiect de grup/ Activitate de grup/ Postere, marchere

Etapele activității	Obiective	Demers acțional	Timp	Tehnologie didactică
Extindere		Profesorul propune elevilor să reflecteze acasă asupra următoarelor sarcini: → Pe parcursul unei săptămâni observă ce acțiuni, situații, persoane te fac să te simți valoros și mai puțin valoros. → Reflectează ce așteptări ai față de sine, față de ceilalți. Cum se conectează aceste așteptări cu a te simți valoros, cu imaginea de sine, cu încrederea în sine		Observație/ Activitate individuală/ Caiete de program

Tema 8-9. Arta de a comunica în familie

☑ **Competența specifică:** Configurarea propriului model de relații armonioase în familie, de prietenie, sentimentale, în baza sistemului de valori general-umane, demonstrând integritate morală și responsabilitate pentru deciziile asumate.

☑ **Unități de competență:** Aplicarea celor mai pertinente strategii de comunicare constructivă cu membrii familiei.

☑ **Descriptori pentru evaluarea procesului de învățare:** Elevul:

4. Identifică și argumentează cauzele problemelor de comunicare în cadrul familiei.

6. Generează soluții potrivite pentru diverse situații de comunicare constructivă cu membrii familiei.

☑ **Obiectivele operaționale:** La finalul activității didactice elevii vor fi capabili:

1. să distingă stilurile de comunicare pasiv, asertiv, agresiv;

2. să diferențieze strategiile de comunicare distructive de cele constructive;

3. să explice beneficiile comunicării asertive în relații;

4. să formuleze mesaje asertive în comunicarea cu ceilalți;

5. să demonstreze atitudine pozitivă față de comunicarea afectuoasă cu părinții în rezolvarea situațiilor dificile.

☑ **Tehnologie didactică**

Metode: Scriere liberă, Organizator grafic, Mini-prelegere interactivă, GPP, Exercițiu algoritmat, Joc de rol, Sarcini de grup, Jurnal reflexiv.

Forme de activitate: Activitate individuală, Activitate în perechi, Activitate în grup, Activitate frontală.

Resurse didactice: Suport informațional, Caiete de program pentru elevi, calculator, proiector digital.

Etapele activității	Obiective	Demers acțional	Timp	Tehnologie didactică
Evocare		Apelul, valorificarea cunoștințelor anterioare, inclusiv sarcina de la extindere propusă la lecția precedentă. Profesorul va identifica în spațiul internet filmulețul Fluturile https://www.youtube.com/watch?v=nhhC6m83UPA și-l va propune spre vizionare elevilor, după care le va propune să relizeze în scris o sarcină. Sarcina: Reflectează asupra celor văzute și realizează o scriere liberă în care să-ți exprimi viziunea proprie asupra modalității de comunicare între membrii familiei. Prezentări selective. Discuție dirijată despre importanța comunicării și afectivității în relațiile dintre membrii familiei.		Scriere liberă în baza unui spot video/ Activitate individuală și frontală/ Calculator, Proiector digital.

Etapele activității	Obiective	Demers acțional	Timp	Tehnologie didactică
		După încheierea discuțiilor, profesorul va afișa pe tablă imaginea și le va propune elevilor să descrie în 3-4 enunțuri ce cred ei că reprezintă această imagine. Prezentări și discuții frontale. După încheierea discuției profesorul anunță tema lecției.		Organizator grafic/ Activitate individuală și frontală
Realizarea sensului	O1 O2 O3 O4	Profesorul va realiza o mică prezentare la tema: Arta de a comunica în familie, în care va explica esența stilurilor de comunicare a strategiilor ale comunicării distructive și a strategiilor de comunicare constructive, precum și necesitatea ascultării active. După prezentare profesorul va distribui elevii în perechi și le va propune următoarea sarcină: Completați împreună tabelul din caiet, descriind caracteristicile stilurilor de comunicare în baza celor aflate din prezentare. Prezentări aleatorii ale perechilor. Elevii sunt distribuiți în 4 grupuri și sunt solicitați să discute în grup apoi să prezinte rezolvarea următoarelor sarcini: → 1. Citiți mesajele din exercițiul 3 din caiet și identificați stilul de comunicare. → 2. Completați un Grafic T în care determinați care sunt riscurile stilurilor pasiv și agresiv de comunicare în relațiile de familie, de prietenie. → 3. Formulați beneficiile comportamentului asertiv în relațiile de familie, de prietenie. Prezentările grupurilor Ulterior profesorul propune întregului grup de elevi să exerseze elaborarea de mesaje asertive în baya sarcinilor de la compartimentul Aplic/ exersează din caietul de program		Mini-prelegere interactivă/ Activitate frontală/ Suport informațional GPP/ Activitate în perechi/ Caiete de program pentru fiecare elev Sarcini de grup/ Activitate în grup/ Caiete de program pentru fiecare elev Exercițiu algoritmatiz Activitate frontală/ Caiete de program pentru fiecare elev

Etapele activității	Obiective	Demers acțional	Timp	Tehnologie didactică
Reflecție	O5	Profesorul va distribui elevii în 5 grupuri și le va oferi posibilitate să extragă aleatoriu o situație pe care trebuie să o analizeze prin intermediul sarcinilor și să o prezinte sub forma unui joc de rol: → 1. Citește studiile de caz, apreciază care din acestea reprezintă model de comunicare distructivă și care din ele reprezintă model de comunicare constructivă. Argumentează răspunsul. → 2. Elaborează mesaje constructive în acele studii de caz unde ai depistat model de comunicare distructiv și prezintă-le sub forma de joc de rol colegilor. → 3. Elaborați un plan de acțiuni în cheia asertivității pentru a depăși situațiile dificile din cadrul relațiilor interpersonale. Prezentări. Discuții		Joc de rol/ Activitate în grup/Caiete de program pentru fiecare elev
Extindere		Profesorul propune elevilor să reflecteze acasă asupra următoarelor sarcini: → 1. Reflectează asupra conduitei tale în raport cu cei din jur, cu colegii, prietenii, cu rudele. Apreciază cum te manifesti în comunicare cu ei – ești asertiv, pasiv sau agresiv? → 2. Citește compartimentul Căsuța cu sugestii și autoevaluează-ți comunicarea ta cu părinții.		Jurnal reflexiv/ Activitate individuală/ Caiete de program

Tema 10. Angajament și Responsabilitate în relațiile familiale

- ☑ **Competența specifică:** Configurarea propriului model de relații armonioase în familie, de prietenie, sentimentale, în baza sistemului de valori general-umane, demonstrând integritate morală și responsabilitate pentru deciziile asumate.
 - ☑ **Unități de competență:** Aplicarea celor mai pertinente strategii de comunicare constructivă cu membrii familiei.
 - ☑ **Descriptori pentru evaluarea procesului de învățare:** Elevul:
 4. Identifică și argumentează cauzele problemelor de comunicare în cadrul familiei.
 6. Generează soluții potrivite pentru diverse situații de comunicare constructivă cu membrii familiei.
 - ☑ **Obiectivele operaționale:** La finalul activității didactice elevii vor fi capabili:
 1. să explice noțiunile „angajament” și „responsabilitate” în contextul relațiilor de familie;
 2. să identifice responsabilitățile într-o relație din perspective multiple;
 3. să argumentezi importanța respectului în relațiile familiale.
 - ☑ **Tehnologie didactică**
- Metode:** Asocieri libere, Problematizare, Proiect de grup, Studiu de caz, Jurnal reflexiv.
- Forme de activitate:** Activitate individuală, Activitate în grup, Activitate frontală.
- Resurse didactice:** Suport informațional, Caiete de program pentru elevi, postere, markere.

Etapele activității	Obiective	Demers acțional	Timp	Tehnologie didactică
Evocare		Apelul, valorificarea cunoștințelor anterioare, inclusiv sarcina de la extindere propusă la lecția precedentă. Profesorul va forma 4 grupuri de elevi și le va propune sarcina: Enumerați cuvinte asociative conceptelor: → 1. Angajament → 2. Responsabilitate → 3. Respect în relații După care elaborați o reprezentare grafică prin care să demonstrați conexiunea dintre angajament, responsabilitate, respect în relație, folosind asocierile enunțate. Prezentări. După sfârșitul prezentărilor profesorul va iniția discuții asupra problemei: De ce unii tineri le este frică să-și asume responsabilitatea și angajamentul unei relații, și evită să se implice într-o relație de lungă durată?		Asocieri libere/ Activitate de grup/ Postere, markere Problematizare / Activitate frontală
Realizarea sensului	O1 O2	Profesorul propune elevilor să facă cunoștință cu suportul informațional din caietele de program și să discute în grup sarcinile 4,5,6 de la compartimentul Analizez și Exprim din caietele de program. Prezentări ale grupurilor. Profesorul va permite elevilor să se asocieze cu un coleg din clasă și le va propune sarcina: Rezolvați situația-problemă din exercițiul 7 din caiet și exprimați-ți opinia privind angajamentul, responsabilitatea și respectul în relații. Prezentări.		Proiect de grup/ Activitate în grup/ Caiete de program pentru fiecare elev Problematizare/Activitate în perechi/ Caiete de program pentru fiecare elev
Realizarea sensului	O3	Profesorul va distribui elevii în 5 grupuri la care le va oferi câte un studiu de caz de la compartimentul Aplic/exersează cu următoarea sarcină: Analizați studiul de caz și discutați cu colegii gradul de angajament și responsabilitate asumat, gradul de respect față de ceilalți din familie. Analizează situația și imaginează-ți evoluția situației din perspectiva angajamentului și a responsabilității asumate. Prezentări ale grupurilor.		Studiu de caz/Activitate de grup /Caiete de program pentru fiecare elev
Extindere		Profesorul propune elevilor să reflecteze acasă asupra următoarelor sarcini: → 1. Imaginează-ți pentru 5 minute că ești într-o relație de 2-3 ani. Observă ce responsabilități îți asumi tu și partenera/ul tău. Cu ce situații dificile te confrunți? Cum le vei rezolva? → 2. Citește compartimentul Căsuța cu sugestii și reflectază asupra sugestiilor propuse.		Jurnal reflexiv/ Activitate individuală/ Caiete de program

Lecția 11. Lecție de sinteză și recapitulare și

Lecția 12. Lecție de evaluare sumativă vor fi proiectate de fiecare cadru didactic în dependență de potențialul clasei și capacitățile de evaluare a profesorului, dar vor avea drept scop evaluarea gradului de formare a competenței specifice și a comportamentului așteptat prin intermediul elaborării produselor selectate pentru aceste activități.

Modulul II. CULTURA RELAȚIILOR ARMONIOASE ÎN ADOLESCENȚĂ

Tema 13. Prietenii și relații în adolescență

☑ **Competența specifică:** Manifestarea comportamentului asertiv în relațiile de familie, de prietenie, sentimentale, demonstrând demnitate și încredere în propriile forțe și acțiuni.

☑ **Unități de competență:** Aprecierea rolului afectivității și asertivității în stabilirea relațiilor de prietenie, sentimentale.

☑ **Descriptori pentru evaluarea procesului de învățare:** Elevul:

9. Prezintă dovezi pentru a argumenta rolul afectivității și asertivității în stabilirea relațiilor de prietenie, sentimentale.

14. Ia în considerare sentimentele membrilor familiei, prietenilor, colegilor în relaționarea sa cu aceștia.

☑ **Obiectivele operaționale:** La finalul activității didactice elevii vor fi capabili:

1. să descrie caracteristicile prieteniei la vârsta adolescenței;
2. să distingă aspectele importante ale prietenilor dintre fete, dintre băieți, dintre fete și băieți;
3. să analizeze etapele evolutive ale dinamicii unei relații de prietenie la vârsta adolescenței.

☑ **Tehnologie didactică**

Metode: Joc didactic „Pânza discuției”, GPP, Proiect de grup, Studiu de caz, Jurnal reflexiv.

Forme de activitate: Activitate în perechi, în grup, frontală.

Resurse didactice: Ghem de ață, Caiete de program pentru elevi.

Etapele activității	Obiective	Demers acțional	Timp	Tehnologie didactică
Evocare		Apelul, valorificarea cunoștințelor anterioare, inclusiv sarcina de la extindere propusă la lecția precedentă. Elevilor li se cere să formeze un cerc. Profesorul prinde capătul sforii de degetul arătător de la mâna sa dreaptă, iar ghemul, în desfășurare, îl aruncă unuia dintre elevi și îl roagă să spună: → 1. Care este cea mai importantă caracteristică după care îți alegi prietenii? Acesta vorbește, apoi își înfășoară sfoara în jurul degetului său arătător de la mâna dreaptă și derulează ghemul spre un alt coleg ales de el, cu aceeași rugămintă. Pânza sau plasa prieteniei se „țese” astfel, ghemul trece de la un participant la altul, formând o rețea ce-i va lega pe toți. Când ghemul ajunge la profesor, acesta întreabă: → 2. De ce au nevoie de prieteni tinerii de azi? Subliniază că la lecția de azi se vor referi la multe aspecte ale prieteniei, care este un cuvânt cu multe înțelesuri și deseori cu o durată de o viață. Se anunță tema lecției.		Joc didactic „Pânza discuției”/Activitate frontală
Realizarea sensului	O1	Elevii formează perechi și rezolvă împreună exercițiile 1-4 din caietul de program, după care prezintă rezultatele pentru întreaga clasă. Prezentări. Discuții.		GPP /Activitate în perechi/ Caiete de program

Etapele activității	Obiective	Demers acțional	Timp	Tehnologie didactică
	O2	Profesorul va distribui elevii în patru grupuri și le va propune să studieze suportul informațional din caietul de program și să realizeze următoarea sarcină: Sarcină: Sudiați suportul informațional și rezolvați exercițiile 5,6,7,8 din caietul de program. Prezentări. Discuții pentru a clarifica aspectele care vor trezi întrebări.		Proiect de grup/ Activitate în grup/ Caiete de program
Reflecție	O3	Profesorul va distribui elevii în patru grupuri și le va oferi pentru discuții câte un studiu de caz de la sarcina 10 din caietele de program. Sarcină: → 1. Citiți studiile de caz și apreciați evoluția prieteniei în baza caracteristicilor unei prietenii adevărate. → 2. Elaborează soluții de parcurgere sănătoasă a fiecărei „stații” în dinamica relațiilor, utilizând căsuța cu sugestii. Prezentări		Studiu de caz/ Activitate de grup /Caiete de program pentru fiecare elev
Extindere		Profesorul propune elevilor să reflecteze acasă asupra următoarelor sarcini: → 1. Discută cu cineva apropiat despre cercul tău de prieteni și identifică influențele pozitive și cele negative asupra personalității tale. → 2. Observă ce așteptări au prietenii de la tine? → 3. Observă ce așteptări ai de la prietenii tăi? → 4. Cum îți vei da seama că o prietenie trece într-o relație sentimentală? Enumeră semnele.		Jurnal reflexiv/ Activitate individuală/ Caiete de program

Tema 14. Rolul afectivității în prietenie și relații sentimentale

☑ **Competența specifică:** Manifestarea comportamentului asertiv în relațiile de familie, de prietenie, sentimentale, demonstrând demnitate și încredere în propriile forțe și acțiuni.

☑ **Unități de competență:** Aprecierea rolului afectivității și asertivității în stabilirea relațiilor de prietenie, sentimentale.

☑ **Descriptori pentru evaluarea procesului de învățare:** Elevul:

9. Prezintă dovezi pentru a argumenta rolul afectivității și asertivității în stabilirea relațiilor de prietenie, sentimentale.

14. Ia în considerare sentimentele membrilor familiei, prietenilor, colegilor în relaționarea sa cu aceștia.

☑ **Obiectivele operaționale:** La finalul activității didactice elevii vor fi capabili:

1. să definești noțiunile „îndrăgostire”, „iubire” în contextul unor relații;
2. să determine tipurile de iubire și efectele lor de scurtă și de lungă durată;
3. să distinge iubirea de pasiune în relațiile interpersonale;
4. să evaluezi gradul de implicare personală într-o relație.

☑ **Tehnologie didactică**

Metode: Discuție dirijată, Predare complementară, exerciții, Dezbateri, Problematizare, Jurnal reflexiv.

Forme de activitate: Activitate individuală, în perechi, în grup, frontală.

Resurse didactice: Caiete de program pentru elevi.

Etapele activității	Obiective	Demers acțional	Timp	Tehnologie didactică
Evocare		Apelul, valorificarea cunoștințelor anterioare, inclusiv sarcina de la extindere propusă la lecția precedentă. → 1. Amintește-ți o poveste în care prietenia dintre un băiat și fată s-a transformat în iubire. Cum a fost menținut misterul pasiunii de ambii? → 2. Exprimă-ți părerea față de pasiunile și îndrăgostirile adolescenților pe Internet. Se anunță tema lecției.		Discuție dirijată/ Activitate frontală
Realizarea sensului	O1 O2	Elevii formează perechi. Se distribuie textul <i>Rolul afectivității în prietenie și relații sentimentale</i>, din caietul de program divizat în două părți: → 1. Îndrăgostire și iubire; → 2. Tipuri de iubire; → 3. Sarcină: Studiați segmentul de text ce v-a revenit și pregătiți-vă să-l explicați, predați colegului de bancă. → Prezentări Elevilor li se propune, în perechi, să realizeze exercițiile 1-4 din caietul de program. Prezentări. Discuții.		Studiu de caz/ Activitate de grup /Caiete de program pentru fiecare elev Exerciții/ Activitate în perechi/ Caiet de program pentru elevi.
	O3 O4	Profesorul va distribui elevii în patru grupuri și le va oferi pentru discuții textul de la sarcina 10 din caietele de program. → Ce crezi că a fost între el și ea – o dragoste adevărată, care s-a mistuit, sau o pasiune trecătoare? → Identifică protagonistul povestioarei, este o fată sau un băiat? Argumentează alegerea. → Discută cu colegii despre posibilele motive ale experienței neplăcute trăite de protagonist/ă. → Menționează despre așteptările persoanei din cazul descris? → Comentează ideile/gândurile descrise în ultimele enunțuri. → Dacă ai fi în locul protagonistului/ ei ce lecții de viață ai învăța din experiența trăită. Prezentări		Problematizare/ Activitate în grup/ Caiet de program pentru elevi
Extindere	O4	Profesorul propune elevilor să reflecteze acasă asupra următoarelor sarcini: <i>Identifică în familia extinsă, prieteni de familie, în localitate 2 cupluri pe care le admiri pentru modul în care relaționează. Discută cu ei și află secretul fericirii și dragostei de lungă durată.</i>		Jurnal reflexiv/ Activitate individuală/ Caiete de program

Tema 15. Miturile iubirii

- ☑ **Competența specifică:** Manifestarea comportamentului asertiv în relațiile de familie, de prietenie, sentimentale, demonstrând demnitate și încredere în propriile forțe și acțiuni.
- ☑ **Unități de competență:** Aprecierea rolului afectivității și asertivității în stabilirea relațiilor de prietenie, sentimentale.
- ☑ **Descriptori pentru evaluarea procesului de învățare:** Elevul:

9. Prezintă dovezi pentru a argumenta rolul afectivității și asertivității în stabilirea relațiilor de prietenie, sentimentale.

14. Ia în considerare sentimentele membrilor familiei, prietenilor, colegilor în relaționarea sa cu aceștia.

- ☑ **Obiectivele operaționale:** La finalul activității didactice elevii vor fi capabili:

1. să explice aspectele dificile a iubirii adolescente;
2. să analizeze esența miturilor iubirii și realitățile ce le însoțesc;
3. să propună acțiuni de depășire a dificultăților într-o relație.

- ☑ **Tehnologie didactică**

Metode: Eseu de 3 minute, Lectură activă, Proiect de grup, Dezbateri, Jurnal reflexiv.

Forme de activitate: Activitate individuală, Activitate în grup, Activitate frontală.

Resurse didactice: Caiete de program pentru elevi.

Etapele activității	Obiective	Demers acțional	Timp	Tehnologie didactică
Evocare		Apelul, valorificarea cunoștințelor anterioare, inclusiv sarcina de la extindere propusă la lecția precedentă. Profesorul afișează pe tablă citatul: „ <i>Sentimentele sunt limbajul sufletului, dar trebuie să vă asigurați că dați ascultare adevăratelor sentimente și nu unui model contrafăcut, construit în mintea voastră.</i> ” - Neale Donald Walsch și le propune elevilor să reflecteze în scris timp de 3 min. asupra opiniei autorului. Prezentări		Eseu de 3 min./ Activitate individuală și frontală
Realizarea sensului	O1	Profesorul împarte clasa în grupuri și le propune să discute asupra textului din caietul de program Percepții eronate ale dragostei/iubirii , pentru a se pregăti de dezbaterile ce vor urma. Prezentări		Lectură activă/ Activitate de grup/ Caiete de program pentru elevi.
	O2	După finalizarea studierii textului și clarificării tuturor întrebărilor, profesorul le propune elevilor să formuleze argumente ”Pro” și ”Contra” afirmațiilor de la exercițiul 8 din caietul de program timp de 20 minute (profesorul poate să selecteze doar unele afirmații). Profesorul va împărți egal grupurile în poziția ”Pro” și ”Contra” și va iniția dezbaterile în baza afirmațiilor selectate. Prezentări		Dezbateri/ Activitate frontală/ Caiet de program pentru elevi
	O3	După finalizarea dezbaterilor profesorul va propune grupurilor următoarea sarcină: Discutați și propuneți 3-5 acțiuni de depășire a așteptărilor nerealiste referitor la prietenii și dragoste. Prezentări		Proiect de grup/ Activitate de grup

Etapele activității	Obiective	Demers acțional	Timp	Tehnologie didactică
Reflecție	O3	Realizează cu colegii de clasă o scenetă cu genericul „Viața fără pasiune și iubire”. Prezentări		Joc de rol/ Activitate de grup
Extindere		Profesorul propune elevilor să reflecteze acasă asupra următoarelor sarcini : → 1. Observă acțiunile și comportamentul tău atunci când ești îndrăgostit. Ce-ți oferă starea asta? → 2. Observă în comportamentul tău așteptările de la sine, de la celălalt, de la relație. Determină ce fel de așteptări sunt – realiste sau nerealiste. Ce-ți propui să faci pentru a depăși pe cele nerealiste?		Jurnal reflexiv/ Activitate individuală/ Caiete de program

Tema 16-17. Perspectiva de gen în formarea și menținerea relației

☑ **Competența specifică:** Manifestarea comportamentului asertiv în relațiile de familie, de prietenie, sentimentale, demonstrând demnitate și încredere în propriile forțe și acțiuni.

☑ **Unități de competență:** Aprecierea rolului afectivității și asertivității în stabilirea relațiilor de prietenie, sentimentale.

☑ **Descriptori pentru evaluarea procesului de învățare:** Elevul:

10. Oferă soluții practice pentru păstrarea relației armonioase de prietenie, sentimentale.

11. Își asumă responsabilitatea pentru comportamentul său în relațiile de prietenie, sentimentale.

☑ **Obiectivele operaționale:** La finalul activității didactice elevii vor fi capabili:

1. să definească conceptele „gen biologic”, „gen social”, „stereotip în bază de gen”, „egalitate de gen”, „echitate de gen”;

2. să explice modul în care fetele și băieții gestionează lumea sentimentală;

3. să selecteze strategii optime de a face față sentimentelor neîmpărtășite;

4. să argumenteze necesitatea egalității în drepturi între parteneri în cuplu și familie.

☑ **Tehnologie didactică**

Metode: Problematizare, Eseu de 5 minute, Comerțul cu o problemă, G.P.P., Studiu de caz, Jurnal reflexiv.

Forme de activitate: Activitate individuală, Activitate în perechi, Activitate în grup, Activitate frontală.

Resurse didactice: Fișe cu sarcini, Caiete de program pentru elevi.

Etapele activității	Obiective	Demers acțional	Timp	Tehnologie didactică
Evocare		Apelul, valorificarea cunoștințelor anterioare, inclusiv sarcina de la extindere propusă la lecția precedentă Profesorul le va propune elevilor să-și expună opinia cum această afirmație: „Nu cere oamenilor ceea ce ei nu îți pot da și nu vei fi dezamăgit niciodată”. – Marius Torok poate să-i ajute în menținerea relațiilor de prietenie, sentimentale. Prezentări		Problematizare/ Activitate frontală

Etapele activității	Obiective	Demers acțional	Timp	Tehnologie didactică
Realizarea sensului	O1	Profesorul va pregăti sarcini în baza textului din caietul de program pentru fiecare elev. Elevii vor extrage fiecare vor extrage câte un fragment și vor realiza sarcina: Lecturați atent sarcina primită după care studiați textul din caiet pentru a o realiza. Circulați prin clasă și împărtășiți cunoștinșele acumulate la cât mai mulți colegi. Totodată străduiți-vă să acumulați și de la ei cât mai multe informații. Prezentări. Discuții		Comerțul cu o problemă/ Activitate individuală și frontală/ Fișe pentru toți elevii, Caiete de program pentru fiecare elev
	O2	Elevii formează aleatoriu perechi. Lucrând în perechi, citesc Curiozități demonstrate științific și rezolvă exercițiile 1-5 Prezentări. Discuții		G.P.P./ Activitate în perechi/Caiete de program pentru fiecare elev
	O3	Profesorul propune elevilor să citească individual Cutiuță cu sugestii , după care să reflecte în scris asupra sarcinii: Observă cum reacționezi atunci când ești frustrat/ă, descurajat/ă, dezamăgit/ă. Ce faci cu aceste emoții? Cum le gestionezi?		Eseu de 5 minute/ Activitate individuală
Reflecție	O4	Profesorul va distribui clasa în grupuri pare și le va propune fiecărui grup să analizeze unul dintre studiile de caz de la exercițiul 6 din caietul de program. Sarcină: Citiți studiul de caz și analizați-l realizând următorii pași: → Determină diferențele de manifestare a sentimentelor din perspectiva de gen biologic. → Evaluează relația dintre cei doi protagoniști. → Ce trăiri și sentimente aveau ambii în timpul relației și la final de istorioară. → Cum te-ai simți dacă ai fi în locul ei/ lui? → Cum crezi că ar putea să evolueze relația? → Propune 2-3 acțiuni protagoniștilor pentru a depăși sentimentele trăite. Prezentări. Discuții		Studiu de caz/ Activitate în grup/ Caiete de program
Extindere		Profesorul propune elevilor să reflecteze acasă asupra următoarelor sarcini: → 1. Realizează un interviu cu cei apropiați despre relația de prietenie și iubire dintre femei și bărbați. Identifică stereotipurile de gen în răspunsurile lor. → 2. Propune sugestii pentru a depăși aceste stereotipuri		Jurnal reflexiv/ Activitate individuală/ Caiete de program

Rolul consimțământului

12. Evaluează riscurile asociate cu inițierea unei relații de prietenie, sentimentale, inclusiv on-line, în condiții de incertitudine;

☒ **Obiectivele operationale:** La finalul activității didactice elevii vor fi capabili:

- ☒
- Tehnologie didactică**

Forme de activitate: Activitate în perechi, în grup, individuală, frontală.

Resurse didactice: Postere, Markere, Caiete de program pentru elevi.

-67-

Etapele activității	Obiective	Demers acțional	Timp	Tehnologie didactică
	O2 O3 O4	va demara o discuție în baza exercițiilor 1-5 din caietul de program. Profesorul va propune elevilor să formeze perechi și să rezolve în perechi exercițiile 6,7,8 din caiet, după care să le prezinte colegilor. Prezentări. Discuții. Elevii vor activa în 7 grupuri. Fiecare grup va extrage la întâmplare câte o capcană a unei relații. Sarcină: Consultați tabelul „Capcanele relației” din exercițiul 9 și identificați cât mai multe soluții de depășire a acestor capcane. Notați răspunsurile cele mai relevante în caietul de program. Elevii vor lucra conform tehnicii Cer și ofer consultanță. Vor încerca să solicite și să acumuleze cât mai multe răspunsuri posibile de la celelalte grupuri și vor oferi în final un răspuns complet.		Discuție dirijată/Activitate frontală GPP/ Activitate în perechi/ Caiete de program pentru fiecare elev. Cer și ofer consultanță/ Activitate de grup și frontală/ Caiete de program pentru fiecare elev.
Reflecție	O4-5	Profesorul va distribui clasa în grupuri pare și le va propune fiecărui grup să analizeze unul dintre studiile de caz de la exercițiul 13 din caietul de program. Sarcină: Citiți studiul de caz și: → Comentați comportamentul celor doi protagoniști. → Identificați semnele flirtului și argumentează efectele acestuia asupra relației. → Care sunt așteptările protagoniștilor? → Apreciați evoluția procesului de intercunoaștere. → Identificați obstacolele și capcanele intercunoașterii. → În baza studiului de caz identificați semnele hărțuirii. → Formulează 2-3 acțiuni/ recomandări protagoniștilor pentru a avea o relație armonioasă.		Studiu de caz /Activitate în grup/ Caiete de program
Extindere		Profesorul propune elevilor să reflecteze acasă asupra următoarelor sarcini: → 1. Descrie cine ești? Ce caracteristici te fac unic? Ce valori și principii îți guvernează viața? Pe care din acestea le vei pune la temelie unei relații? → 2. Dacă ai observat vreo dată la tine semne de a flirta, observă care este intenția? → 3. Reflectează cum vei reacționa atunci când vei simți că ești atras/ă de cineva prin flirt? → 4. Stabilește 2-3 acțiuni concrete care le vei face în cazul dacă te vei simți presat/ă hărțuită.		Jurnal reflexiv / Activitate individuală/ Caiete de program

Tema 20. Cunoașterea on-line. Rolul granițelor în relație

- ☑ **Competența specifică:** Manifestarea comportamentului asertiv în relațiile de familie, de prietenie, sentimentale, demonstrând demnitate și încredere în propriile forțe și acțiuni.
- ☑ **Unități de competență:** Elaborarea propriului model de inițiere a unei relații de prietenie, sentimentale, inclusiv on-line.

☑ **Descriptori pentru evaluarea procesului de învățare:** Elevul:

12. Evaluează riscurile asociate cu inițierea unei relații de prietenie, sentimentale, inclusiv on-line, în condiții de incertitudine;

16. Își construiește și își adaptează propriul model de inițiere a unei relații de prietenie, sentimentale, (inclusiv on-line), luând în considerare lecțiile învățate.

☑ **Obiectivele operaționale:** La finalul activității didactice elevii vor fi capabili:

1. să determine avantajele cunoașterii și inițierii relațiilor on-line;
2. să explice riscurile cunoașterii și inițierii relațiilor on-line;
3. să distingă tipurile granițelor în relație;
4. să demonstreze necesitatea respectării granițelor în relație.

☑ **Tehnologie didactică**

Metode: Discuție ghidată; Predare complementară; Proiect de grup; Studiu de caz; Jurnal reflexiv.

Forme de activitate: Activitate individuală, Activitate în perechi, Activitate în grup, Activitate frontală.

Resurse didactice: Caiete de program pentru elevi, Postere, marchere.

Etapele activității	Obiective	Demers acțional	Timp	Tehnologie didactică
Evocare		Apelul, valorificarea cunoștințelor anterioare, inclusiv sarcina de la extindere propusă la lecția precedentă → Privind dintr-o parte relația de prietenie sau sentimentală a cuiva ai observat careva semne indezirabile? Dacă Da ce anume ai observat? → Dacă ai fost martor unei asemenea situații, cum te-ai simțit? Cum crezi că se simțeau cei doi? → Cum ai putea fi de ajutor în astfel de situație? → Unele persoane consideră că mesajele denigratoare sau forografiile jenante transmise în cercul de cunoșcuți reprezintă simple glume. Tu ce crezi despre asta? Argumentează opinia ta. Se anunță tema.		Discuție ghidată/Activitate frontală Turul Galeriei/ Activitate în grup/ Postere, marchere
Realizarea sensului	O1 O2	Elevii sunt împărțiți în șase grupuri și li se distribuie suportul informațional din caietul de program în trei secțiuni. Sarcină: <i>Citiți fragmentul de text care v-a revenit și realizați sarcinile indicate. Prezentați rezultatele activității colegilor:</i> → Gr.1. și 2 Relații on-line (ex.1-2) → Gr.3.și 4. Semne care arată că partenerul/partenera nu are intenții serioase.(ex.3-4) → Gr.5 și 6. Granițe personale în relație. (ex.5,6,7) Prezentări. Discuții.		

Etapele activității	Obiective	Demers acțional	Timp	Tehnologie didactică
	O3	Elevii se împart în perechi. Sarcină: Citiți studiile de caz ce va revenit a) sau b) din caietul de program, exercițiul 8. Discutați opiniile personale cu colegul și realizați în baza studiului de caz următoarele sarcini: → Continuă povestioarele și prognozează viitorul relației. → Determină în ce măsură granițele personale sunt sigure sau nu. → Identifică semnele dezirabile și indezirabile ale relației. → Determină riscurile relației, dacă evoluează în același ritm. → Elaborează 2-3 recomandări sau acțiuni pentru a evita relația nesigură. Prezentări. Discuții despre siguranța personală în on-line. Prezentări		Studiu de caz/ Activitate în perechi/ Caiete de program pentru elevi.
Reflecție	O4	Profesorul va distribui clasa în 4 grupuri și le va propune să studieze Cutiuța cu sugestii După care să realizeze sarcina: <i>Creați un poster/ un mesaj video prin care atenționați tinerii cum să inițieze o relație sigură online</i> Prezentări		Proiect de grup/Activitate în grup/ Caiete de program
Extindere		Profesorul propune elevilor să reflecteze acasă asupra următoarelor sarcini: → 1. Observă în ce măsură sunt respectate granițele personale în cercul tău de prieteni, în familie. → 2. Observă ce acțiuni întreprinzi pentru a respecta granițele personale ale celorlalți. → 3. Dacă menții relații de prietenie sau sentimentale în format virtual, observă dacă sunt sau nu semne indezirabile sau nesigure. Dacă Da solicită ajutor sau elaborează 2-3 acțiuni de a depăși în baza sugestiilor de mai jos.		Jurnal reflexiv/ Activitate individuală/ Caiete de program

Tema 21-22. Disensiuni și conflicte între prieteni și în familie.

Prevenirea și gestionare eficientă a conflictelor

- ☑ **Competența specifică:** Manifestarea comportamentului asertiv în relațiile de familie, de prietenie, sentimentale, demonstrând demnitate și încredere în propriile forțe și acțiuni.
- ☑ **Unități de competență:** Aplicarea strategiilor eficiente de prevenire și gestionare a conflictelor între prieteni, în relațiile sentimentale, în familie.
- ☑ **Descriptori pentru evaluarea procesului de învățare:** Elevul:

13. Își poate gestiona stresul emoțional, anxietatea și nesiguranța în situații de conflict cu membrii familiei, prietenii, colegii.

15. Ia decizii ferme cu privire la strategiile de prevenire și gestionare a conflictelor în relațiile de prietenie, sentimentale, familiale.

- ☑ **Obiectivele operaționale:** La finalul activității didactice elevii vor fi capabili:

1. să identifice aspectele pozitive și negative ale conflictului în relație;
2. să distingă stilurile de abordare a conflictelor în relație;
3. să propună soluții pentru situații conflictuale în relație.

- ☑ **Tehnologie didactică**

Metode: Jocul didactic „Desenul conflictual”, Proiect de grup „Strategii de rezolvare a conflictelor”, Studiu de caz, Discuție dirijată.

Forme de activitate: Activitate în perechi, Activitate în grup, Activitate frontală.

Resurse didactice: Caiete de program pentru elevi, Foi A4, carioci.

Etapele activității	Obiective	Demers acțional	Timp	Tehnologie didactică
Evocare		Apelul, valorificarea cunoștințelor anterioare, inclusiv sarcina de la extindere propusă la lecția precedentă Elevii, divizați în grupuri, extrag dintr-o pungă/ cutie imagini (copac, casă, flori, om etc.) și vor desena cele propuse cu aceeași cariocă, în timp limitat. Sarcină: Timp de 3 minute, cu același creion colorat, cariocă, desenați obiectul din imaginea extrasă. → 1. Ce impresii (emoții) v-a lăsat jocul? → 2. Acest joc poate declanșa un conflict? De ce? Se anunță subiectul lecției		Jocul didactic „Desenul conflictual”/Activitate în perechi
Realizarea sensului	O1 O2	Profesorul distribuie fiecărei perechi de elevi suportul informațional din caietul de program și le propune să realizeze următoarea sarcină: Cercetați suportul informațional și identificați 3 idei importante pe care pregătiți-vă să le împărtășiți colegilor. Prezentări. Discuție în baza sarcinilor 1-4 din caietul de program. Elevii se împart în grupuri. Sarcină: Amintiți-vă o situație de conflict pe care l-ai avut cu un coleg/ă, un prieten/ă, partener/ parteneră. Analizează conflictul prin răspunsul la următoarele întrebări: → Care a fost cauza conflictului? → Cum ai comunicat cu cealaltă persoană implicată în conflict? → Cum ai soluționat conflictul? → Dacă aceeași situație ar apărea din nou, ce ai face la fel? Dar diferit?		Lectură 3 idei importante/Activitate în perechi/ Caiet pentru elevi Discuție dirijată/Activitate frontală Proiect de grup „Strategii de rezolvare a conflictelor”/Activitate în grup/ Suport informațional, Caiet pentru elevi

Etapele activității	Obiective	Demers acțional	Timp	Tehnologie didactică
		În baza exercițiului 5 , Formulează avantajele și dezavantajele strategiilor de soluționare a conflictelor enumerate. Prezentări		
Reflecție	O3	Profesorul împarte clasa în grupuri omogene și le propune să analizeze studiul de caz de la exercițiul 6 din caietul de program și să realizeze sarcinile asociate acestuia. Prezentări. Discuții.		Studiu de caz/ Activitate de grup/ Caiete de program
Extindere		Profesorul propune elevilor să reflecteze acasă asupra următoarelor sarcini : → 1. Reflectează asupra propriei persoane și identifică calitățile pe care le poți valorifica în soluționarea conflictelor. → 2. Timp de o săptămână observă și notează cât mai multe situații în care ai reușit să previi conflictele. Ce ai aflat despre tine?		Jurnal reflexiv/ Activitate individuală/ Caiete de program

Lecția 23. Lecție de sinteză și recapitulare și

Lecția 24. Lecție de evaluare sumativă vor fi proiectate de fiecare cadru didactic în dependență de potențialul clasei și capacitățile de evaluare a profesorului, dar vor avea drept scop evaluarea gradului de formare a competenței specifice și a comportamentului așteptat prin intermediul elaborării produselor selectate pentru aceste activități.

MODULUL III. PREVENIREA COMPORTAMENTELOR DE RISC ÎNTR-O RELAȚIE

Tema 25. Persoane și relații „toxice”. Caracteristici și forme de comportament și limbaj în comunicare a persoanelor „toxice”

- ☑ **Competența specifică:** Aplicarea strategiilor de prevenire a comportamentelor de risc în relațiile de familie, de prietenie, sentimentale, dând dovadă de corectitudine și responsabilitate față de sine și față de cei din jur.
 - ☑ **Unități de competență:** Formularea judecăților apreciative privind consecințele negative ale unei relații toxice, abuzive
 - ☑ **Descriptori pentru evaluarea procesului de învățare:** Elevul:
 18. Explică consecințele negative ale unei relații toxice, abuzive.
 19. Evaluează riscurile asociate relațiilor toxice, abuzive atât pe termen scurt cât și cele pe termen lung.
 - ☑ **Obiectivele operaționale:** La finalul activității didactice elevii vor fi capabili:
 1. să recunoască caracteristicile comportamentului toxic în relații interpersonale;
 2. să analizeze tipurile de relații toxice din diverse perspective;
 3. să evalueze consecințele relațiilor toxice.
 - ☑ **Tehnologie didactică**
- Metode:** Asocieri libere, Ghid de studiu, Sarcină de grup, Problematizare, Vizionarea filmului.
- Forme de activitate:** Activitate în perechi, Activitate frontală, Activitate individuală, Activitate de grup.
- Resurse didactice:** Caiete de program pentru elevi.

Etapele activității	Obiective	Demers acțional	Timp	Tehnologie didactică
Evocare	O1	Apelul, valorificarea cunoștințelor anterioare, inclusiv sarcina de la extindere propusă la lecția precedentă Profesorul va scrie pe tablă îmbinarea de cuvinte Relație toxică Sarcină: Propune asocieri cu fiecare cuvânt scris pe tablă. Formulează îmbinări de cuvinte din aceste asocieri și cu ajutorul lor explică ce înseamnă pentru tine o relație toxică. Prezentări		Asocieri libere /Activitate individuală și frontală/Caietul elevului
Realizarea sensului	O1	Elevii formează perechi și primesc suportul informațional din caietele de program. Sarcină: Studiați suportul informațional și realizați sarcinile: → 1. Ce este o relație toxică? → 2. Selectează semnele care dau de știre că ar putea fi o relație toxică. → 3. Determină efectele de scurtă durată și consecințele unei relații toxice, în cazul în care partenerii continuă relația. → 4. Exprimă acordul sau dezacordul cu următorul enunț. Argumentează alegerea. → „Relații toxice pot fi în familie, în relații de cuplu, între prieteni, între colegi de clasă, între colegi de serviciu” Prezentări Elevii formează grupuri. Profesorul le propune să realizeze sarcina 3 din caiete:		Ghid de studiu / Activitate în perechi/Caietul elevului.

Etapele activității	Obiective	Demers acțional	Timp	Tehnologie didactică
	O2	Determină prin săgeți corelarea dintre tipul de relație toxică și caracteristica acesteia, după care inițiază o discuție frontală: → 1. Identifică obstacolele ce împiedică tânărul/tânăra să dezvăluie că este într-o relație toxică? → 2. Propune sugestii pentru a preveni o relație abuzivă. → 3. Dacă o persoană apropiată ție ar fi într-o relație toxică ce i-ai spune? Prezentări. Discuții		Sarcină de grup/ Activitate de grup/ Caietul elevului.
Reflecție	O3	Elevii formează 4 grupuri. Sarcină: Analizați Cutiuța cu sugestii și propuneți soluții Cum să faci față unei relații toxice. Prezentări. Discuții: → 1. Ce simți atunci când auzi că unele fete/băieți trec printr-o relație toxică? → 2. Ce ai face dacă ai fi într-o asemenea relație? → 3. Există cineva cu care simți că poți vorbi despre aceste probleme?		Problematică/ Activitate de grup/Caietul elevului.
Extindere	O3	Profesorul propune elevilor să reflecteze acasă asupra următoarea sarcină: Vizionați filmul artistic „Culorile” și identificați caracteristicile unei relații toxice.		Vizionarea filmului/ Activitate individuală

Tema 26. Semne ale manipulării și controlului la etapa inițierii relațiilor

☑ **Competența specifică:** Aplicarea strategiilor de prevenire a comportamentelor de risc în relațiile de familie, de prietenie, sentimentale, dând dovadă de corectitudine și responsabilitate față de sine și față de cei din jur.

☑ **Unități de competență:** Argumentarea convingerilor proprii despre problema violenței și a abuzului în relațiile de prietenie / sentimentale/ familiale.

☑ **Descriptori pentru evaluarea procesului de învățare:** Elevul:

17. Prezintă dovezi pentru a-și argumenta convingerile despre problema violenței și a abuzului în relațiile de prietenie, sentimentale, familiale.

22. Exprimă încredere că poate depăși temerile, grijile și nesiguranța legate de acțiunile sale în cazuri de violență și abuz în relațiile de prietenie, sentimentale, familiale.

☑ **Obiectivele operaționale:** La finalul activității didactice elevii vor fi capabili:

1. să identifice formele de manifestare ale manipulării și controlului la etapa inițierii relațiilor;
2. să distingă relațiile ca fiind abuzive în baza unor criterii;
3. să manifeste toleranță zero față de comportamentul manipulativ la etapa inițierii relațiilor.

☑ **Tehnologie didactică**

Metode: Proiect de grup, G.P.P, Studiu de caz, Grafitti, Campanie de sensibilizare.

Forme de activitate: Activitate în perechi, Activitate de grup.

Resurse didactice: Caiete de program pentru elevi, Foi A4, markere, postere.

Etapele activității	Obiective	Demers acțional	Timp	Tehnologie didactică
Evocare	O1	Apelul, valorificarea cunoștințelor anterioare, inclusiv sarcina de la extindere propusă la lecția precedentă Distribuirea elevilor în grupuri. Sarcină: Elaborați pe poster portretul unui partener agresiv. Prezentări Ce te-ar face să te îndrăgostești într-o astfel de persoană? Și totuși există relații în care domină manipularea și controlul. Se anunță tema lecției.		Proiect de grup/ Activitate de grup/Foi A4, marchere.
Realizarea sensului	O2	Elevii formează perechi și studiază suportul informativ din program pentru a realiza sarcinile 1,2,4,6 Prezentări Pregătiți o foaie A3 detașabilă. Explicați elevilor că fiecare din ei vor nota răspunsul la întrebare acolo unde vor ajunge, apoi vor transmite foaia spre dreapta. Întrebarea: Descrieți cum veți reacționa în cazul identificării unor caracteristici tipice ale unei persoane potențial abuzive la persoana cu care ești în relație sau dorești să fii. Elevii din grupul din dreapta vor analiza toate răspunsurile și vor formula un răspuns cumulativ. Prezentări		G.P.P/ Activitatea în perechi/ Caiete de program pentru elevi Grafitti/ Activitate de grup/Foi A3, marchere.
Reflecție	O3	Distribuirea elevilor în 6 grupuri. Sarcină pentru grupuri: Analizați situația ce va revenit și apreciați relațiile ca fiind abuzive sau nu. Argumentați răspunsurile și identificați ce semn al puterii și controlului este reflectat. Prezentări. Se dezbate frontal părerile divergente și în baza studiilor de caz prezentate se discută cu diferența dintre afectivitate autentică și afectivitate manifestă prin putere și control.		Studiu de caz/ Activitate de grup/ Caiete de program pentru elevi
Extindere		Profesorul propune elevilor să realizeze următoarea sarcină: linișțiți împreună cu colegii o campanie de promovare a relațiilor armonioase și de sensibilizare la semnele manipulării în relații. Campania poate fi realizată prin crearea de pliante și a unui afiș, scurte secvențe video, reportaje, flashmob, un podcast etc.		Campanie de sensibilizare/ Activitate de grup

Tema 27. Strategii de încheiere a relațiilor abuzive

☑ **Competența specifică:** Aplicarea strategiilor de prevenire a comportamentelor de risc în relațiile de familie, de prietenie, sentimentale, dând dovadă de corectitudine și responsabilitate față de sine și față de cei din jur.

☑ **Unități de competență:** Aprecierea eficacității strategiilor de prevenire a comportamentelor de risc în relațiile de prietenie / sentimentale / familiale.

☑ **Descriptori pentru evaluarea procesului de învățare:** Elevul:

20. Apreciază eficacitatea modalităților de prevenire a comportamentelor de risc în relațiile de prietenie, sentimentale, familiale, în baza dovezilor și a experienței.

21. Evaluează în mod critic acțiunile celor care au responsabilități de a preveni și a interveni în cazuri de violență și abuz în relațiile de prietenie, sentimentale, familiale.

☑ **Obiectivele operaționale:** La finalul activității didactice elevii vor fi capabili:

1. să descrie pașii de încheiere a relației abuzive într-un mod securizat;
2. să formuleze răspunsuri asertive în potențiale cazuri de abuz și violență într-o relație;
3. să descrie starea afectivă a partenerului afectat de violență;

☑ **Tehnologie didactică**

Metode: Scriere liberă, Lectura 3 idei importante, G.P.P., Discuție dirijată, Studiul de caz.

Forme de activitate: Activitate în perechi, Activitate frontală, Activitate individuală, Activitate de grup.

Resurse didactice: Caiete de program pentru elevi.

Etapele activității	Obiective	Demers acțional	Timp	Tehnologie didactică
Evocare	O1	Apelul, valorificarea cunoștințelor anterioare, inclusiv sarcina de la extindere propusă la lecția precedentă Sarcină: Realizați o scriere personală, în care să reflectați asupra stării emoționale a unei persoane aflate într-o relație de dragoste armonioasă (bazându-vă pe experiența proprie). Elevii își expun în scris gândurile, emoțiile. Urmează prezentarea câtorva texte scrise. Se anunță tema lecției: <i>Strategii de încheiere a relațiilor abuzive</i> .		Scriere liberă/ Activitate individuală
Realizarea sensului	O1	Sarcină: Citiți suportul informațional Strategii de încheiere a relațiilor abuzive și identificați 3 idei importante pentru Dvs. Prezentare Elevii formează perechi și rezolvă împreună sarcina 1 din caiet : Alege strategia optimă de a răspunde la presiunea partenerului și argumentează răspunsul. Prezentări		Lectura a 3 idei importante/ Activitate individuală/Caietul elevului. G.P.P. /Activitate în perechi/ Caietul elevului
	O2	După finalizarea prezentărilor, profesorul va iniția o discuție dirijată: → 1. Descrie starea afectivă și nevoile partenerului afectat de violență: Fată/Băiat. → 2. Observă dacă există diferențe în bază de gen. Comentează răspunsul.		Discuție dirijată/ Activitate frontală

Etapele activității	Obiective	Demers acțional	Timp	Tehnologie didactică
Reflecție	O3	Profesorul va distribui elevii în grupuri și le va propune să analizeze Sudiul de caz din exercițoul 6 din caietul de program și să realizeze sarcinile asociate. Prezentări		Studiul de caz/ Activitate de grup/ Caiet pentru elevi
Extindere		Profesorul propune elevilor să realizeze următoarele sarcini : → 1. Realizați o listă a autorităților și serviciilor responsabile de prevenirea și combaterea violenței în familie, la nivel local și național. → 2. Realizați o mică cercetare în comunitate (prietenii, rude) privind consecințele diferitelor comportamente de risc pentru tineri la etapa inițierii relațiilor.		Sarcină de grup/ Activitate de grup/ Caietul elevului.

Tema 28. Modalități de a spune „NU” unui potențial partener abuziv

☑ **Competența specifică:** Aplicarea strategiilor de prevenire a comportamentelor de risc în relațiile de familie, de prietenie, sentimentale, dând dovadă de corectitudine și responsabilitate față de sine și față de cei din jur.

☑ **Unități de competență:** Aprecierea eficacității strategiilor de prevenire a comportamentelor de risc în relațiile de prietenie / sentimentale / familiale.

☑ **Descriptori pentru evaluarea procesului de învățare:** Elevul:

20. Apreciază eficacitatea modalităților de prevenire a comportamentelor de risc în relațiile de prietenie, sentimentale, familiale, în baza dovezilor și a experienței.

21. Evaluează în mod critic acțiunile celor care au responsabilități de a preveni și a interveni în cazuri de violență și abuz în relațiile de prietenie, sentimentale, familiale.

☑ **Obiectivele operaționale:** La finalul activității didactice elevii vor fi capabili:

1. să descrie starea emoțională și comportamentul partenerului afectat de violență;
2. să analizeze etapele în luarea deciziei de a spune „NU” relației abuzive;
3. să manifeste deschidere față de decizia de a spune „NU” unui potențial partener abuziv.

☑ **Tehnologie didactică**

Metode: Microfonul magic, Mini-prlegere interactivă, Exerciții, Argument în 4 pași, Jurnal reflexiv.

Forme de activitate: Activitate frontală, Activitate individuală, Activitate în perechi, Activitate de grup.

Resurse didactice: Suport informațional, Caiete de program pentru elevi.

Etapele activității	Obiective	Demers acțional	Timp	Tehnologie didactică
Evocare	O1	Apelul, valorificarea cunoștințelor anterioare, inclusiv sarcina de la extindere propusă la lecția precedentă Există cazuri în care tinerii se angajează în relații abuzive sau de risc. O astfel de persoană încearcă serioase modificări în sfera emoțională, atitudinală, comportamentală. Numiți ce emoții/ schimbări de comportament are o persoană ce este abuzată într-o relație și care este starea emoțională a celui ce abuzează într-o relație. Elevii sunt așezați în cerc, există un obiect (stilou, de exemplu) pe care îl ține cel care vorbește. Odată ce transmite obiectul, se transmite și dreptul la exprimarea opiniei.		Microfonul magic/ Activitate frontală

Etapele activității	Obiective	Demers acțional	Timp	Tehnologie didactică
Realizarea sensului	O2	Profesorul prezintă etapele în luarea deciziei de a spune „NU” relației în baza suportului informativ Cum spunem „NU”. Paralel la momentul potrivit profesorul va propune elevilor să realizeze în perechi și să prezinte răspunsul la sarcinile din exercițiul 3. Prezentări		Mini-prlegere interactivă/ Activitate frontală/ Suport informativ, Caiet pentru elevi Exerciții/ Activitate în perechi/ Caiet pentru elevi
Reflecție	O3	Sarcină pentru perechi: Formulează 3 argumente întru susținerea ideii de a întrerupe o relație abuzivă. Prezentări		Argument în 4 pași/ Activitate în perechi/ Caiet pentru elevi
Extindere		Profesorul propune elevilor să reflecteze acasă asupra următoarea sarcină: Evaluează-ți propriul comportament. Amintește-ți o situație în care ai spus NU prompt. Ce ți-a dat curaj să procedezi astfel?		Jurnal reflexiv/ Activitate individuală/ Caiete de program

Tema 29- 30. Violența în familie: forme, cauze, efecte.

Caracterul ciclic al violenței și abuzului

- ☑ **Competența specifică:** Aplicarea strategiilor de prevenire a comportamentelor de risc în relațiile de familie, de prietenie , sentimentale, dând dovadă de corectitudine și responsabilitate față de sine și față de cei din jur.
- ☑ **Unități de competență:** Proiectarea unei strategii dezirabile de intervenție/acțiune în cazuri de violență și abuz în relațiile de prietenie / sentimentale/ familiale.
- ☑ **Descriptori pentru evaluarea procesului de învățare:** Elevul:

23. Își construiește un plan de acțiuni și își adaptează propriul model de intervenție în cazuri (simulate) de violență și abuz în relațiile de prietenie, sentimentale, familiale, luând în considerare lecțiile învățate.

24. Își asumă responsabilitatea pentru modelul de comportament în cazuri de violență și abuz în relațiile de prietenie, sentimentale, familiale.

- ☑ **Obiectivele operaționale:** La finalul activității didactice elevii vor fi capabili:

1. să identifice caracteristicile specifice ale violenței în familie;
2. să diferențieze formele de manifestare a violenței în familie;
3. să enumere cauzele violenței în familie;
4. să stabilească efectele violenței în familie asupra victimei și copiilor;
5. să analizeze caracterul ciclic al violenței în familie;
6. să demonstreze interes față de problematica violenței în familie;

- ☑ **Tehnologie didactică**

Metode: B.B.B.(Brainstorming cu mapa de imagini), Ghid de studiu, Studiul de caz, Dezbateri, Observație.

Forme de activitate: Activitate frontală, Activitate individuală, Activitate de grup.

Resurse didactice: Caiete de program pentru elevi, Anexele 1, 2.

Etapele activității	Obiective	Demers acțional	Timp	Tehnologie didactică
Evocare		Apelul, valorificarea cunoștințelor anterioare, inclusiv sarcina de la extindere propusă la lecția precedentă Sarcină: Priviți imaginea (Anexa 1). În această casă trăiește o familie. Descrieți ce se întâmplă la moment în casa acestei familii. Prezentări Profesorul demonstrează imaginea din Anexa 2 și menționează că la momentul dat anume acest lucru se petrece în această familie. → 1. Ce reacție ați avut când ați văzut fotografia? → 2. Ce credeți că simte această femeie? → 3. Ce emoții încearcă bărbatul? De ce? → 4. Elaborați o definiție proprie a noțiunii de violență în familie. Prezentări Se anunță tema lecției.		B.B.B. (Brainstorming cu mapa de imagini) Activitate frontală/Anexele 1, 2.
Realizarea sensului	O1 O2 O3 O4	Elevii formează grupuri a câte 6 elevi. Primesc suportul informațional din caietele de program Violența în familie: forme, cauze, efecte. Sarcină: Studiați suportul informativ și realizați în grup sarcinile 1-5 Prezentări După finalizare prezentărilor, profesorul va iniția o dezbatere în baza exercițiului 6-10		Ghid de studiu/Activitate de grup/ Caietul elevului Dezbateri/Activitate frontală/ Caietul elevului
Reflecție	O5	Profesorul va distribui elevii în grupuri și le va propune să analizeze Sudiul de caz din exercițiul 12 din caietul de program și să realizeze sarcinile asociate. Prezentări		Studiul de caz/ Activitate de grup/ Caiet pentru elevi
Extindere	O6	Profesorul propune elevilor să reflecteze acasă asupra următoarea sarcină: Pe parcursul unei săptămâni în comunicare cu cei din jur observă stereotipuri și prejudecăți ce încurajează violența în relații, în familie. Încearcă să combați acolo unde e posibil. Notează acțiunile întreprinse.		Observație/ Activitate individuală/ Caiete de program

Anexa 1. Casa „Familia”

Anexa 2. Fișa „Ceea ce nu se vede”

Tema 31. Prevederile legislației privind combaterea violenței în familie

☑ **Competența specifică:** Aplicarea strategiilor de prevenire a comportamentelor de risc în relațiile de familie, de prietenie, sentimentale, dând dovadă de corectitudine și responsabilitate față de sine și față de cei din jur.

☑ **Unități de competență:** Proiectarea unei strategii dezirabile de intervenție/acțiune în cazuri de violență și abuz în relațiile de prietenie / sentimentale / familiale.

☑ **Descriptori pentru evaluarea procesului de învățare:** Elevul:

23. Își construiește un plan de acțiuni și își adaptează propriul model de intervenție în cazuri (simulate) de violență și abuz în relațiile de prietenie, sentimentale, familiale, luând în considerare lecțiile învățate.

24. Își asumă responsabilitatea pentru modelul de comportament în cazuri de violență și abuz în relațiile de prietenie, sentimentale, familiale.

☑ **Obiectivele operaționale:** La finalul activității didactice elevii vor fi capabili:

1. să identifice prevederile legale cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie;
2. să analizeze modul de aplicare a prevederilor legislației privind cazurile de violență în familie;
3. să argumenteze necesitatea aplicării prevederilor legale în cazuri de violență în familie.

☑ **Tehnologie didactică**

Metode: Scriere liberă, Mini-prelegere, Proiect de grup, G.P.P., Studiu de caz, Cercetare.

Forme de activitate: Activitate în perechi, Activitate frontală, Activitate individuală, Activitate de grup.

Resurse didactice: Suport informațional, Caiete de program pentru elevi, coli de hârtie, carioci.

Etapele activității	Obiective	Demers acțional	Timp	Tehnologie didactică
Evocare		Apelul, valorificarea cunoștințelor anterioare, inclusiv sarcina de la extindere propusă la lecția precedentă. Sarcină: Comentați prin 2-3 enunțuri următoarea afirmație: „A fi informat înseamnă a fi înarmat”. Elevii scriu în mod individual. Câțiva elevi prezintă enunțurile formulate.		Scriere liberă/ Activitate individuală
Realizarea sensului	O1 O2	Profesorul vorbește despre prevederile legale privind prevenirea și combaterea violenței în familie în baza suportului informațional Prevederile legislative în cazurile de violență în familie. Elevii sunt divizați în 5 grupuri. Fiecare grup va primi caietele de program și vor realiza următoarea sarcină: Analizați suportul informațional din caiet și realizați sarcina (1-5) care v-a revenit și prezentați rezultatele colegilor. Prezentări Sarcină: Discutați cu colegul și alcătuiți o listă de acțiuni, pe care ai putea să le realizezi tu și cu prietenii/ colegii tăi în vederea prevenirii violenței în familie. Prezentări în lanț		Mini-prelegere/ Activitate frontală Proiect de grup/ Activitate de grup/ Caietul elevului, coli de hârtie, carioci. G.P.P. / Activitate în perechi/Caietul elevului.
Reflecție	O3	Profesorul va distribui elevii în grupuri și le va propune să analizeze Studiul de caz din exercițiul 7 din caietul de program și să realizeze sarcinile asociate. Prezentări		Studiul de caz/ Activitate de grup/ Caiet pentru elevi

Etapele activității	Obiective	Demers acțional	Timp	Tehnologie didactică
Extindere		Profesorul propune elevilor să reflecteze acasă asupra următoarea sarcină : Realizează o mică cercetare de teren în comunitate și află unde sunt amplasate instituțiile la care poți apela în caz de violență în familie pentru a cere ajutor și protecție		Cercetare / Activitate individuală/Caietul elevului

Tema 32. Cum acționăm în cazuri de violență și abuz în familie

☑ **Competența specifică:** Aplicarea strategiilor de prevenire a comportamentelor de risc în relațiile de familie, de prietenie, sentimentale, dând dovadă de corectitudine și responsabilitate față de sine și față de cei din jur.

☑ **Unități de competență:** Proiectarea unei strategii dezirabile de intervenție/acțiune în cazuri de violență și abuz în relațiile de prietenie / sentimentale/ familiale.

☑ **Descriptori pentru evaluarea procesului de învățare:** Elevul:

23. Își construiește un plan de acțiuni și își adaptează propriul model de intervenție în cazuri (simulate) de violență și abuz în relațiile de prietenie, sentimentale, familiale, luând în considerare lecțiile învățate.

24. Își asumă responsabilitatea pentru modelul de comportament în cazuri de violență și abuz în relațiile de prietenie, sentimentale, familiale.

☑ **Obiectivele operaționale:** La finalul activității didactice elevii vor fi capabili:

1. să enumere persoane și instituții la care poți apela în cazuri de abuz;
2. să propună modalități eficiente de intervenție în cazuri de violență în familie;
3. să aprecieze necesitatea intervenției în cazurile de violență în familie.

☑ **Tehnologie didactică**

Metode: Discuție dirijată, G.P.P, Proiect de grup, Ghid de studiu, Studiu de caz, Jurnal reflexiv.

Forme de activitate: Activitate în perechi, Activitate frontală, Activitate individuală, Activitate de grup.

Resurse didactice: Caiete de program pentru elevi, Postere, markere.

Etapele activității	Obiective	Demers acțional	Timp	Tehnologie didactică
Evocare		Apelul, valorificarea cunoștințelor anterioare, inclusiv sarcina de la extindere propusă la lecția precedentă. → 1. Cât este de ușor sau de dificil să ajuți un prieten sau rudă, vecin, într-o problemă de violență în familie? → 2. Ce calități vă ajută în a-i sprijini pe ceilalți? De ce, cum? → 3. Ce trăsături vă împiedică să îi ajutați pe ceilalți? De ce?		Discuție dirijată / Activitate frontală
	O1	Elevii formează grupuri a câte 6 elevi. Primesc suportul informațional din caietele de program Sarcină: Studiați suportul informativ și realizați în grup sarcinile 1-5 Prezentări		Ghid de studiu /Activitate de grup/ Caietul elevului
	O2	Elevii formează 4 grupuri și realizează în grup sarcina Sarcină: Elaborați o listă de acțiuni, pe care ai putea să le realizați cu prietenii/colegii tăi în vederea prevenirii violenței în familie. Întocmește o scrisoare de susținere unui prieten imaginar care a avut experiența unei relații violente. Prezentări. Discuții.		Proiect de grup / Activitate de grup/ Caietul elevului/ Postere, markere

Etapele activității	Obiective	Demers acțional	Timp	Tehnologie didactică
Reflecție	O3	Profesorul va distribui elevii în perechi și le va propune următoarea sarcină : Discutați împreună și formulați un argument în 4 pași cu privire la necesitatea de a ajuta și a cere ajutor de la organele abilitate cu funcție de protecție în caz de violență în familie. Prezentări		G.P.P /Activitate în perechi/ Caietul elevului.
Extindere	O2	Profesorul propune elevilor să reflecteze acasă asupra următoarea sarcină: Completează tabelul cu următoarea informație: Situatii în care mă descurc în mod independent Situatii în care aş avea nevoie de ajutor Persoane, organizații de la care aş putea solicita ajutor		Jurnal reflexiv / Activitate individuală/Caietul elevului

Lecția 33. Lecție de sinteză și recapitulare

Lecția 34 Lecție de evaluare sumativă

Lecția 35. Evaluare finală vor fi proiectate de fiecare cadru didactic în dependență de potențialul clasei de elevi și capacitățile de evaluare a profesorului, dar vor avea drept scop evaluarea gradului de formare a competențelor specifice și a comportamentului așteptat prin intermediul elaborării produselor selectate pentru aceste activități.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Bocoș M., Ciomos F. Proiectarea și evaluarea secvențelor de instruire. Cluj-Napoca: Editura Casa Cărții de Știință, 2001.
2. Cadrul de referință al curriculumului național / aut.: Vl. Guțu, N. Bucun, A. Ghicov [et al.]; coord.: L. Pogolșa, V. Crudu; experți intern.: Ciprian Fartușnic, Daniel Petru Funeriu. Chișinău: Lyceum, 2017 (F.E.-P. "Tipografia Centrală"). - 104 p.
3. Cartaleanu T., Cosovan O. ș.a. Formarea de competențe prin strategii didactice interactive. Centrul Educațional „Pro Didactica”, Chișinău, 2008.
4. Cartea mare a jocurilor. Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului din Moldova (CIDDC), Chișinău, 2001.
5. Cerghit I. Metode de învățământ. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1997.- 318 p.
6. Chicu V., Dandara O., Solcan A. Psihopedagogia Centrată pe Copil. Chișinău: CEP USM, 2008. – 175 p.
7. Cosovan O., Cartaleanu T. Evaluarea în dezvoltarea gândirii critice. Învățământul universitar și preuniversitar. Chișinău: Prodidactica, 2005.-68 p.
8. Cristea S. Dicționar enciclopedic de pedagogie. București: Didactica Publishing House, 2015.- 832 p.
9. Curriculum și didactică. Elemente inovative actuale/ coord. O.Mândruț Arad: „Vasile Goldiș” University Press, 2013.- 205 p.
10. Educație pentru dezvoltare. Ghidul animatorului. Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului din Moldova (CIDDC), Chișinău, 2001.
11. Educație pentru toleranță. Auxiliar didactic în ajutorul dirigintei. Chișinău. 2005.
12. Erikson E.H. Identity: Youth and Crisis. New-York, 1968.- 336 p.
13. Gagne R.M., Briggs L.J. Principii de design ale instruirii. București:EDP, 1977.
14. Guțu Vl. Pedagogie. Chișinău: CEP: USM, 2013.- 507 p.
15. Ionescu M. Demersuri creative în predare și învățare. Presa Universală Clujeană, Cluj, 2000.
16. Ionescu M., Bocoș M. (coord). Tratat de didactică modernă. Pitești: Editura Paralela 45, 2017.- 456 p.
17. Ionescu M., Chiș V. Strategii de predare-învățare. București: Editura Științifică, 1992.-262 p.
18. Ionescu M., Radu I. (coord.). Didactica modernă. Ediția a II-a, revizuită. Cluj-Napoca: Editura Dacia, 2001.-240 p.
19. Jeannie L., Steele, Kurtis S. Meredith, Charles Temple. Lectura și scrierea pentru dezvoltarea gândirii critice, vol. I. Publicație a Centrului „Educația”, 2000.
20. Joița E. Instruirea constructivistă – o alternativă. Fundamente. Strategii. București: Editura Aramis, 2006.-320 p.
21. Manolescu M. Activitatea evaluativă între cogniție și metacogniție. București:Editura Meteor, 2004.- 224 p.
22. Neacșu I. Metode și tehnici de învățare eficientă. Fundamente și practici de succes. Iași: Polirom, 2015.-320 p.
23. Oprea C. Strategii didactice interactive. Repere teoretice și practice. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2007.-318 p.
24. Radu I. Evaluarea în procesul didactic. București:Editura Didactică și Pedagogică, 2007.
25. Stoica A. Evaluarea progresului școlar: de la teorie la practică. București:Humanitas Educational, 2003.
26. Temple C., Steele J., Meredith K. Învățarea prin colaborare. Ghidul III, Chișinău: Centrul educațional ProDidactica, 2002.-56 p.
27. Trif L. Didactica din perspectiva centrării pe elev. Suport pentru dezbateri. Alba Iulia: Universitatea 1 Decembrie 1918, 2012.-74 p.
28. Vicol M. Dezvoltarea competențelor comunicative la studenți prin intermediul strategiilor didactice interactive. Teză de doctor în pedagogie, Chișinau, 2012.
29. Авидон И. 100 разминок которые украсят ваш тренинг. Речь, СПб., 2007.
30. Бишоп С. Как делать все по-своему. Развитие вашей асертивности. СПб., Питер, 2001.
31. Бишоп С. Тренинг асертивности. СПб., Питер, 2001.
32. Грецов. А. Тренинг общения для подростков. СПб, Питер, 2005.
33. Григорьева Т.Г., Линская Л.В., Усольцева Т.П. Основы конструктивного общения. Методическое пособие для преподавателей. <http://www.koob.ru>.
34. Евтихов О.В.. Практика психологического тренинга. СПб., Речь, 2007.
35. Йорика Р.В., Шаболтас А.В. Программа профилактического тренинга для подростков „Ступени”. Руководство для тренера. Врачи детям, Санкт-Петербург, 2009.
36. Келли Г., Армстронг Р. Тренинг принятия решений. СПб, Питер, 2001.
37. Кипнис М. Тренинг коммуникации. Москва, «Ось-89», 2004.
38. Ромек В.Г. Тренинг уверенности в межличностных отношениях. СПб., Речь, 2003.
39. Скрипюк И. 111баек для тренеров. СПб., Питер, 2005.
40. Щеколдина С.Д. Тренинг толерантности. Ось-89, Москва, 2004.

RELATII ARMONIOASE ÎN FAMILIE

GHIDUL PROFESORULUI pentru GIMNAZIU
clasele a VIII-a – IX-a